

PROGRAM USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DLA POWIATU GOSTYŃSKIEGO

NA LATA 2008 – 2032

Grudzień, 2007 r.

SPIS TREŚCI

1	WSTĘP	3
2	CEL I ZADANIA PROGRAMU	5
3	KLASYFIKACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	6
4	SZKODLIWOŚĆ AZBESTU I POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	9
4.1	SZKODLIWOŚĆ AZBESTU	9
4.2	POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST	10
5	DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO, BILANS MASOWY WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU GOSTYŃSKIEGO	11
6	ZAŁOŻENIA I UWARUNKOWANIA REALIZACJI PROGRAMU	16
6.1	ZAŁOŻENIA PROGRAMU	16
6.2	UWARUNKOWANIA REALIZACJI PROGRAMU	18
7	MONITORING REALIZACJI PROGRAMU	19
8	HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU NA LATA 2008 – 2032	21
9	KOSZTY USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH Z TERENU POWIATU GOSTYŃSKIEGO W OKRESIE 2008 - 2032	24
10	FINANSOWANIE USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH	30
11	WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH	35
12	WYTYCZNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU, WŁAŚCICIELI, ZARZĄDCÓW NIERUCHOMOŚCI I WYKONAWCÓW PRAC POLEGAJĄCYCH NA ZABEZPIECZENIU I USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST	36
ZAŁĄCZNIK 1 OCENA STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST (DZ.U.04.71.649) - WZÓR		40
ZAŁĄCZNIK 2 INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I MIEJSCU ICH WYKORZYSTYWANIA (DZ.U.03.192.1876) - WZÓR		42
ZAŁĄCZNIK 3 INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST, KTÓRYCH WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE - WZÓR		43
ZAŁĄCZNIK 4 WNIOSEK O DOFINANSOWANIE ODEBRANIA I UNIESZKODLIWIANIA ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST – (PRZYKŁADOWE WNIOSKI)		44
ZAŁĄCZNIK 5 KARTA PRZEKAZANIA ODPADU - ODPADÓW AZBESTOWYCH		46
ZAŁĄCZNIK 6 STAN PRAWNY – REGULACJE USTAWOWE DOTYCZĄCE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST		47
ZAŁĄCZNIK 7 WYKAZ FIRM POSIADAJĄCYCH ZATWIERDZONE PROGRAMY GOSPODARKI ODPADAMI NIEBEZPIECZNYMI UPRAWNIAJĄCE JE DO WYTWARZANIA ODPADÓW AZBESTOWYCH NA TERENIE POWIATU GOSTYŃSKIEGO		55
ZAŁĄCZNIK 8 BILANS WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST - POWIAT GOSTYŃSKI		59
ZAŁĄCZNIK 9 WYKAZ MIEJSC W KTÓRYCH BYŁ LUB JEST WYKORZYSTYWANY AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST NA TERENIE POWIATU GOSTYŃSKIEGO		67

1 WSTĘP

W dniu 14 maja 2002r. Rada Ministrów przyjęła „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” (KPUA). Program ten powstał w wyniku:

- § przyjęcia przez Sejm RP Rezolucji z dnia 19 czerwca 1997 r. w sprawie programu wycofywania azbestu z gospodarki, w której RM zobowiązano do opracowania programu zmierzającego do wycofywania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski,
- § realizacji ustawy z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest oraz odpowiednich przepisów wykonawczych do tej ustawy,
- § potrzeby oczyszczania kraju z azbestu oraz wyrobów zawierających ten surowiec.

Podstawowe cele KPUA to oczyszczenie terytorium kraju z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest, wyeliminowanie spowodowanych azbestem negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców Polski, a także sukcesywna likwidacja oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie w określonym czasie do spełnienia wymogów ochrony środowiska.

Opracowanie programu usuwania azbestu stanowi jedno z zadań powiatu określonych w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętym przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 14 maja 2002 r.

W niniejszym „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla **Powiatu Gostyńskiego** na lata 2008-2032” zawarto podstawowe informacje na temat azbestu, kierunkach zastosowania wyrobów azbestowych oraz jego wpływie na zdrowie człowieka. Przedstawiono ilości wyrobów azbestowych zinwentaryzowanych w gminach na terenie powiatu oraz obliczono szacunkowy koszt ich usunięcia. Niniejszy Powiatowy Program ma na celu również zapoznanie z przepisami prawnymi dotyczącymi postępowania przy użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz wynikającymi z nich procedurami, aby uniknąć sytuacji np. niewłaściwego ich demontażu a tym samym zagrożenia zdrowia ludzkiego. W Programie wskazano także możliwości pozyskania środków z różnych źródeł na usuwanie wyrobów azbestowych. Przystępując do opracowania przedmiotowego dokumentu przyjęto założenie, iż będzie on obejmował okres od 2008 do 2032, zgodnie z KPUA, który przewiduje usunięcie wyrobów zawierających azbest do roku 2032. Zgodnie z KPUA podzielono ww. okres na podokresy, z których pierwszy obejmuje lata 2008 – 2012. W tych ramach czasowych obowiązują programy, m.in.: Regionalny Program Operacyjny Województwa **Wielkopolskiego** 2007-2013, Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013 w oparciu, o które można starać się o pozyskanie funduszy unijnych na inwestycje i zadania związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest.

W okresie tym, mianowicie w latach 2008-2012 będzie należało usunąć z terenu **Powiatu Gostyńskiego** wyroby zawierające azbest zakwalifikowane do pierwszego stopnia pilności, stwarzające najpoważniejsze zagrożenie dla zdrowia ludzi. Wyroby te stanowią tu około 3709,1Mg (20% całej masy), jak wynika przeprowadzonych obliczeń na podstawie uzyskanych danych z inwentaryzacji. Stąd w okresie ww. prognozowane jest poniesienie kosztów 10569,8 tys. zł (19,2% w stosunku do całego programowanego okresu), co przedstawiono w dalszej części opracowania w harmonogramie realizacji zadań.

Program niniejszy podlegać będzie aktualizacji z uwagi na zmieniające się przepisy prawne oraz sukcesywną realizację postawionych zadań i konieczność określenia kolejnych, jak również z uwagi na możliwości pozyskiwania środków finansowych.

Azbest jest nazwą handlową 6 różnych minerałów z grupy serpentynów i amfiboli występujących w postaci włóknistych skupień. Pod względem chemicznym są uwodnionymi krzemianami magnezu, żelaza, wapnia i sodu. Azbest jest materiałem praktycznie niezniszczalnym, nie ulega on bowiem ani degradacji biologicznej, ani termicznej, w związku z czym po wprowadzeniu do środowiska może on pozostawać tam przez setki lat.

Azbest jest znany od kilku tysięcy lat, a szerokie zastosowanie uzyskał w ostatnich stu latach. Służył on do produkcji wyrobów budowlanych, szczególnie płyt dachowych, elewacyjnych oraz rur. W handlu stosowano powszechnie trzy rodzaje minerałów:

- § krokidolit „azbest niebieski” – ma najkorzystniejsze właściwości mechaniczne, przez co był najchętniej wykorzystywany w przemyśle, należy do grupy amfiboli jest najbardziej szkodliwy, rakotwórczy i mutagenny, najwcześniej wycofany z użytkowania – w latach 80-tych,
- § amosyt – „azbest brązowy” – należący do grupy amfiboli, o szkodliwości pośredniej między krokidolitem i chryzotylem, ma włókna sztywniejsze i mniej giętkie w porównaniu z chryzotylem, nie spotykany w wyrobach produkcji polskiej, stosowany w wyrobach europy zachodniej, często w formie tynków i natrysków ogniochronnych,

§ chryzotyl – „azbest biały” – przedstawiciel grupy serpentynu, najczęściej z azbestów stosowany w produkcji wyrobów azbestowo – cementowych oraz popularnych wyrobów tkanych i przędz termoizolacyjnych.

Trwałość płyt azbestowo - cementowych szacuje się na 30 lat, natomiast okres eksploatacji innych wyrobów jest z reguły krótszy. Korodujące wyroby zawierające azbest uwalniają pył azbestowy, który wnika do organizmu wywołuje poważne choroby układu oddechowego. Dlatego Władze samorządowe **Powiatu Gostyńskiego**, mając na uwadze zdrowie mieszkańców oraz wymogi prawne, podejmują działania w kierunku likwidacji wyrobów zawierających azbest występujących na terenie powiatu.

W „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” z uwagi na brak w kraju szczegółowej inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest, wszystkie wartości i większość danych ilościowych ujęto szacunkowo. Według nich, na terenie kraju znajduje się około 15 500 tys. ton wyrobów zawierających azbest, w tym 14 900 tys. ton płyt azbestowo-cementowych (1 351 500 tys. m²) oraz 600 tys. ton rur i innych wyrobów azbestowo-cementowych.

Na terenie **Powiatu Gostyńskiego** zinventaryzowano 18436,9 Mg wyrobów zawierających azbest. **Ze względu na zagrożenie, jakie stwarzają ww. wyroby, powinny one zostać usunięte ze wszystkich obiektów na terenie powiatu do końca 2032 roku.**

Azbest najczęściej wykorzystywano do produkcji: pokryć dachów: eternit falisty i płaski, płyt elewacyjnych i balkonowych, rur do wykonywania instalacji wodociągowych, kanalizacyjnych i centralnego ogrzewania, sprzęgieł i hamulców do wind, różnych typów izolacji cieplnej, boilerów, kotłów, wymienników ciepła, przewodów centralnego ogrzewania, ognioodpornych kocy azbestowych.

Nazwa azbest nie określa konkretnego minerału, lecz dotyczy ogółu minerałów krzemianowych tworzących włókna. Przyjmuje się, że azbestami są włókniste odmiany minerałów występujące w przyrodzie w postaci wiązek włókien cechujących się wytrzymałością na rozciąganie, elastycznością i odpornością na działanie czynników chemicznych i fizycznych. Ze względu na swoje zalety takie jak: odporność na wysokie temperatury, działanie mrozu, kwasów, substancji żrących, a także elastyczność stosowany był szeroko od ponad 100 lat w około 3 tys. wyrobów przemysłowych.

Azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi. W związku z tym powstało wiele regulacji prawnych zakazujących stosowania i produkcji wyrobów zawierających ten minerał, a także nakazujących usunięcie wyrobów już istniejących, m.in. Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z dnia 28 sierpnia 1997 r. z późn. zm.).

Wszyscy znani producenci płyt azbestowo-cementowych stosowanych przede wszystkim w budownictwie określali czas użytkowania swoich wyrobów na 30 lat. Wynikało to z kilkudziesięcioletnich doświadczeń w użytkowaniu płyt wytwarzanych powszechnie stosowaną, tzw. moką metodą produkcji (metodą Hatscheka), które wskazują, że prawidłowo położone i zamontowane płyty, pomalowane farbą akrylową oraz konserwowane - co 5 – 7 lat praktycznie mogą być użytkowane ponad 30 lat, dlatego terminem docelowym realizacji programu jest 31 grudnia 2032r. Przy założonym okresie usuwania do roku 2032 wiele z tych wyrobów przekroczy wszelkie normy i granice bezpiecznego użytkowania. Dlatego też istotne jest ustalenie kolejności usuwania wyrobów zawierających azbest (stopnia pilności usuwania).

Powiat Gostyński od 2008 roku przystępuje do „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” przyjętego przez Radę Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej 14 maja 2002r. Program ten nakłada na powiaty następujące zadania:

1. opracowanie Powiatowego Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
2. uwzględnienie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w powiatowych planach gospodarki odpadami,
3. współpracę z lokalnymi mediami celem rozpowszechniania informacji dotyczących zagrożeń powodowanych przez azbest oraz wyroby z azbestem,
4. przygotowywanie wykazów obiektów zawierających azbest oraz rejonów występującego narażenia na ekspozycję azbestu,
5. przygotowywanie rocznych sprawozdań finansowych z realizacji zadań „Programu”.

2 CEL I ZADANIA PROGRAMU

Cel i zadania niniejszego Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla **Powiatu Gostyńskiego** są zgodne z KPUA, a mianowicie:

- przedstawienie oddziaływania wyrobów zawierających azbest na zdrowie człowieka i środowisko naturalne,
- podniesienie świadomości społecznej odnośnie zagrożeń powodowanych przez wyroby zawierające azbest,
- wskazanie możliwości pozyskania funduszy na usunięcie wyrobów zawierających azbest,
- zapoznanie z obowiązującymi przepisami prawnymi oraz wynikającymi z nich procedurami dotyczącymi postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- określenie harmonogramu zadań oraz oszacowanie kosztów likwidacji wyrobów azbestowych.

Ponadto celem niniejszego Programu jest:

- § spowodowanie oczyszczenia obszaru powiatu z azbestu oraz usunięcie stosowanych od wielu lat wyrobów zawierających azbest,
- § wyeliminowanie negatywnych skutków zdrowotnych u mieszkańców spowodowanych azbestem oraz ustalenie koniecznych do tego uwarunkowań,
- § spowodowanie sukcesywnej likwidacji oddziaływania azbestu na środowisko i doprowadzenie w określonym horyzoncie czasowym, do spełnienia wymogów ochrony środowiska,
- § stworzenie odpowiednich warunków do wdrożenia przepisów prawnych oraz norm postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- § pomoc mieszkańcom powiatu w realizacji kosztownej wymiany płyt cementowo – azbestowych zgodnie z przepisami prawa.

Zadaniem Programu jest określenie warunków sukcesywnego usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu. W Programie zawarte zostały:

- § oszacowanie ilości wyrobów azbestowych oraz ich rozmieszczenie na terenie powiatu,
- § szacunkowe koszty usuwania płyt azbestowo – cementowych,
- § propozycje odnośnie udzielenia przez samorząd pomocy mieszkańcom w realizacji programu.

Zgodnie z KPUA zakłada się usunięcie azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu najpóźniej do 2032 roku. W Programie założono realizację zadań, tj.:

1. inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest, prowadzenie i aktualizowanie ww. bazy danych,
2. zaktywizowanie działań dyspozycyjno-kontrolnych nadzoru usuwania azbestu na terenie powiatu,
3. organizacja kampanii informacyjnej o szkodliwości wyrobów zawierających azbest i bezpiecznym jego usuwaniu, edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania,
4. mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej,
5. odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych, zakładów budżetowych i innych przez firmy specjalistyczne posiadające odpowiednie zezwolenia,
6. podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu,
7. możliwość udzielania pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym i innym właścicielom zasobów mieszkaniowych w usuwaniu odpadów zawierających azbest,
8. przeznaczenie części środków finansowych z PFOŚiGW na realizację Programu,
9. pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych na wymianę pokryć dachowych, elewacji z azbestu,
10. usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów oświatowych i użyteczności publicznej,
11. eliminacja powstawania, likwidacja „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest, oczyszczenie terenu powiatu z odpadów azbestowych,
12. monitoring usuwania azbestu ze szczególnym uwzględnieniem jego bezpiecznego demontażu i unieszkodliwiania oraz monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji Radzie Powiatu,
13. okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu,
14. **opracowanie w 2008r. (zgodnie z wymogami ustawy o odpadach) Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami (uwzględniającego harmonogram zadań niniejszego Programu).**

Sformatowane: Punktory i numeracja

Oczyszczenie terenu powiatu z wyrobów zawierających azbest spowoduje stopniowe zmniejszenie i docelowo wyeliminowanie zagrożenia dla zdrowia mieszkańców, a jednocześnie wpłynie na poprawę walorów i jakości środowiska na tym obszarze.

3 KLASYFIKACJA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Azbest są to naturalnie występujące, włókniste minerały krzemianowe, powstałe na drodze procesów metamorficznych. Charakterystyczną cechą morfologiczną naturalnie występujących minerałów azbestowych jest równoległa budowa włókien. Wyróżnia się dwie grupy minerałów azbestowych:

- § serpentyny – należą do nich: antygoryt, lizardyt i chryzotyl,
- § amfibole – w skład tej grupy wchodzi bardzo dużo minerałów, a ich główne formy włókniste to: amozyt, krokidolit, azbest antofylitowy, termolitowy i aktynolitowy.

Budowa chemiczna minerałów azbestowych:

chryzotyl $Mg[(OH)SiO_3]$, krokidolit $NaFeFe[(OH)SiO_3]$, amozyt $(Fe,Mg)[(OH)SiO_3]$,
antofylit $(Mg,Fe)[(OH)SiO_3]$, tremolit $CaMg[(OH)SiO_3]$, aktynolit $Ca/Mg[(OH)SiO_3]$.

Azbest znalazł szerokie zastosowanie w przemyśle dzięki swoim właściwościom, tj.:

- § niepalność - temperatura topnienia chryzotylu wynosi 1500-1550°C, amfiboli 930-1150°C
- § odporność na czynniki chemiczne (kwasy i zasady) – szczególnie w przypadku amfiboli
- § wysoka wytrzymałość mechaniczna
- § niskie przewodnictwo cieplne i elektryczne
- § łatwość łączenia się z innymi materiałami (cement, tworzywa sztuczne)
- § możliwość przędzenia włókien
- § dobre właściwości sorpcyjne.

Klasyfikację wyrobów zawierających azbest przeprowadza się na podstawie trzech kryteriów: zawartość azbestu, stosowane spoiwo oraz gęstość objętościowa wyrobu.

Wyroby zawierające azbest dzielimy na dwie klasy:

- § **Klasa I** – wyroby o gęstości objętościowej mniejszej od 1000 kg/m³ definiowane jako „miękkie”, zawierające powyżej 20% (do 100%) azbestu. Są podatne na uszkodzenia mechaniczne, przez co uwalniają duże ilości włókien azbestowych do otoczenia. Głównie stosowane były w wyrobach tekstylnych w celach ochronnych oraz jako koce gaśnicze, szczeliwa plecione, tektury uszczelkowe, m.in. w sprzęcie AGD, płytki podłogowe PCV oraz materiały i wykładziny cierne.
- § **Klasa II** – obejmuje wyroby o gęstości objętościowej powyżej 1000 kg/m³ definiowane jako „twarde”. Zawierają poniżej 20% azbestu. Włókna są ze sobą mocno związane, więc w przypadku mechanicznego uszkodzenia emisja azbestu do otoczenia jest niewielka. Zagrożenie dla środowiska i zdrowia ludzi stwarza obróbka tych wyrobów (cięcie, wiercenie otworów) oraz rozbijanie w wyniku zrzućcia z wysokości w trakcie prac remontowych. Najczęściej w Polsce stosowanymi wyrobami z tej klasy są płyty azbestowo-cementowe faliste i płyty azbestowo-cementowe typ „karo” stosowane jako pokrycia dachowe oraz płyty płaskie wykorzystywane jako elewacje w budownictwie wielokondygnacyjnym. W mniejszych ilościach produkowane i stosowane były rury azbestowo-cementowe służące do wykonywania instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych oraz w budownictwie jako przewody kominowe i zsypony.

Zastosowanie materiałów budowlanych zawierających azbest i kierunki wykorzystywania azbestu podano w tabelach poniżej.

Rodzaj wyrobu zawierającego azbest	Zastosowanie
Płyty azbestowo – cementowe faliste	Pokrycia dachowe
Płyty azbestowo – cementowe płaskie	Ściany osłonowe, działowe, okładziny zewnętrzne, osłona ścian i przewodów windowych, szybów wentylacyjnych i instalacyjnych, chłodnie kominowe i wentylatorowe
Płyty azbestowo – cementowe płaskie typu „karo”	Pokrycia dachowe, okładziny zewnętrzne
Płyty azbestowo – cementowe autoklawizowane płaskie „acekol”, „kolorys”	Okładziny zewnętrzne, osłony kanałów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych, ściany działowe
Płyty azbestowo – cementowe konstrukcyjne	Osłony ogniochronne i przeciwpożarowe w budynkach i

ogniochronne	obiektach przemysłowych, izolacja urządzeń grzewczych
Rury azbestowo – cementowe (ciśnieniowe i bezciśnieniowe)	Przewody wodociągowe i kanalizacyjne, rynny spustowe zsyków na śmieci, przewody kominowe
Otuliny azbestowo – cementowe	Izolacja urządzeń ciepłowniczych
Kształtki budowlane azbestowo – cementowe	Przewody wentylacyjne, podokienniki, osłony rurociągów ciepłowniczych, osłony kanałów spalinowych i wentylacyjnych
Masy azbestowe natryskowe	Izolacja ogniochronna konstrukcji stalowych, przegród budowlanych, izolacja akustyczna obiektów użyteczności publicznej

Rodzaje wyrobów	Wyroby	Udział % azbestu w wyrobie	Zastosowanie	Zalety wyrobu
Wyroby azbestowo - cementowe	Płyty dekarские, rury ciśnieniowe, płyty okładzinowe i elewacyjne	5-30 %	Pokrycie dachowe, elewacje, wodociągi i kanalizacje	Ogniotrwałość, odporność na korozję i gnienie, wytrzymałe mechanicznie, lekkie, trwałe, nie wymagają konserwacji
Wyroby izolacyjne	Wata, włóknina, sznury, tkanina termoizolacyjna, taśmy	75-100%	Izolacje kotłów parowych, silników, rurociągów, wymienników ciepła, zbiorników, ubrania i tkaniny termoizolacyjne	Odporne na wysoką temperaturę, trwałe
Wyroby uszczelniające	Tektura, płyty azbestowo-kauczukowe, szczeliwa plecione	75-100%	Uszczelnienia narażone na wysoką temperaturę, wodę i parę, kwasy i zasady, oleje, gazy spalinowe	Odporność na wysokie temperatury, wytrzymałość na ściskanie, dobra elastyczność, odporność chemiczna
Wyroby cierne	Okładziny cierne, klocki hamulcowe	30 %	Elementy napędów	Chroni elementy przed przegrzaniem
Wyroby hydroizolacyjne	Lepiki asfaltowe, kity uszczelniające, zaprawy gruntujące, papa dachowa, płytki podłogowe	20-40 %	Materiały stosowane w budownictwie	
Inne	Materiał filtracyjny w przemyśle piwowarskim i w farmacji, wypełniacz lakierów i izolacji przewodów grzewczych, produkcja masek przeciwgazowych		Stosowany w różnych przemysłach	

Źródło: www.ciop.pl

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. – w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. 2001, Nr 112, poz. 1206) odpady zawierające azbest klasyfikowane są jako odpady niebezpieczne o kodach:

- § 06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy,
- § 06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu,
- § 10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła),
- § 10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo - azbestowych,
- § 15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,
- § 16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,
- § 16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest,
- § 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,
- § 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest.

Wyroby azbestowe szczególnie powszechnie wykorzystywano w kilku dziedzinach gospodarki: Budownictwo: Azbest stosowano w wyrobach budowlanych powszechnego użycia: eternit, czyli płyty faliste azbestowo-cementowe o zawartości 10-13% azbestu do pokryć dachowych, płyty prasowane-płaskie o zbliżonej zawartości azbestu, płyty KARO - dachowe pokrycia lub elewacje, rury azbestowo-

cementowe wysokociśnieniowe, kanalizacyjne, stosowane także jako przewody wentylacyjne i dymowo-spalinowe (zawartość azbestu ok. 22%), kształtki azbestowo-cementowe oraz elementy wielkowymiarowe, stosowane w budownictwie ogólnym i przemysłowym (płyty azbestowo-cementowe płaskie wykorzystywane w lekkich przegrodach ścian warstwowych i wbudowane w płyty warstwowe prefabrykowane - PW3/A, PŻ/3W i PŻ 3/A/S). Azbest mógł być stosowany wszędzie tam, gdzie potrzebna była podwyższona odporność ogniowa i zabezpieczenia ogniochronne elementów narażonych lub potencjalnie narażonych na wysoką temperaturę (klapy przeciwpożarowe, ciągi telekomunikacyjne, tablice rozdzielcze elektryczne, węzły ciepłownicze, obudowa klatek schodowych, przejścia kabli elektrycznych, przewodów ciepłowniczych i wentylacyjnych między stropami, zabezpieczenia elementów stropowych i ściennych strychów, piwnic, dróg ewakuacyjnych, konstrukcji stalowych). Azbest stosowano także w tkaninach wygłuszających hałas. Wyroby z azbestem projektanci dobierali indywidualnie do obiektów, z uwzględnieniem wymagań przeciwpożarowych.

Energetyka: Azbest stosowano w elektrociepłowniach i elektrowniach, w obmurzach kotłów (jako izolacje termiczne w formie sznurów i tektur na uszczelnieniach dylatacji podgrzewaczy powietrza), a także w uszczelnieniach urządzeń poddanych wysokiej temperaturze, w zaworach, wymiennikach ciepła, w izolacjach tras ciepłowniczych (jako płaszcze azbestowo-cementowe lub azbestowo-gipsowe). Wyroby zawierające azbest umiejscowione są w: kominach o dużej wysokości (dylatacje wypełnione sznurem azbestowym), chłodniach kominowych (płyty azbestowo-cementowe w zraszalnikach i obudowie wewnętrznej chłodni), chłodniach wentylatorowych (w obudowie wewnętrznej chłodni), rurach odprowadzających parę, zraszalnikach itp. (w formie izolacji cieplnej ze sznura azbestowego).

Transport: Azbest stosowano do izolacji termoizolacji elektrycznych urządzeń grzewczych w elektrowozach, wagonach, (maty azbestowe w grzejnikach i tablicach rozdzielczych, elektrycznych), w termoizolacji silników pojazdów mechanicznych, w uszczelkach, elementach kolektorów wydechowych oraz elementach ciernych – sprzęgłach i hamulcach. Powszechnie stosowano azbest w kolejnictwie oraz w statkach, szczególnie w miejscach narażonych na ogień, wymagających zwiększonej odporności na wysoką temperaturę.

Azbest jest wyrobem twardym, nieuszkodzony nie stwarza zagrożenia dla zdrowia ludzi związanego z emisją włókien do powietrza. Problem szkodliwości takich wyrobów zaczyna istnieć z chwilą pojawienia się jakichkolwiek ich uszkodzeń. Destrukcja płyt może być powierzchniowa jak również obejmować głębsze partie materiału z azbestem i być wynikiem oddziaływania czynników atmosferycznych oraz ingerencji człowieka. Na naruszenie i niszczenie struktury płyt (głównie powierzchniowej) duży wpływ mają warunki klimatyczne oraz zanieczyszczenia chemiczne powietrza atmosferycznego. W wyniku przemarzania płyt w okresie zimowym i silnego nagrzewania płyt w okresie letnim, połączonego z okresowymi szokami termicznymi spowodowanymi opadami deszczu dochodzi do erozji płyt, tworzenia się na powierzchni wżerów, odpryskiwania warstw materiału zawierającego azbest i w mniejszym stopniu pęknięcia płyt na całej grubości. Zjawisko to przyspieszane jest dodatkowo przez kwaśne deszcze występujące głównie na terenach przemysłowych. W wyniku oddziaływania tych czynników dochodzi do kruszenia materiału, osłabienia więzi włókien z matrycą i w efekcie końcowym do emisji włókien azbestu do powietrza. Płyty takie cechują się nierówną powierzchnią i łatwym odpajaniem kolejnych warstw materiału, nawet pod wpływem niezbyt silnych oddziaływań mechanicznych. Drugim rodzajem uszkodzeń płyt dachowych i elewacyjnych są ich pęknięcia, odłamania naroży, wykruszenia krawędzi, dziury. Uszkodzenia te powstają na skutek oddziaływania czynników mechanicznych spowodowanych uderzeniami twardymi przedmiotami lub odłamywaniem. Również błędy w montażu płyt mogą być przyczyną powstawania uszkodzeń np. przybijanie ich gwoździami bez uprzedniego wywiercenia otworów w płycie, brak odstępów dylatacyjnych. Powoduje to destrukcję materiału z azbestem (pęknięcia). Powstawaniu uszkodzeń towarzyszy odrywanie elementów płyt, które zalegają wokół obiektów i stanowią poważne źródła emisji włókien azbestowych do otoczenia, co wynika z rozkruszania fragmentów płyt np. przez bawiące się nimi dzieci lub przejeżdżające pojazdy.

Zamienniki azbestu. Sztuczne włókna mineralne wprowadzane są na coraz szerszą skalę jako zamienniki azbestu. Wyroby oferowane są w postaci luźnej, jak również w postaci mat, płyt, taśm, sznurów, szczeliw, tektury i papieru. Wyroby charakteryzują się dobrymi właściwościami izolacyjnymi (termicznymi, elektrycznymi i akustycznymi) oraz odpornością chemiczną. Dostępne zamienniki azbestu to: erionit, wollastonit, attapulgit, sepiolit.

4 SZKODLIWOŚĆ AZBESTU I POSTĘPOWANIE Z ODPADAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

4.1 Szkodliwość azbestu

Azbest staje się zagrożeniem dla zdrowia, gdy dojdzie do korozji lub uszkodzenia wyrobów zawierających azbest (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.). Wówczas uwalniane są do powietrza włókna azbestu, które mogą zostać przeniesione przez układ oddechowy do płuc. Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu. Dopóki włókna nie są uwalniane do powietrza i nie występuje ich wdychanie, wyroby z udziałem azbestu nie stanowią zagrożenia dla zdrowia. Na typ patologii wpływa rodzaj azbestu, wymiary tworzących go włókien i ich stężenie oraz czas trwania narażenia. Istotne znaczenie dla wielkości poziomu zanieczyszczenia powietrza włóknami azbestu, jakie powstają np. podczas prac demontażowych, ma zasada obniżania emisji pylenia: przez nawilżanie wyrobu przed oraz w trakcie demontażu, zaniechanie w miarę możliwości obróbki i destrukcji mechanicznej demontowanego wyrobu, nie posługiwanie się narzędziami napędzanymi elektrycznie (np. piły, wiertarki), wyzwalającymi znaczną emisję, ale narzędziami ręcznymi - najlepiej wolnoobrotowymi o specjalnie wyprofilowanych ostrzach, zaopatrzonych w odsysanie pyłu i przeznaczonych dla obróbki wyrobów azbestowych. Podczas prac wymagana jest staranność i dokładność wszelkich czynności, wykonywanie ich według z góry przygotowanego planu. Oddychanie powietrzem skażonym włóknami azbestowymi prowadzi do szeregu chorób układu oddechowego: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc (najpowszechniejszy nowotwór złośliwy powodowany przez azbest), międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej (nowotwory o wysokiej złośliwości). Zachorować mogą osoby, które miały kontakt z azbestem ze względu na rodzaj wykonywanej pracy oraz osoby narażone na długotrwałe wdychanie włókien azbestowych o małym stężeniu, jak też osoby narażone na krótkotrwałe przebywanie w miejscu o dużym stężeniu włókien azbestowych. Nieznana jest minimalna ilość pyłu azbestowego, która wywołuje choroby. Wiadomo natomiast, że im więcej włókien azbestu wdychanych jest do układu oddechowego, tym większe jest ryzyko choroby. Choroby mogą wystąpić nawet po 30 latach od momentu kontaktu z pyłem azbestowym. Pierwsze objawy mogące sygnalizować chorobę to: ból w klatce piersiowej, silny kaszel, duszności.

Wszystkie rodzaje azbestu umieszczone są na liście czynników rakotwórczych stanowiącej załącznik 1 do Rozporządzenia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z 11.09.1996r. (Dz.U. Nr 121, poz. 571) w sprawie czynników rakotwórczych w środowisku pracy oraz nadzoru nad stanem zdrowia pracowników zawodowo narażonych na te czynniki. Dla uniknięcia groźby chorób organizm nie powinien być ekspozycyjnie na powietrze znacznie zanieczyszczone tymi pyłami. Ekspozycja nieznaczna, przypadkowa wydaje się nieunikniona, tak z uwagi na rozpowszechnienie wyrobów azbestowych do niedawna będących w powszechnym użyciu, jak z powodu konsekwencji tego rozpowszechnienia – stałej obecności zmiennych na ogół niewielkich poziomów pyłów azbestu, występujących w powietrzu atmosferycznym w sposób naturalny. Zanieczyszczenia te w obszarach zindustrializowanych występują w nieco wyższych poziomach. Wyróżniamy trzy rodzaje narażenia na pyły azbestowe, a mianowicie ekspozycję:

- § zawodową – związaną z pracą w kopalni oraz w zakładach produkujących i stosujących wyroby azbestowe; również praca w warsztatach samochodowych i praca przy usuwaniu wyrobów i materiałów zawierających azbest,
- § parazawodową – dotyczy mieszkańców terenów sąsiadujących z kopalniami i zakładami przetwarzającymi azbest oraz rodzin pracowników tych zakładów,
- § środowiskową – związaną z występowaniem azbestu w powietrzu atmosferycznym, wodzie pitnej i artykułach spożywczych.

Pomimo tego, że azbest był wykorzystywany od czasów starożytnych, to jego szkodliwy wpływ na organizm człowieka rozpoznano dopiero na początku XX w. Biologiczna agresywność pyłu azbestowego jest zależna od stopnia penetracji i liczby włókien, które uległy retencji w płucach, jak również od fizycznych i aerodynamicznych cech włókien. Szczególne znaczenie ma w tym przypadku średnica włókien. Włókna cienkie o średnicy poniżej 3 µm przenoszone są łatwiej i docierają do końcowych odcinków dróg oddechowych, podczas gdy włókna grube o średnicy powyżej 5 µm, zatrzymują się w górnych odcinkach dróg oddechowych. Skręcone włókna chryzolit o dużej średnicy mają tendencję do zatrzymywania się wyżej, w porównaniu z igłowymi włóknami azbestów amfibolowych, z łatwością przenikających do obwodowych części płuc. Największe zagrożenie dla organizmu ludzkiego stanowią włókna respirabilne, tzn. takie, które mogą występować w trwałej

postaci w powietrzu i przedostawać się z wdychanym powietrzem do pęcherzyków płucnych. Są one dłuższe od 5 μm , mają grubość mniejszą od 3 μm , a stosunek długości włókna do jego grubości nie jest mniejszy niż 3:1. Ze względu na to, że włókna azbestu chryzotylowego są łatwiej zatrzymywane w górnych partiach układu oddechowego w porównaniu z włóknami azbestów amfibolowych oraz ze względu na fakt, że są także skuteczniej usuwane z płuc, narażenie na kontakt z azbestem amfibolowym niesie za sobą ryzyko zdrowotne. Krótkookresowe narażenie na działanie azbestu może prowadzić do zaburzeń oddechowych, bólów w klatce piersiowej oraz podrażnienia skóry i błon śluzowych. Z kolei chroniczna ekspozycja na włókna azbestowe może być przyczyną takich chorób układu oddechowego jak:

- § pylica azbestowa (azbestoza) – rodzaj pylicy płuc spowodowanej wdychaniem włókien azbestowych, powodują uszkodzenia i zwłóknienia tkanki płucnej,
- § zmiany opłucnowe – występują już przy niewielkim narażeniu na włókna azbestowe, powodują ograniczenie funkcjonowania płuc, zwiększają ryzyko zachorowania na raka oskrzeli i międzybłoniaka opłucnej,
- § rak płuc – najczęściej powodowanym przez azbest nowotworem dróg oddechowych jest rak oskrzeli.

Ekspozycja na azbest powoduje powstawanie międzybłoniaków opłucnej i otrzewnej. Jest to postępująca choroba prowadząca do śmierci. Okres rozwoju może wynosić nawet 25 – 40 lat, a śmierć następuje po dwóch latach od wystąpienia objawów.

Dopuszczalne stężenie pyłu azbestu w powietrzu atmosferycznym w Polsce wynosi 1000 włókien/ m^3 powietrza w pomiarach 24-godzinnych. Przeprowadzone badania kontrolne środowiskowych stężeń włókien azbestu w aglomeracjach wielkomiejskich wykazały najwyższe ponadnormatywne stężenia przy węzłach komunikacyjnych zlokalizowanych w Warszawie, Katowicach, Łodzi. Na obszarze analizowanej gminy nie prowadzono podobnych badań, dlatego brak danych dotyczących stężeń włókien azbestu na tym terenie. Nie ma w Polsce dokładnych danych dotyczących liczby osób w przeszłości narażonych zawodowo oraz w przeszłości i obecnie narażonych środowiskowo. Nadal istnieje skażenie środowiska pyłem azbestu pochodzącym z tzw. „dzikich” wysypisk odpadów – szczególnie w lasach i odkrytych wyrobiskach. Nadal ma miejsce pylenie - w coraz większym stopniu – z uszkodzonych powierzchni płyt na dachach i elewacjach budynków.

Polska powinna zostać objęta stałym monitoringiem stanu zdrowia ludności narażonej na oddziaływanie azbestu, gdyż zagrożenie to stale zwiększa się na skutek nie usunięcia przyczyn zachorowalności.

Usuwanie z dachów i elewacji wyrobów zawierających azbest przez przypadkowe i nieprofesjonalne firmy lub na własną rękę zwiększa zagrożenie pyłem azbestowym dla mieszkańców. Usunięcie tych zagrożeń będzie w skali kraju wymagało:

- § monitorowania i utworzenia bazy danych o aktualnym narażeniu mieszkańców,
- § opracowania programu uwzględniającego również korzyści społeczne i ekonomiczne z powodu obniżenia zachorowalności i zgonów spowodowanych azbestem,
- § powołania do końca roku 2006 Ośrodka referencyjnego dla badań i oceny ryzyka zdrowotnego.

Nie ma dowodów świadczących o tym, że azbest spożyty w wodzie jest szkodliwy dla zdrowia. Zarówno raport WHO, jak i stanowisko Państwowego Zakładu Higieny są w tej sprawie jednoznaczne. Dlatego zastępowanie rur azbestowo – cementowych w instalacjach ziemnych wyrobami bezazbestowymi powinno następować sukcesywnie w miarę technicznego zużycia lub w przypadku woli wymiany na rury bezazbestowe.

4.2 Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest

Demontaż pokryć azbestowo - cementowych jest ściśle regulowany przepisami prawnymi. Według obowiązującego prawa prace polegające na usuwaniu lub naprawie wyrobów zawierających azbest mogą być wykonywane wyłącznie przez wykonawców posiadających odpowiednie wyposażenie techniczne do prowadzenia takich prac oraz zatrudniających pracowników przeszkolonych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy usuwaniu i wymianie materiałów zawierających azbest. Wykonawcy prac powinni posiadać zezwolenie na prowadzenie działalności, w wyniku której powstają odpady niebezpieczne. Prace przy naprawie wyrobów zawierających azbest w obiektach i urządzeniach budowlanych lub prace mające na celu jego usunięcie z obiektu lub urządzenia budowlanego powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego. Wykonawca prac, polegających na naprawie lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest z obiektów i urządzeń budowlanych, zobowiązany jest do:

- § izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie odpowiednich osłon,

- § ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m przy stosowaniu osłon,
- § umieszczenia tablic ostrzegawczych o treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem", "Osobom nieupoważnionym wstęp wzbroniony",
- § zastosowania odpowiednich środków technicznych celem zmniejszenia emisji włókien azbestu.

Prace związane z usuwaniem azbestu lub wyrobów zawierających azbest muszą być prowadzone w taki sposób, aby wyeliminować uwalnianie azbestu lub co najmniej zminimalizować pylenie do dopuszczalnych wartości stężeń w powietrzu regulowanych przepisami szczególnymi. Zapewnienie powyższego wymaga:

- § nawilżania wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywania w stanie wilgotnym przez cały czas pracy,
- § demontażu całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzania (łamanie, kruszenie, cięcie, szlifowanie itp.), tam gdzie jest to technicznie możliwe,
- § odpajania materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze.

Demontaż wyrobów zawierających azbest nierozzerwalnie związany jest z procesem powstawania odpadów. Obecnie jedyną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich składowanie na odpowiednich składowiskach odpadów niebezpiecznych. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest należy do właściciela nieruchomości. Jednak poważną przeszkodą jest brak środków finansowych, co uniemożliwia większości właścicielom nieruchomości podejmowanie działań związanych z usuwaniem azbestu, który występuje m.in. w płytach eternitowych pokrywających dachy budynków. Jednym ze sposobów przyspieszenia przez mieszkańców procesu usuwania wyrobów zawierających azbest i jednocześnie zabezpieczenia środowiska przed zagrożeniem spowodowanym nieodpowiednim postępowaniem z odpadami zawierającymi azbest jest pomoc w sfinansowaniu ze źródeł zewnętrznych np. kosztów usuwania, transportu i unieszkodliwiania powstałych przy tym odpadów.

5 DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO, BILANS MASOWY WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST NA TERENIE POWIATU GOSTYŃSKIEGO

Powiat Gostyński położony jest w południowej części Niziny Wielkopolskiej na zachodniej krawędzi Wysoczyzny Kaliskiej, w obrębie Wysoczyzny Leszczyńskiej.

Powiat Gostyński jest usytuowany w południowej części Województwa Wielkopolskiego i sąsiaduje z sześcioma powiatami: rawickim, leszczyńskim, kościańskim, śremskim, jarocińskim oraz krotoszyńskim.

Zajmuje powierzchnię 810,3 km² (2,7% powierzchni Województwa Wielkopolskiego). Podział administracyjny Powiatu obejmuje 7 gmin (5 miejsko-wiejskich i 2 wiejskie). Sieć osadnicza składa się z 5 miast i 124 sołectw. Liczba mieszkańców wynosi około 76,9 tys., w miastach mieszka ok. 48% ludności.

Struktura użytkowa gruntów: 65694 ha – użytki rolne (81%), 11492 ha – lasy i grunty leśne (14%), 3408 ha – grunty zabudowane, 288 ha – nieużytki, 88 ha – grunty pod wodami.

Powierzchnia płyt azbestowo-cementowych zinwentaryzowanych na terenie powiatu stanowi 133,8 ha (ok. 0,2%).

Położenie **Powiatu Gostyńskiego** przedstawiono na rysunku poniżej.

Rys. Powiat gostyński z podziałem na gminy.

Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest na terenie **powiatu gostyńskiego**, w powiecie i poszczególnych gminach w przeliczeniu na liczbę mieszkańców i powierzchnię poszczególnych gmin i powiatu zamieszczono w tabeli poniżej (dla porównania zamieszczono dane dla województwa i kraju).

Nagromadzenie wyrobów zawierających azbest				
Lp.	Gmina	Ogółem Mg	Mg/M	Mg/km ²
1	Gostyń	2589,7	0,1	18,9
2	Piaski	2395,0	0,3	23,7
3	Pogorzela	2867,3	0,5	29,9
4	Krobia	2606,1	0,2	20,0
5	Borek Wielkopolski	3168,9	0,4	24,9
6	Pępowo	2466,9	0,4	28,3
7	Poniec	2343,0	0,3	17,8
Powiat Gostyński		18436,9	0,3	22,8
Województwo Wielkopolskie		1110140	0,3	37,2
Polska		15466498	0,4	49,5

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin, Starostwa Powiatowego i KPUA.

Bilans (w tabelach poniżej) wyrobów zawierających azbest, znajdujących się na terenie **Powiatu Gostyńskiego** wykonano na podstawie danych uzyskanych z ewidencji i inwentaryzacji przeprowadzonych w gminach (dane z 2007r.). W załącznikach do niniejszego Programu przedstawiono szczegółowe dane w rozbiu na poszczególne gminy z terenu powiatu (**załącznik nr 8**). W **załączniku nr 9** przedstawiono ilości wyrobów azbestowych zabudowanych w obiektach i instalacjach należących do przedsiębiorców, jednostek organizacyjnych zlokalizowanych na terenie powiatu.

Płyty azbestowo – cementowe						
Lp.	Gmina	J.m.	Ogółem	Stopnie pilności*		
				I	II	III
1	Gostyń	m ²	184981,0	130167,3	54813,7	0,0
2	Piaski	m ²	146227,0	31585,0	88759,8	25882,2
3	Pogorzela	m ²	204250,0	0,0	0,0	204250,0
4	Krobia	m ²	179508,0	63725,3	63366,3	52416,4
5	Borek Wielkopolski	m ²	288077,0	28807,7	201653,9	57615,4
6	Pępowo	m ²	167704,0	0,0	0,0	167704,0
7	Poniec	m ²	167358,0	16735,8	117150,6	33471,6
Razem Powiat Gostyński		m ²	1338105	271021,1	525744,3	541339,6

Razem Powiat Gostyński	%	100	20,2	39,3	40,5
------------------------	---	-----	------	------	------

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego.

* zgodnie z Dz.U. 2004, Nr 4, poz. 71

- § I stopień pilności (>65 punktów) – wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie,
- § II stopień pilności (40-60 punktów) – ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku,
- § III stopień pilności (<35 punktów) – ponowna ocena w terminie do 5 lat.

Płyty azbestowo – cementowe						
Lp.	Gmina	J.m.	Ogółem	Stopnie pilności*		
				I	II	III
1	Gostyń	Mg	2589,7	1822,3	767,4	0,0
2	Piaski	Mg	2047,1	442,2	1242,6	362,3
3	Pogorzela	Mg	2859,5	0,0	0,0	2859,5
4	Krobia	Mg	2513,1	893,4	886,7	733,0
5	Borek Wielkopolski	Mg	3168,9	316,9	2218,2	633,8
6	Pępowo	Mg	2347,9	0,0	0,0	2347,9
7	Poniec	Mg	2343,0	234,3	1640,1	468,6
Razem Powiat Gostyński		Mg	17869,2	3709,1	6755	7405,1

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego.

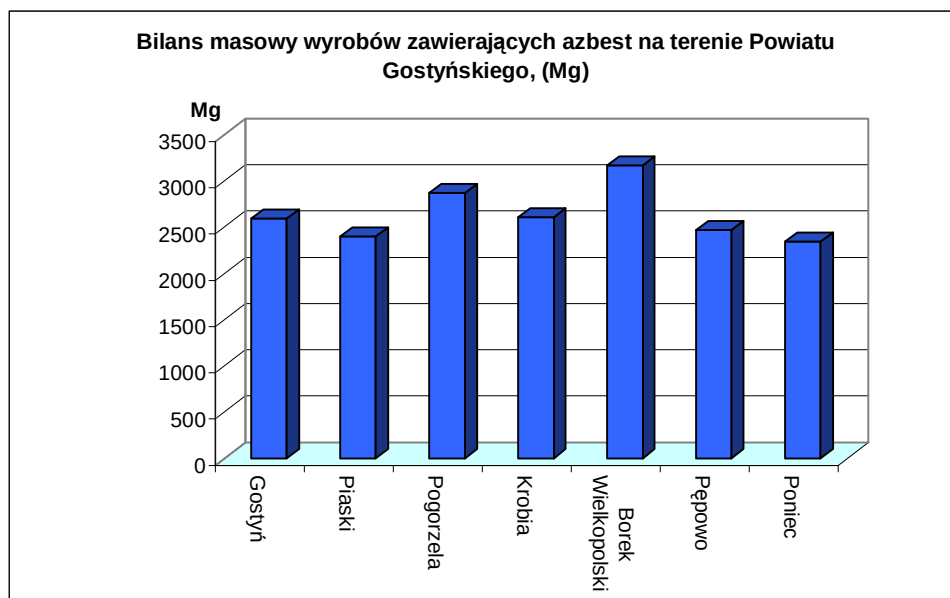
20,2% wyrobów zawierających azbest występujących na terenie **Powiatu Gostyńskiego** zakwalifikowano do I stopnia pilności (271021,1 m²); do II stopnia - 39,3 % (525744,3 m²) i do III stopnia - 40,5 % (541339,6 m²).

Rury azbestowo – cementowe			
Lp.	Gmina	Ogółem km	Ogółem Mg
1	Gostyń	0	0,0
2	Piaski	20,5	347,9
3	Pogorzela	0,52	7,8
4	Krobia	5,1	93,0
5	Borek Wielkopolski	0	0,0
6	Pępowo	7,9	119,0
7	Poniec	0	0,0
Razem Powiat Gostyński		34,02	567,7

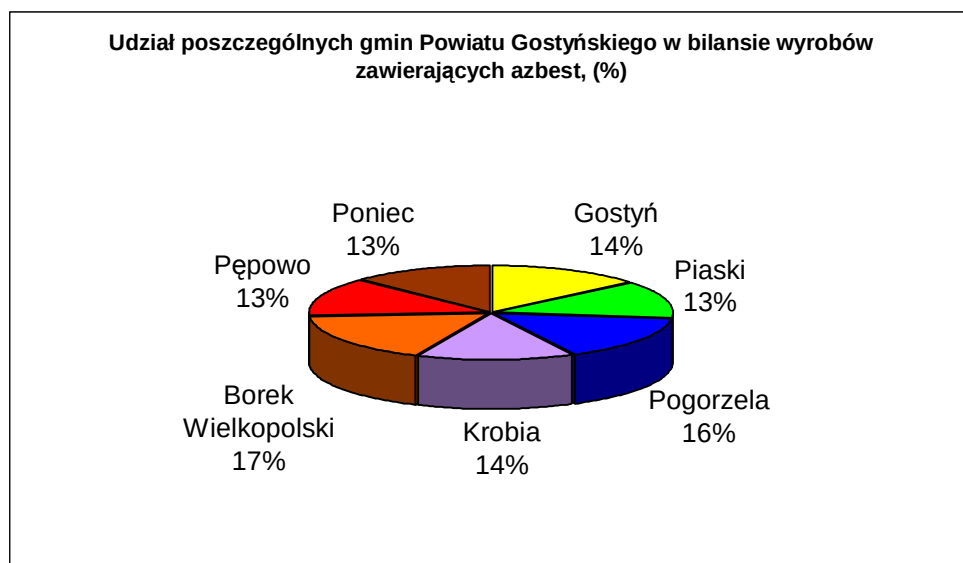
Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego.

Płyty i rury azbestowo – cementowe						
Lp.	Gmina	Ogółem %	Ogółem objętość, m ³	Ogółem masa Mg	Płyty a-c Mg	Rury a-c Mg
1	Gostyń	14,0	3158,2	2589,7	2589,7	0,0
2	Piaski	13,0	2920,7	2395,0	2047,1	347,9
3	Pogorzela	15,6	3496,7	2867,3	2859,5	7,8
4	Krobia	14,1	3178,2	2606,1	2513,1	93,0
5	Borek Wielkopolski	17,2	3864,5	3168,9	3168,9	0,0
6	Pępowo	13,4	3008,4	2466,9	2347,9	119,0
7	Poniec	12,7	2857,3	2343,0	2343,0	0,0
Razem Powiat Gostyński		100	22484	18436,9	17869,2	567,7

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego.

Wykres nr 1. Bilans masowy wyrobów zawierających azbest zinwentaryzowanych na terenie gmin Powiatu Gostyńskiego, (Mg)

Wykres nr 2. Udział (%) poszczególnych gmin Powiatu Gostyńskiego w bilansie wyrobów zawierających azbest

Płyty azbestowo-cementowe na terenie **Powiatu Gostyńskiego** stanowią głównie eternit falisty pokrywający dachy budynków mieszkalnych, inwentarskich, gospodarczych.

Łącznie na terenie powiatu zinwentaryzowano 1338105m² (17869,2Mg) płyt azbestowo – cementowych i 567,7Mg rur azbestowo-cementowych, co stanowi razem 18436,9Mg wyrobów zawierających azbest. W wyniku ich demontażu powstaną odpady zawierające azbest.

Prognozę usuwania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest z terenu **Powiatu Gostyńskiego** przedstawiono w tabeli poniżej.

Prognoza usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych z terenu Powiatu Gostyńskiego		
Okres planistyczny, w latach	Masa [Mg]	Udział [%]
2008-2012	3709,1	20,1
2013-2022	6755,0	36,7
2023-2032	7972,8	43,2
2008-2032	18436,9	100

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin, Starostwa Powiatowego, KPUA.

Razem w latach 2008-2032 prognozuje się usunięcie z terenu powiatu i unieszkodliwienie 18436,9 Mg odpadów zawierających azbest.

Na terenie **powiatu** nie przewiduje się wzrostu ilości wyrobów zawierających azbest z uwagi na obowiązujący całkowity zakaz ich stosowania. Ilość tych wyrobów będzie sukcesywnie malała w związku z ich stopniowym usuwaniem, które zakończone zostanie najpóźniej do roku 2032 (po całkowitym oczyszczeniu terenu powiatu z ww. wyrobów).

Na terenie **Powiatu Gostyńskiego**, z uwagi na charakter tego obszaru, powstawać będą odpady zawierające azbest przede wszystkim związane z budownictwem – głównie różnego rodzaju płyty azbestowo-cementowe wykorzystywane do pokryć połaci dachowych oraz elewacji budynków. Odpady zawierające azbest powstają w wyniku prowadzenia prac rozbiórkowych lub remontowych budynków mieszkalnych, gospodarczych, inwentarskich, tj.: przy wymianie pokryć dachowych z płyt azbestowo – cementowych.

Odpady zawierające azbest są unieszkodliwiane poprzez składowanie na składowiskach odpadów azbestowych, bądź kwaterach odpadów azbestowych (wydzielonych na składowiskach typu odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne). Ten sposób postępowania jest zgodny z obecnymi wymaganiami prawnymi oraz środowiskowymi.

Najbliższe takie obiekty zlokalizowane są w odległości średnio około 110-140 km od analizowanego powiatu, położone są one w obrębie **województwa wielkopolskiego**:

- IZOPOL S.A. Trzemeszno ul. Gnieźnieńska 4, składowisko – Pasieka, gm. Trzemeszno,
- Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami EKOSERWIS s.c. Wołomin, ul. Partyzantów 38, składowisko - Goranin gm. Ślesin,
- Zakład Utylizacji Odpadów Sp. z o.o. Konin, ul. Sulańska 11, składowisko – Konin, ul. Sulańska 11.

W niniejszym Programie uwzględniono „zasadę bliskości” wyrażoną w ustawie o odpadach. Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy o odpadach, odpady, które nie mogą być unieszkodliwiane w miejscu powstawania, powinny być przekazane do unieszkodliwiania do najbliższych miejsc.

W celu zakwalifikowania wyrobów zawierających azbest do dalszego użytkowania lub usunięcia oraz określenia stopnia pilności działań naprawczych, właściciele obiektów z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest wykonują oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów według **załącznika 2** do Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z 2 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 71, poz. 649). Odpowiednie zabezpieczenie wyrobów (np. pokrycia dachowe z eternitu - poprzez pomalowanie) pozwala na obniżenie ich stopnia pilności w przyszłości.

Odpady azbestowe usuwane są przez specjalistyczne firmy, które posiadają zezwolenia na demontaż i wywóz tych odpadów na miejsce ich składowania. Wykaz firm posiadających zezwolenie na świadczenie takich usług na terenie powiatu zamieszczono **w załączeniu** do niniejszego opracowania.

6 ZAŁOŻENIA I UWARUNKOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

6.1 Założenia Programu

Realizacja Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu **Powiatu Gostyńskiego** będzie procesem długofalowym (trwającym do roku 2032), ograniczonym możliwościami finansowymi zarówno samorządu jak i mieszkańców. Realizacja Programu będzie zgodna z przyjętym celem i przebiegać będzie w następujących obszarach:

1. Inwentaryzacja i utworzenie oraz aktualizacja bazy danych o lokalizacji i ilości istniejących wyrobów zawierających azbest

Podstawą dla opracowania Programu była przeprowadzona na terenie gmin inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest i utworzenie bazy danych o ich lokalizacji.

2. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania

3. Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej

Działanie realizowane będzie poprzez:

- § system edukacji w zakresie szkodliwości i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych,
- § informowanie o potencjalnych źródłach uzyskania dotacji, preferencyjnych kredytów i pożyczek na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu,
- § dofinansowanie kosztów usunięcia azbestu w tym: załadunku na terenie nieruchomości, transportu i składowania na składowisku odpadów azbestowych,
- § bieżąca aktualizacja informacji na stronie internetowej z przebiegu realizacji Programu,
- § udzielanie informacji mieszkańcom na temat realizacji Programu.

4. Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych i zakładów budżetowych i innych

Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych i zakładów budżetowych będzie następował na wniosek właściciela obiektu, jego zarządcy lub władającego. Złożone wnioski o dofinansowanie będą realizowane według kolejności wpływu do wysokości kwoty zabezpieczonej w budżecie na dany rok kalendarzowy. Odbiorem odpadów zawierających azbest zajmie się koncesjonowana firma transportowa wyłoniona w drodze przetargu. Termin odbioru odpadów z terenu nieruchomości uzgadnia przedstawiciel firmy transportowej z właścicielem nieruchomości. Wszystkie czynności związane z załadunkiem i transportem przeprowadzone zostaną zgodnie z obowiązującymi przepisami. Odbiór odpadów zawierających azbest od właściciela oraz ich przekazanie na składowisko potwierdzone będzie kartą przekazania odpadu (**w załączeniu do Programu**), sporządzaną w trzech egzemplarzach: jeden dla odbierającego odpady, drugi dla właściciela odpadu, trzeci dla Starostwa Powiatowego (w przypadku, gdy Przewoźnik rozliczać się będzie się za wykonaną usługę ze Starostwem).

5. Udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym i innym właścicielom zasobów mieszkaniowych w usuwaniu odpadów zawierających azbest

W przypadku pozyskania środków finansowych lub zabezpieczenia środków w PFOŚiGW Starostwo Powiatowe częściowo sfinansuje koszty demontażu, transportu i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest, tj.: rozbiórki pokrycia dachowego (płyt azbestowo - cementowych), załadunku na terenie nieruchomości odpadów zawierających azbest, transportu tych odpadów, składowania odpadów zawierających azbest. Wielkość dofinansowania oraz ilość usuniętych wyrobów zawierających azbest w danym roku uzależniona będzie od ilości środków finansowych pochodzących z funduszy własnych i zewnętrznych.

6. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu

Starostwo Powiatowe podejmie starania w celu pozyskiwania funduszy ze źródeł zewnętrznych, tj.: Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, funduszy strukturalnych Unii Europejskiej, Fundacji EkoFundusz i innych.

W przypadku pozyskania funduszy z ww. źródeł kwota przeznaczona na realizację Programu ulegnie zwiększeniu, co przyspieszy proces usuwania azbestu z terenu powiatu.

7. Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania na wymieniane w ramach Programu pokrycia dachowe i elewacje

Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania w postaci dotacji, kredytów i pożyczek preferencyjnych osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych i elewacji zawierających azbest. Wszyscy zainteresowani poszukiwaniem źródeł finansowania będą mogli skorzystać z pomocy i informacji udzielanych przez pracowników Starostwa Powiatowego.

8. Eliminacja powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest

Działanie finansowane będzie ze środków przeznaczonych na realizację Programu w danym roku kalendarzowym.

- § Działania informacyjno – edukacyjne skierowane do społeczeństwa związane z postępowaniem z odpadami azbestowymi, co powinno wyeliminować powstawanie „dzikich” wysypisk tych odpadów.
- § Monitoring występowania „dzikich” wysypisk – na bieżąco.
- § Likwidacja „dzikich” wysypisk w przypadku stwierdzenia ich występowania.

9. Oczyszczenie terenu powiatu z wyrobów zawierających azbest; usunięcie wyrobów zawierających azbest z obiektów oświatowych i użyteczności publicznej

Oczyszczenie terenu powiatu z wyrobów zawierających azbest będzie następowało sukcesywnie wg stopnia pilności i w zależności od zabezpieczonych i pozyskanych środków finansowych. Środki na ten cel pochodzą z funduszu przeznaczonego na realizację Programu w danym roku kalendarzowym.

10. Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji

Elementem zarządzania Programem jest jego systematyczne monitorowanie. W tym celu powołana zostanie Komisja ds. monitoringu realizacji Programu. W ramach działań monitoringowych określone zostaną zmiany ilości wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu w kolejnych latach realizacji Programu, tj.: ilości usuniętych i unieszkodliwionych w danym roku odpadów zawierających azbest; ilości wyrobów azbestowych pozostałych jeszcze do usunięcia. Monitorowanie i raportowanie Programu zostanie zsynchronizowane z raportowaniem Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami. Komisja będzie przedkładała Radzie Powiatu co 2 lata (lub corocznie) raport przedstawiający wyniki realizacji Programu. Wskaźniki monitorowania Programu zamieszczono w tabeli poniżej.

11. Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu

Realizacja Programu jest procesem długofalowym, w związku z tym zakłada się jego aktualizację celem dostosowania do zmieniających się warunków prawnych, finansowych i możliwości realizacyjnych.

Sformatowane: Punktory i numeracja

6.2 Uwarunkowania realizacji Programu

Uwarunkowania prawne realizacji Programu z analizą przepisów zamieszczono **w załączeniu** do Programu; najistotniejsze z nich to:

- § ustawa z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 101, poz. 628, z późn. zm.),
- § ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (tekst jednolity: Dz.U. z 2007r. Nr 39 poz. 251),
- § ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. - Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz.U. z 2006r. Nr 129 poz. 902),
- § ustawa z dnia 27 lipca 2001r. o wprowadzeniu ustawy - Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz.1085),
- § ustawa dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (tekst ujednolicony) (Dz. U. Nr 89, poz. 414, z późn. zm.).

Dyrektywa 87/217/EWG w sprawie zapobiegania i zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska azbestem - wprowadza obowiązek zapobiegania emisji azbestu do powietrza, wody i gleby, poprzez jej zmniejszenie u źródła. W przypadku odpadów składowanych zaleca takie ich zabezpieczenie aby nie doszło do uwalniania azbestu ze składowiska.

W Polsce zaprzestano od 1985r. stosowania azbestu krokidolitowego. Od dnia 19 czerwca 1997 r. obowiązuje ustawa o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest.

Od 14 maja 2002r. obowiązuje 30 letni Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski.

Największe zanieczyszczenie pyłem azbestu może nastąpić podczas źle prowadzonych prac remontowych w obiektach zawierających azbest. Stąd ważne jest przestrzeganie wszelkich procedur określonych w przepisach i zaprezentowanych w niniejszym opracowaniu.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. Nr 217, poz. 1833) najwyższe dopuszczalne stężenie pyłów zawierających azbest w środowisku pracy wynosi:

- a) pyły zawierające azbest oraz pyły zawierające azbest chryzotylowy i inne minerały włókniste oraz pyły zawierające inne minerały włókniste, z wyjątkiem krokidolitu -
 - pył całkowity 1 mg/m³
 - włókna respirabilne 0,2 włókien w cm³
- b) pyły zawierające krokidolit
 - pył całkowity 0,5 mg/m³
 - włókna respirabilne 0,2 włókien w cm³

Trwałość płyt azbestowo-cementowych określa się na około 30 lat, natomiast okres eksploatacji innych wyrobów jest z reguły krótszy. W tym czasie powstawać będzie znaczna ilość odpadów, które zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie

katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206) sklasyfikowane zostały na liście odpadów niebezpiecznych.

Regulacje prawne dotyczące m.in. usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych, poczynwszy od realizacji obowiązku dokonania przeglądu technicznego tych wyrobów do zdeponowania wytworzonych odpadów na składowisku, są zamieszczone w wielu aktach prawnych. Podstawowym jest ustawa z dnia 19 czerwca 1997r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, która zakazuje:

- § wprowadzania na polski obszar celny azbestu oraz wyrobów zawierających azbest,
- § produkcji wyrobów zawierających azbest,
- § obrotu azbestem i wyrobami azbestowymi, z wyjątkiem azbestu i wyrobów azbestowych stosowanych do celów specjalnych (art. 1 ust. 3 ustawy).

Mimo kilku lat obowiązywania szczegółowych przepisów tylko w niewielkim stopniu zostały wykonane oceny stanu obiektów z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest.

Usuwanie, demontaż wyrobów zawierających azbest odbywać się będzie zgodnie z przepisami i wytycznymi podanymi w dalszej części Programu.

Transport odpadów niebezpiecznych odbywać się będzie zgodnie z obowiązującymi uregulowaniami prawnymi: Ustawą z dnia 28 października 2002 roku o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671) oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 roku w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych do transportu odpadów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 236, poz. 1986).

Z usuwaniem wyrobów zawierających azbest nierozzerwalnie związany jest proces powstawania odpadów. Jedyną metodą unieszkodliwiania odpadów azbestowych jest ich składowanie. W Programie założono usunięcie wyrobów zawierających azbest do końca 2032 r. i podzielenie tego 30-letniego okresu na 3 podokresy. Unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest odbywać się będzie zgodnie z ww. ustawą o odpadach.

Obecnie jedyną metodą unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest jest ich deponowanie na składowiskach odpadów azbestowych. Planowane jest, aby odpady powstające na terenie gminy były unieszkodliwiane poprzez składowanie na już funkcjonujących na terenie kraju składowiskach przystosowanych do deponowania tego rodzaju odpadów.

Warunkiem skutecznej realizacji Programu będzie sukcesywne pozyskiwanie środków finansowych z funduszy krajowych i unijnych.

7 MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Interdyscyplinarność Programu powoduje konieczność koordynacji wszystkich jednostek i instytucji przedmiotowo odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań lub pośrednio biorących udział w ich realizacji. Dlatego też zadania będą realizowane na trzech poziomach:

- § Centralnym – Rada Ministrów, minister właściwy do spraw gospodarki i w strukturze ministerstwa Główny Koordynator KPUA,
- § Wojewódzkim – wojewoda, samorząd województwa,
- § Lokalnym – **samorząd powiatowy**, samorząd gminny.

Niezbędnym elementem skutecznego zarządzania Programem na poziomie lokalnym – powiatu - jest powołanie **Komisji ds. monitorowania realizacji Programu** - odpowiedzialnej za współdziałanie poszczególnych gmin, jednostek i instytucji oraz podejmowanie inicjatyw w jego wdrażaniu i kontrolującej stopień realizacji Programu i przedstawiającej - co 2 lata (lub corocznie) raport z realizacji Programu Radzie Powiatu. Należy zaznaczyć, że Program powinien być realizowany przez istniejące struktury samorządu i nie powodować tworzenia nowych stanowisk w administracji. Nieodzownym elementem wspierającym założenia Programu będzie także współpraca z organizacjami pozarządowymi, instytutami naukowymi oraz mediami.

Według KPUA do zadań szczebla lokalnego (samorządu powiatowego) należy:

- opracowanie programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu,
- koordynacja działań w gminach i powiecie,
- wydawanie pozwoleń firmom budowlanym i transportowym,
- monitorowanie rejonów spodziewanego wzrostu zagrożenia pyłem azbestowym,
- promowanie działań informacyjno - edukacyjnych w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami i odpadami zawierającymi azbest,
- sporządzanie rocznych informacji w zakresie realizacji zadań „Programu...” na terenie powiatu,

- inspirowanie właściwej działalności w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest,
- współpraca z samorządem województwa i samorządem gminnym, w zakresie zadań wynikających z „Programu...”,
- współpraca z lokalnymi mediami, szczególnie dla pobudzenia odpowiednich inicjatyw społecznych i przedstawiania opinii,
- współpraca z organizacjami społecznymi wspierającymi „Programu...”,
- uwzględnianie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest w powiatowych planach gospodarki odpadami (*w ramach ich ustawowej aktualizacji*),
- gromadzenie danych liczbowych o ilości i rozmieszczeniu wyrobów azbestowych,
- ustalanie rejonów spodziewanego wzrostu zagrożenia pyłem azbestu z uwagi na koncentrację występowania uszkodzeń lub technologicznego zużycia wyrobów zawierających azbest, do zadań rady powiatu należy:
- nadzorowanie wykorzystania przyznanych środków finansowych,
- prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, w stosunku do uboższych właścicieli obiektów; (częściowe lub całkowite zwalnianie z opłat – inicjowanie i organizowanie innych form pomocy dla mieszkańców, przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest).

Raport z realizacji Programu winien być wykonany przy uwzględnieniu podanych w tabeli poniżej wskaźników monitorowania.

Lp.	Wskaźnik	J.m.
A.	Wskaźniki efektywności realizacji Programu i zmiany presji na środowisko	
1.	Ilość usuniętych płyt azbestowo – cementowych Ilość usuniętych rur azbestowo - cementowych	Mg/rok
2.	Ilość unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest	Mg/rok
3.	Stopień usunięcia płyt azbestowo – cementowych (procentowa ilość usuniętych odpadów zawierających azbest w stosunku do ilości zinwentaryzowanej przed rozpoczęciem realizacji Programu)	%
4.	Stopień wykorzystania środków finansowych zaplanowanych na realizację Programu w danym roku	%
5.	Ilość wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na km ² powierzchni powiatu	Mg/km ²
6.	Nakłady poniesione na dofinansowanie usunięcia wyrobów zawierających azbest i unieszkodliwienie wytworzonych odpadów azbestowych	zł/rok
7.	Ilość i powierzchnia „dzikich” wysypisk odpadów zawierających azbest na terenie powiatu	szt., ha
8.	Ilość wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na jednego mieszkańca	Mg/M
9.	Nakłady finansowe poniesione przez Starostwo Powiatowe (ze środków pozyskanych ze źródeł zewnętrznych i środki PFOŚiGW) w stosunku do ilości usuniętych wyrobów zawierających azbest	zł/Mg/rok
10.	Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych w stosunku do całości nakładów finansowych poniesionych na dofinansowanie usuwania i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych w roku	%
B.	Wskaźniki świadomości społecznej	
11.	Ilość wniosków zgłaszanych przez mieszkańców dotyczących zadań wynikających z Programu (np. na dofinansowanie usunięcia wyrobów zawierających azbest)	szt./rok
12.	Ilość kampanii edukacyjno – informacyjnych Liczba uczestników (zebrania mieszkańców, zajęcia w szkołach)	szt./rok

W oparciu o analizę wskaźników grupy A i grupy B będzie możliwa ocena efektywności realizacji Programu. Lista wskaźników podanych w tabeli powyżej nie jest ostateczna i może ulec rozszerzeniu. Wskaźniki przedstawione w tabeli powyżej powinny być wykorzystywane w sprawozdaniach z realizacji niniejszego Programu w celu wykazywania stopnia efektywności jego realizacji.

8 HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU NA LATA 2008 – 2032

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU USUWANIA AZBESTU I WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z TERENU POWIATU GOSTYŃSKIEGO NA LATA 2008 – 2032

Lp.	Zadania	Koszt, tys. zł	Termin realizacji, lata Jednostki realizujące		
			2008 – 2012	2013 – 2022	2023 – 2032
1.	Zebranie informacji na temat wyrobów zawierających azbest na terenie gmin powiatu – inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest, utworzenie bazy danych.	-	Do 2008r. Urzędy Gmin		
1.1.	Szczegółowe zinwentaryzowanie miejsc występowania wyrobów zawierających azbest poprzez wypełnienie przez właścicieli obiektów budowlanych „arkuszy oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” i złożenie ich do właściwego organu /Wójt, Burmistrz, Wojewoda/	-	Do 2008r. Właściciele obiektów, UG		
1.2.	Przeprowadzenie, przez właścicieli obiektów budowlanych, oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest i określenie stopnia pilności usunięcia tych wyrobów oraz przekazanie zebranych informacji wraz z arkuszami ocen, do urzędu nadzoru budowlanego w Powiecie	-	2008r. Właściciele obiektów, UG		
1.3.	Podjęcie w miarę potrzeby odpowiednich działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych	-	2008-2012 Urzędy Gmin, Starostwo Powiatowe		
2.	Uchwalenie Powiatowego Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest	-	2008r. Starostwo Powiatowe		
3.	Działania informacyjno – edukacyjne (zadanie ciągłe) Prowadzenie szerokiej akcji informacyjnej nt. postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, sposobu ich usuwania, wpływu azbestu na organizm ludzki	100,0	2008 – 2032r. Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin, Organizacje pozarządowe		
3.1.	Zorganizowanie spotkań z mieszkańcami, którzy zgłosili posiadanie wyrobów zawierających azbest, informacja na temat zarejestrowanych firm posiadających zezwolenie na zbieranie i transport odpadów zawierających azbest	-	2008r. Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin, mieszkańcy		
3.2.	Działalność informacyjna i edukacyjna skierowana do właścicieli, zarządców i użytkowników obiektów zawierających azbest	-	2008 – 2012r. Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin		
3.3.	Inne działania informacyjno - edukacyjne m.in.: informacja w lokalnej prasie, na stronie internetowej SP, ogłoszenia w SP, na tablicach ogłoszeń, ulotki, informowanie mieszkańców w SP zajęcia w szkołach)	-	2008 – 2012r. Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin		
3.4.	Współpraca z fundacjami i organizacjami mającymi na celu wspieranie inicjatyw związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest	-	2008 – 2012r. Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin		

4.	Coroczna aktualizacja bazy danych dotyczącej ilości azbestu i wyrobów zawierających azbest na terenie gmin powiatu	-	2008 – 2032r. Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin		
5.	Działania w zakresie monitoringu Powiatowego Programu Usuwania Azbestu (zadanie ciągłe)	-	2008 – 2032r. Starostwo Powiatowe		
5.1	Powołanie Komisji ds. monitoringu realizacji Programu	-	2008r. Starostwo Powiatowe		
5.2	Monitorowanie realizacji Programu, weryfikacja prac związanych z usuwaniem azbestu, rozpatrywanie zgłoszonych wniosków	-	2008 – 2032r. Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin		
6.	Wariant I Ogłaszanie przetargów na przewoźnika i wyłonienie wykonawcy zadania - Firmy specjalistycznej, posiadającej odpowiednie zezwolenia na wykonywanie usług w zakresie: demontażu, odbioru, transportu na składowisko odpadów zaw. azbest	-	2008 – 2032r. Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin		
	Wariant II Wybór firmy wykonującej usługi w zakresie usuwania i przekazania do unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest przez mieszkańców, którzy złożą wniosek o dofinansowanie do Starostwa i refundacja mieszkańcom części poniesionych kosztów (po uprzednim ustaleniu jednostkowej kwoty dofinansowania na dany rok), po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku przez Komisję ds. monitoringu Programu.	-	2008 – 2032r. Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin		
	Wariant III Przekazanie przez Starostwo pozyskanych środków jako dotację na usuwanie i unieszkodliwianie wyrobów azbestowych dla Urzędów Gmin. Przeprowadzenie procedur związanych z udzieleniem dofinansowania mieszkańcom przez poszczególne Gminy.	-	2008 – 2032r. Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin		
7.	Demontaż wyrobów zaw. azbest, odbiór odpadów zaw. azbest (gł. płyty azbestowo – cementowe) z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych, zakładowych i innych; usunięcie wyrobów azbestowych z obiektów użyteczności publicznej (gł. płyty azbestowo-cementowe); transport i unieszkodliwianie odpadów zaw. azbest	2008-32 55024,6	2008 – 2032r. Właściciele, zarządcy nieruchomości z zabudowanymi wyrobami azbestowymi, (w tym: mieszkańcy, jedn. organizacyjne, Starostwo Powiatowe Urzędy Gmin i in.)		
	Określenie harmonogramu usuwania wyrobów zawierających azbest. Usuwanie wyrobów zawierających azbest z obiektów budowlanych				
7.1.	Wyroby zawierające azbest: I stopień pilności – wymiana lub naprawa wymagana bezzwłocznie Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest	2008-12 10569,8	2008 r. 2008 – 2012r.		
7.2.	Wyroby zawierające azbest: II stopień pilności – ponowna ocena wymagana w czasie do 1 roku Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest	2013-22 20504,0	2008 r. 2008 – 2012r.	2013 – 2022r.	
7.3.	Wyroby zawierające azbest: III stopień pilności – ponowna ocena w	2023-32	2012r.		

	terminie do 5 lat Zakładane usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest	23950,8		2017r.	2023 – 2032r.
8.	Założenie i prowadzenie rejestru wniosków i ich realizacja zgodnie z zachowaniem kolejności złożenia	-	2008r. – założenie rejestru wniosków, 2008-2032r. – realizacja – zad. ciągłe (zależnie od zarezerwowanych w danym roku środków) Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin		
9.	Zabezpieczanie corocznie w PFOŚiGW (w planie finansowym na dany rok) określonej kwoty z przeznaczeniem na dotację zadań związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest	-	2008 – 2032r. Starostwo Powiatowe		
10.	Raporty okresowe z realizacji Programu – w ramach sprawozdań z realizacji Powiatowego planu gospodarki odpadami, przedstawiane Radzie Powiatu	-	co 2 lata, 2009, 2011 itd. Starostwo Powiatowe		
11.	Aktualizacja Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami z uwzględnieniem zadań dotyczących odpadów zawierających azbest wynikających z Programu usuwania azbestu	25,0	2008r. Starostwo Powiatowe		
12.	Pozyskiwanie funduszy na realizację Programu (zadanie ciągłe) Występowanie z wnioskami o dotację ze źródeł zewnętrznych (fundusze ochrony środowiska, środki UE) na realizację zadań w ramach Programu	-	2008-2032r. zadanie ciągłe Starostwo Powiatowe, Urzędy Gmin		

Źródło: Oprac. wł. na podst. KPUA, obowiązujących przepisów, danych ze Starostwa Powiatowego, Urzędów Gmin

Wyszczególnienie	JST
Wypełnienie przez właścicieli obiektów budowlanych „arkuszy oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania ...”. i złożenia ich do właściwego urzędu.	Samorząd gminy
Należy szczególną uwagę zwrócić na prawidłowy opis w arkuszach obiektów publicznych, jak na przykład: drogi, place, szkoły, przedszkola, żłobki, szpitale, domy kultury i tym podobne obiekty, które będą w przyszłości mogły korzystać finansowo ze wsparcia z zewnątrz i których oczyszczenie z azbestu powinno nastąpić w pierwszej kolejności.	
Sporządzenie zbiorczego wykazu obiektów zawierających azbest, w układzie 3-ch grup pilności, jak w arkuszach ocen.	
Przekazanie zebranych informacji wraz z arkuszami ocen, do urzędu nadzoru budowlanego w powiecie.	
Opracowanie „Programu...” usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie gminy, na okres założonych 30-tu lat, lub krótszy (w zależności od lokalnych możliwości i uwarunkowań).	
Ustalenie ośrodka dyspozycyjno-kontrolnego do nadzoru realizacji programu na terenie powiatu oraz dla podejmowania, lub koordynacji decyzji strategicznych i finansowych, w tym decyzji szczegółowych, w zakresie wykonawczym oraz kontaktów z zainteresowanymi osobami prawnymi i fizycznymi. Koordynacja działań gmin w powiecie.	Samorząd powiatowy
Opracowanie danych liczbowych o ilości i rozmieszczeniu wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu i każdej gminy.	
Sukcesywne dokonywanie przeglądu technicznego obiektów na terenie gmin.	
Ustalenie rejonów spodziewanego wzrostu zagrożenia pyłem azbestu z uwagi na koncentrację występowania uszkodzeń lub technicznego zużycia wyrobów zawierających azbest.	
Wystąpienie do odpowiednich jednostek o przeprowadzenie monitoringu zagrożonych rejonów (obiektów) i ustalenia stopnia emisji pyłu i włókien azbestu.	
Podejmowanie w miarę potrzeby odpowiednich działań administracyjnych w stosunku do właścicieli lub zarządców obiektów szczególnie zagrożonych.	
Opracowanie „Programu...” usuwania wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu.	
Inicjowanie związków gmin dla budowy składowisk odpadów zawierających azbest wraz z wykazaniem ekonomicznych korzyści. Poszukiwanie inwestorów i podejmowanie inicjatyw lokalizacyjnych.	
Współpraca z przedsiębiorstwami zajmującymi się usuwaniem wyrobów zawierających azbest, prowadzenie lokalnej polityki społecznej w zakresie opłat za składowanie odpadów zawierających azbest, szczególnie w stosunku do uboższych właścicieli obiektów.	

Opracowanie i wydawanie odpowiednich zaleceń i wytycznych dla gmin, administracji osiedli mieszkaniowych i obiektów komunalnych dotyczących sposobów bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest.

Źródło: Oprac. na podst. KPUA

Harmonogram realizacji Programu zakłada, że w okresie 2008 - 2012r. nastąpi likwidacja wyrobów zawierających azbest (głównie pokryć eternitowych) – zakwalifikowanych do I stopnia pilności - wymagających bezzwłocznego usunięcia. W następnych latach 2013 - 2022r. i 2023 - 2032r. zlikwidowane zostaną kolejne pokrycia, których stopień pilności jest mniejszy (sukcesywnie, w zależności od stopnia zużycia, konserwacji wyrobu np. przez pomalowanie).

Realizacja Programu przyczyni się do sukcesywnego zmniejszania się ilości wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu. Zadanie wyjściowe realizacji Programu stanowi pełna inwentaryzacja wyrobów azbestowych i uzyskanie stosownych informacji, określonych w rozporządzeniu Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. – dotyczących miejsc, rodzaju i ilości zabudowanych wyrobów zawierających azbest. Dane z inwentaryzacji stanowią podstawę opracowania Powiatowego Programu Usuwania Azbestu, a następnie pozyskiwania środków pomocowych na usuwanie wyrobów zawierających azbest i oczyszczanie terenu powiatu z azbestu.

9 KOSZTY USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH Z TERENU POWIATU GOSTYŃSKIEGO W OKRESIE 2008 - 2032

Koszt usunięcia i unieszkodliwienia potencjalnych odpadów azbestowych z obszaru **Powiatu Gostyńskiego** określono wg założeń przyjętych do obliczeń w „Programie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski” (KPUA) przyjętego przez RM 14.05.2002r. i przy uwzględnieniu średnich cen rynkowych (na podstawie analizy cen firm z kraju, w tym z regionu).

Ponadto do obliczeń przyjęto dane, m.in.: średnia masa 1 m² płyty azbestowo-cementowej 0,014 Mg, średnia masa 1mb rury azbestowo-cementowej odpowiednio wg średnic rur (D100-D150) 0,015-0,021 Mg, średnia objętość 1 tony składowanych odpadów azbestowych 0,82 m³.

W celu ustalenia kosztów usunięcia wyrobów zawierających azbest uzyskano informację od firm posiadających zezwolenia na odbiór i transport tego typu odpadów. Pod uwagę wzięta została cena demontażu wyrobów zawierających azbest, pakowanie, transport i unieszkodliwianie na najbliższym składowisku (w odniesieniu do analizowanego powiatu).

Płyty azbestowo – cementowe:

§ średni koszt demontażu wynosi: 10 zł/m²

§ średni koszt transportu wynosi: 12 zł/m²

§ średni koszt unieszkodliwiania wynosi: 17 zł/m²

Płyty azbestowo-cementowe średni koszt łącznie: **39 zł/m²**

Rury azbestowo cementowe – koszt usunięcia **5 zł/kg**.

Sformatowane: Punktory i numeracja

Koszty usunięcia i unieszkodliwienia płyt azbestowo – cementowych, (tys. zł)					
Lp.	Gmina	2008-2032 Koszt ogółem	2008-2012	2013-2022	2023-2032
1.	Gostyń	7214,2	5076,5	2137,7	0,0
2.	Piaski	5702,8	1231,8	3461,6	1009,4
3.	Pogorzela	7965,8	0,0	0,0	7965,8
4.	Krobia	7000,8	2485,3	2471,3	2044,2
5.	Borek Wielkopolski	11235,0	1123,5	7864,5	2247,0
6.	Pępowo	6540,5	0,0	0,0	6540,5

7.	Poniec	6527,0	652,7	4568,9	1305,4
Razem Powiat Gostyński		52186,1	10569,8	20504	21112,3
		52186,1 100%	10569,8 20,2%	20504,0 39,3%	21112,3 40,5%

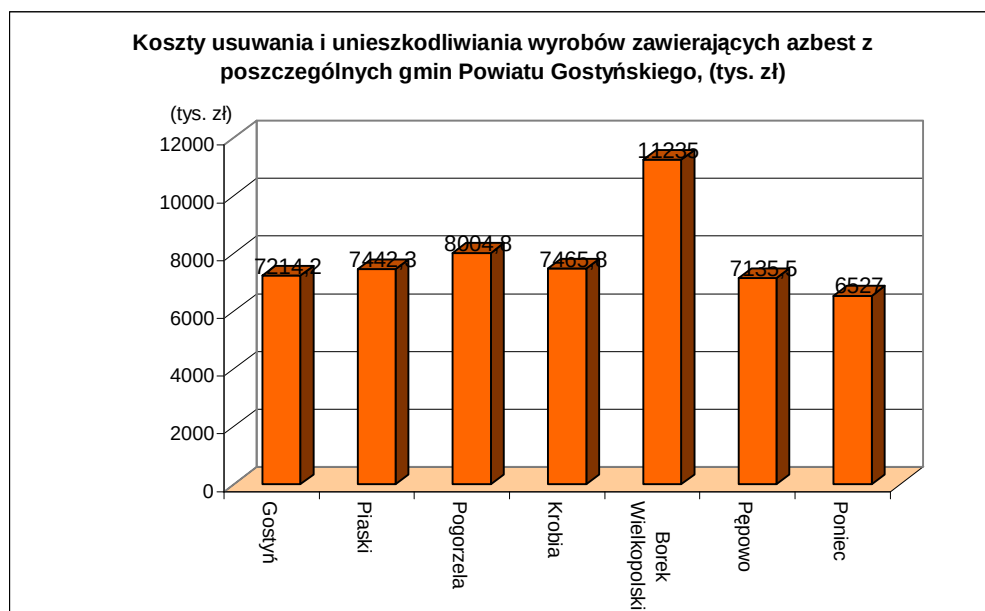
Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego.

Koszty usunięcia rur azbestowo – cementowych (tys. zł)		
Lp.	Gmina	Koszt ogółem 2008-2032
1	Gostyń	0,0
2	Piaski	1739,5
3	Pogorzela	39,0
4	Krobia	465,0
5	Borek Wielkopolski	0,0
6	Pępowo	595,0
7	Poniec	0,0
Razem Powiat Gostyński 2838,5		2838,5

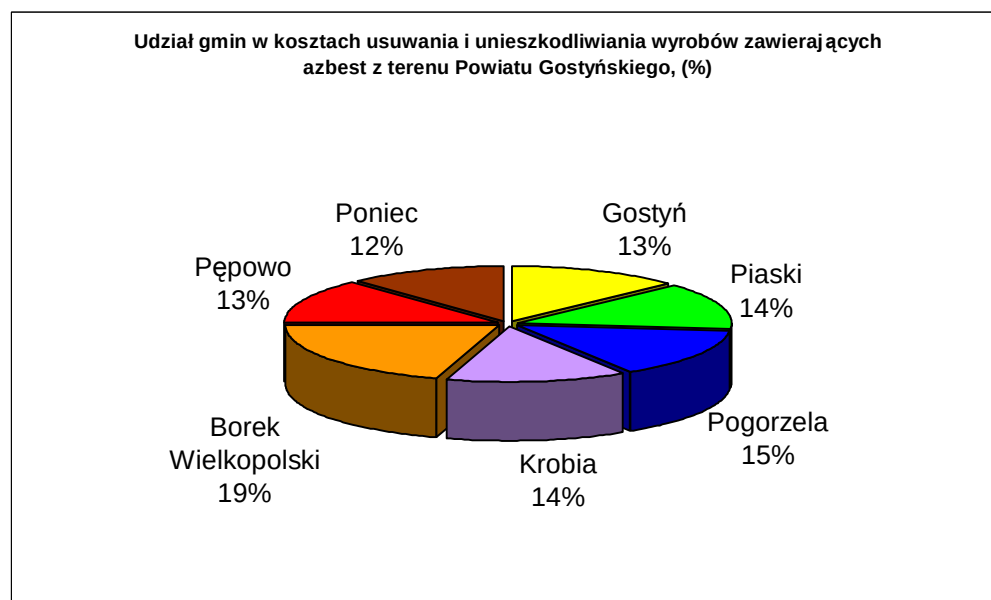
Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego.

Koszty łączne usunięcia i unieszkodliwienia płyt i rur azbestowo – cementowych 2008-2032 (tys. zł)					
Lp.	Gmina	Ogółem %	Łącznie koszty (płyty i rury)	Koszty (płyty a-c)	Koszty (rury a-c)
1	Gostyń	13,1	7214,2	7214,2	0,0
2	Piaski	13,5	7442,3	5702,8	1739,5
3	Pogorzela	14,5	8004,8	7965,8	39,0
4	Krobia	13,6	7465,8	7000,8	465,0
5	Borek Wielkopolski	20,4	11235,0	11235,0	0,0
6	Pępowo	13,0	7135,5	6540,5	595,0
7	Poniec	11,9	6527,0	6527,0	0,0
Razem Powiat Gostyński 55024,6 tys. zł		100	55024,6	52186,1	2838,5

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego.

Wykres nr 3. Koszty usunięcia i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z poszczególnych gmin Powiatu Gostyńskiego (tys. zł)

Wykres nr 4. Udział (%) poszczególnych gmin w kosztach usunięcia i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest z terenu Powiatu Gostyńskiego

Prognozowane koszty usuwania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest z terenu **Powiatu Gostyńskiego** przedstawiono w tabeli poniżej.

Prognozowane koszty usuwania i unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest z terenu Powiatu Gostyńskiego		
Okres planistyczny, w latach	Koszty (tys. zł)	Udział (%)
2008-2012	10569,8	19,2
2013-2022	20504,0	37,3
2023-2032	23950,8	43,5
2008-2032	55024,6	100

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin, Starostwa Powiatowego, KPUA.

Razem w latach 2008-2032 prognozuje się usunięcie z terenu powiatu i unieszkodliwienie 18436,9 Mg odpadów zawierających azbest.

Koszt łączny usunięcia (demontażu i transportu) oraz unieszkodliwienia (składowania) odpadów azbestowych z terenu **Powiatu Gostyńskiego** szacuje się na: **55024,6 tys. zł.**

Usuwanie azbestu i wyrobów go zawierających jest kosztownym przedsięwzięciem. Według danych z br. demontaż, transport i unieszkodliwienie 1 Mg odpadów zawierających azbest to wydatek rzędu 1100-1300zł. Całkowity koszt usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu **Powiatu Gostyńskiego** szacowany jest na podstawie przeprowadzonej inwentaryzacji (w oparciu o wskaźniki wg KPUA) na kwotę: **55024,6 tys. zł.** Zakładając realizację Programu do roku 2032, roczny koszt kształtuje się na poziomie średnio ok. **2200 tys. zł.**

Usuwanie i wymiana wyrobów zawierających azbest jest zadaniem długotrwałym ze względu na dużą ilość wyrobów, a także wysokość potrzebnych środków finansowych.

Zadanie usuwania wyrobów, instalacji zawierających azbest, które stanowią potencjalne odpady azbestowe przewidziane jest zgodnie z „Programem usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest na terytorium Polski” do zrealizowania **do roku 2032.** „Program...” ten zakłada, iż właściciele obiektów, wyrobów zawierających azbest powinni dokonać usuwania i unieszkodliwiania tych wyrobów na własny koszt.

Planuje się, iż na terenie **Powiatu Gostyńskiego** wyroby zawierające azbest będą sukcesywnie usuwane w zależności od zużycia, wykonania ich konserwacji, zabezpieczenia oraz stopnia pilności wymiany w okresie 2008 – 2032 r.

Z uwagi na wysoki koszt usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych istotne jest dofinansowanie przedsięwzięć związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych, podejmowanych przez osoby fizyczne, m.in. ze środków publicznych oraz środków pomocowych Unii Europejskiej. Dodatkowo udzielenie wsparcia finansowego ze środków WFOŚiGW w przypadku usuwania wyrobów azbestowych z obiektów użyteczności publicznej oraz rozszerzenie możliwości uzyskania pożyczek z częściowym umorzeniem dla prywatnych właścicieli.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami demontaż, odbiór i transport ww. wyrobów może być wykonywany wyłącznie przez firmy specjalistyczne posiadające w tym zakresie odpowiednie zezwolenia. Odpady zawierające azbest mogą być unieszkodliwiane wyłącznie przez składowanie na składowiskach odpadów azbestowych. Firmy ww. powinny przekazać po wykonaniu prac demontażowych właścicielowi nieruchomości oświadczenie o usunięciu wyrobów zawierających azbest (np. po zdjęciu płyt azbestowo – cementowych). Odpady zawierające azbest transportowane będą zgodnie z „zasadą bliskości” wyrażoną w ustawie o odpadach - na najbliższe składowiska odpadów azbestowych.

W niniejszym Programie zakłada się możliwość dofinansowania przez **Starostwo Powiatowe** części kosztów: usuwania wyrobów zawierających azbest (demontażu, odbioru, transportu) i unieszkodliwiania (składowania) odpadów zawierających azbest dla mieszkańców powiatu w przypadku pozyskania przez Starostwo Powiatowe na ten cel środków unijnych lub z krajowych funduszy celowych oraz zarezerwowania środków z PFOŚiGW.

W przypadku pozyskania ww. środków - Starostwo Powiatowe może zastosować rozwiązania, które wariantowo przedstawiono w niniejszym Programie.

WARIANT I.

Starostwo Powiatowe w drodze przetargu wyłoni firmę specjalistyczną posiadającą odpowiednie zezwolenia, która wykona usługę w zakresie: odbiór odpadów zawierających azbest, transport do składowania, a cenę za składowanie na składowisku odpadów azbestowych wkałkuje w cenę usługi. Starostwo Powiatowe pokryje koszt usługi (koszt odbioru, transportu i składowania).

Koszty demontażu wyrobów zawierających azbest pokryją ich właściciele, (mieszkańcy powiatu, którzy złożą odpowiednie wnioski do Starostwa Powiatowego).

WARIANT II.

Właściciel obiektu z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest wybierze firmę posiadającą odpowiednie zezwolenia, która po wykonaniu usługi demontażu, odbioru, transportu i przekazania do unieszkodliwiania odpadów azbestowych wystawi rachunek (fakturę), po przedłożeniu której wraz z odpowiednim wnioskiem do Starostwa Powiatowego i skontrolowania faktu należytego usunięcia ww. wyrobów przez Komisję ds. monitoringu realizacji Programu (ze Starostwa Powiatowego i przedstawicieli odpowiedniego Urzędu Gminy) – Starostwo Powiatowe dokona zwrotu części poniesionych przez ww. właściciela kosztów - w zależności od ustaleń podjętych przez Starostwo Powiatowe przed przystąpieniem do realizacji Programu (po uzyskaniu przez Starostwo środków unijnych, z krajowych funduszy celowych, zarezerwowaniu środków PFOŚiGW i ustaleniu wysokości łącznie ww. środków na dany rok) - w zakresie wysokości jednostkowego dofinansowania.

Decyzja odnośnie udzielenia dofinansowania przez Starostwo Powiatowe mieszkańcom powiatu, jego wysokości, sposobu udzielenia, wyboru rozwiązania (ww. warianty) lub inne rozwiązanie w zakresie usuwania wyrobów zawierających azbest będzie ostatecznie uzależniona od pozyskania ww. środków, możliwości w zakresie udzielenia środków z PFOŚiGW. Wskazane byłoby przeprowadzenie konsultacji z mieszkańcami gmin z terenu powiatu, (z udziałem Władz Powiatu i Gmin) zainteresowanymi usuwaniem wyrobów azbestowych.

WARIANT III.

Rozdysponowanie pozyskanych przez Starostwo Powiatowe środków ze źródeł zewnętrznych (z funduszy ochrony środowiska i środków UE) dla Gmin z terenu powiatu wg udziału procentowego w kosztach (wyliczonych na podstawie bilansu masowego wyrobów zawierających azbest w oparciu o przeprowadzone w gminach inwentaryzacje – tabela i wykres powyżej).

Rozwiązania możliwe do zastosowania w zakresie dofinansowania usuwania wyrobów azbestowych dla mieszkańców powiatu - bezpośrednio przez Starostwo (na podstawie złożonych do Starostwa wniosków przez mieszkańców) lub rozdysponowanie środków finansowych na ww. cel Gminom z terenu powiatu (dofinansowanie mieszkańców za pośrednictwem Gmin, mieszkańcy składają wówczas wnioski o dofinansowanie do Urzędów Gmin właściwych ze względu na miejsce zamieszkania).

I Wariant

Starostwo Powiatowe przeprowadza, po ustaleniu wysokości środków finansowych zabezpieczonych na usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest, procedurę wyłonienia wykonawcy zadania – odbioru, transportu i unieszkodliwiania (przekazania do unieszkodliwiania) odpadów azbestowych, wg ustawy prawo zamówień publicznych.

Zakładany podział kosztów:

Koszty właścicieli (mieszkańców) – w zakresie demontażu płyt azbestowo-cementowych:

$$1338105 \text{ m}^2 \times 10 \text{ zł/m}^2 = 13381,1 \text{ tys. zł}$$

Koszty poniesione przez Starostwo Powiatowe i Urzędy Gmin (odbior, transport i unieszkodliwianie)

$$1338105 \text{ m}^2 \times 29 \text{ zł/m}^2 = 38805,0 \text{ tys. zł}$$

Powyższe koszty – łączne (52186,1 tys. zł) dla okresu 2008 – 2032r. (dla usunięcia i unieszkodliwienia wszystkich zinwentaryzowanych na terenie powiatu płyt azbestowo-cementowych).

Przy ww. założeniach, właściciel nieruchomości posiadający 100m² pokrycia dachowego eternitowego w zabudowie niskiej musi liczyć się z następującymi kosztami:

$$10 \text{ zł/m}^2 \times 100 \text{ m}^2 = 1000 \text{ zł}$$

Natomiast Starostwo Powiatowe i Urzędy Gmin za transport i unieszkodliwianie 100m² eternitu poniosłyby następujące koszty: (koszt odbioru, transportu i unieszkodliwiania)

$$29 \text{ zł/m}^2 \times 100 \text{ m}^2 = 2900 \text{ zł}$$

Właściciele nieruchomości muszą wziąć pod uwagę również dodatkowe koszty własne związane z zakupem i założeniem nowego pokrycia dachowego.

II Wariant

Po ustaleniu przez wyznaczoną Komisję ds. monitoringu realizacji Programu (ze Starostwa Powiatowego) - ilości wniosków od mieszkańców powiatu (złożonych do Starostwa) i wielkości pozyskanych przez Starostwo środków w danym roku – określenie jednostkowej kwoty dofinansowania mieszkańcom. Wówczas mieszkańcy dokonują wyboru firmy (posiadającej odpowiednie zezwolenie) i po wykonaniu usługi demontażu, odbioru i transportu do składowania odpadów azbestowych przez firmę, przedstawiają fakturę za usługę, a po skontrolowaniu przez Komisję ds. monitorowania Programu ze Starostwa (i przedstawicieli Urzędu Gminy) prawidłowości wykonania ww. usługi oraz przedłożonych dokumentów, otrzymują zwrot części poniesionych kosztów (w wysokości ustalonej uprzednio jednostkowej kwoty dofinansowania).

Płyty azbestowo – cementowe (średni koszt jednostkowy wg KPUA, przy uwzględnieniu średnich cen rynkowych, wg informacji firm)

Koszt w rozbićiu na poszczególne etapy (demontaż, transport i unieszkodliwianie):

- demontaż:

$$1338105 \text{ m}^2 \times 10 \text{ zł/m}^2 = 13381,1 \text{ tys. zł}$$

- transport:

$$1338105 \text{ m}^2 \times 12 \text{ zł/m}^2 = 16057,2 \text{ tys. zł}$$

- unieszkodliwianie:

$$1338105 \text{ m}^2 \times 17 \text{ zł/m}^2 = 22747,8 \text{ tys. zł}$$

Razem:

$1338105 \text{ m}^2 \times 39 \text{ zł/m}^2 = 52186,1 \text{ tys. zł}$ (2008-2032r. – koszt usunięcia i unieszkodliwienia wszystkich zinwentaryzowanych na terenie powiatu płyt azbestowo-cementowych).

Założono w niniejszym wariantcie refundację mieszkańcom części ww. kwoty. Wysokość refundacji uzależniona będzie od wysokości pozyskanych środków ze źródeł zewnętrznych oraz środków z PFOŚiGW (możliwych do przeznaczenia na usuwanie wyrobów zawierających azbest). Wysokość dofinansowania jednostkowego będzie ustalana każdorazowo na dany rok (na podstawie wysokości środków finansowych zaplanowanych na dany rok i ilości wniosków).

III Wariant

Po ustaleniu łącznej wielkości pozyskanych przez Starostwo środków zewnętrznych i możliwych do zarezerwowania w PFOŚiGW w danym roku – określenie kwoty dofinansowania dla każdej z Gmin z terenu powiatu (podział ww. środków wg ilości wyrobów azbestowych w poszczególnych gminach i potrzebnych na ich likwidację środków finansowych, obliczono na podstawie danych z inwentaryzacji w gminach i przedstawiono w tabeli w niniejszym rozdziale w %). Mieszkańcy składają wnioski o dofinansowanie usuwania wyrobów azbestowych do Urzędów Gmin właściwych ze względu na miejsce zamieszkania. Przeprowadzenie procedur związanych z rozdysponowaniem mieszkańcom gminy przyznanych Gminie przez Starostwo środków finansowych – w gestii Gminy.

Ostateczne rozwiązanie w zakresie wielkości dofinansowania będzie uzależnione od wielkości środków pozyskanych przez Starostwo Powiatowe, środków z PFOŚiGW,

środków z budżetów Gmin możliwych do przeznaczenia na usuwanie azbestu oraz ilości zgłoszonych wniosków przez mieszkańców.

Systematyczna realizacja zapisów w niniejszym Programie będzie możliwa po pozyskaniu ww. środków oraz określeniu w rocznym planie finansowym Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej odpowiednich środków na ten cel.

10 FINANSOWANIE USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga znacznych nakładów finansowych. Konieczne jest zatem pozyskiwanie jak największego wsparcia finansowego dla wszystkich inicjatyw związanych z usuwaniem wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Z uwagi na wysoki koszt usuwania i unieszkodliwiania odpadów azbestowych istotne jest dofinansowanie przedsięwzięć związanych z usuwaniem wyrobów azbestowych, podejmowanych przez osoby fizyczne, ze środków publicznych oraz środków pomocowych Unii Europejskiej. Dodatkowo udzielenie wsparcia finansowego ze środków WFOŚiGW w przypadku usuwania wyrobów azbestowych z obiektów użyteczności publicznej oraz rozszerzenie możliwości uzyskania pożyczek z częściowym umorzeniem dla prywatnych właścicieli.

W związku z zagrożeniem dla zdrowia i życia powodowanym przez azbest, powstało wiele regulacji prawnych zakazujących stosowania i produkcji wyrobów zawierających ten minerał, a także nakazujących usunięcie wyrobów zawierających azbest już istniejących.

Źródła finansowania inwestycji ekologicznych związanych z gospodarką odpadami można podzielić na trzy grupy:

- § publiczne – np. pochodzące z budżetu państwa, gminy lub instytucji publicznych,
- § prywatne – np. z banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych,
- § prywatno - publiczne – np. ze spółek prawa handlowego z udziałem gminy.

Dominującymi formami finansowania inwestycji ekologicznych są:

- § zobowiązania kapitałowe – kredyty, pożyczki, obligacje, leasing,
- § udziały kapitałowe – akcje i udziały w spółkach,
- § dotacje.

W Polsce występują najczęściej następujące formy finansowania inwestycji w zakresie gospodarki odpadami:

- § fundusze własne inwestorów,
- § pożyczki, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów udzielane przez Narodowy i Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- § kredyty preferencyjne udzielane np. przez Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.) z dopłatami do oprocentowania lub ze środków donatorów, kredyty komercyjne, kredyty konsorcjalne,
- § zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje i programy pomocowe (np. z ekokonwersji poprzez EKO FUNDUSZ),
- § kredyty międzynarodowych instytucji finansowych (Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju - EBOiR, Bank Światowy),
- § kredyty i pożyczki udzielane przez banki komercyjne,
- § leasing.

Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Zasady funkcjonowania narodowego, wojewódzkich, powiatowych i gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami). Zasadniczym celem **Narodowego Funduszu** jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska w Polsce. Główne kierunki jego działalności określa Polityka Ekologiczna Państwa, natomiast co roku aktualizowane są cele szczegółowe - dokumenty wewnętrzne Narodowego Funduszu, w tym zwłaszcza zasady udzielania pomocy finansowej oraz lista przedsięwzięć priorytetowych. W zakresie ochrony powierzchni ziemi, w tym ochrony środowiska przed odpadami, zakłada się dofinansowanie zadań inwestycyjnych zgodnych z niżej wymienionymi programami priorytetowymi:

- § likwidacja uciążliwości starych składowisk odpadów niebezpiecznych,
- § unieszkodliwianie odpadów powstających w związku z transportem samochodowym (autozłom, płyny eksploatacyjne, akumulatory, ogumienie, tworzywa sztuczne) oraz zbiórka i wykorzystanie olejów przepracowanych,

- § przeciwdziałanie powstawaniu i unieszkodliwianie odpadów przemysłowych i odpadów niebezpiecznych,
- § realizacja międzygminnych i regionalnych programów zagospodarowania odpadów komunalnych (w tym budowa zakładów przetwórstwa odpadów oraz wspomaganie systemów zagospodarowywania osadów ściekowych).

Rolą **wojewódzkiego funduszu** jest wspieranie finansowe przedsięwzięć proekologicznych o zasięgu regionalnym, a podstawowym źródłem ich przychodów są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. W każdym województwie WFOŚiGW przygotowują na wzór NFOŚiGW listy zadań priorytetowych, które mogą być dofinansowywane z ich środków oraz zasady i kryteria, które będą obowiązywać przy wyborze zadań do realizacji.

Warunki udzielenia dofinansowania:

- § udokumentowane pełne pokrycie planowanych kosztów przedsięwzięcia,
- § wywiązanie się przez Wnioskodawcę z obowiązku uiszczania opłat i kar, stanowiących przychody Narodowego Funduszu oraz wywiązywania się z innych zobowiązań w stosunku do Funduszu,
- § przedsięwzięcie nie może być zakończone,
- § udzielone dofinansowanie nie może przekroczyć kosztów przedsięwzięcia.
- § Fundusze, oprócz udzielania pożyczek i przyznawania dotacji, zgodnie z art. 411 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) także mogą:
- § udzielać dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek,
- § wносить udziały do spółek działających w kraju,
- § nabywać obligacje, akcje i udziały spółek działających w kraju.

W kryteriach oceny Wniosku o dofinansowanie punktowana jest także pozycja przedsięwzięcia na liście przedsięwzięć priorytetowych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) w dziale II rozdziale 4 określa przeznaczenie środków finansowych funduszy gminnych, powiatowych i wojewódzkich. I tak środki **gminnych funduszy** zgodnie z art. 406 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późniejszymi zmianami) przeznaczone są na:

- § edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zasady zrównoważonego rozwoju,
- § wspomaganie realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska,
- § wspomaganie innych systemów kontrolnych i pomiarowych oraz badań stanu środowiska, a także systemów pomiarowych zużycia wody i ciepła,
- § realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpowodziowej i obiektów małej retencji wodnej,
- § urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków,
- § **realizację przedsięwzięć związanych z gospodarką odpadami,**
- § wspieranie działań przeciwdziałających zanieczyszczeniom,
- § profilaktykę zdrowotną dzieci na obszarach, na których występują przekroczenia standardów jakości środowiska,
- § wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzania bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii,
- § wspieranie ekologicznych form transportu,
- § działania z zakresu rolnictwa ekologicznego bezpośrednio oddziałujące na stan gleby, powietrza i wód, w szczególności na prowadzenie gospodarstw rolnych produkujących metodami ekologicznymi położonych na obszarach szczególnie chronionych na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody,
- § inne zadania ustalone przez radę gminy, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Środki **powiatowych funduszy** przeznacza się na wspomaganie działalności wymienionej powyżej a ponadto na:

- § realizację przedsięwzięć związanych z ochroną powierzchni ziemi, inne zadania ustalone przez radę powiatu, służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju, w tym na programy ochrony środowiska.

Fundacje i programy pomocowe

Fundacja EkoFundusz. EkoFundusz jest fundacją powołaną w 1992 r. przez Ministra Finansów dla efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego

długu na wspieranie przedsięwzięć w ochronie środowiska (tzw. konwersja długu). Dotychczas decyzję o ekokonwersji polskiego długu podjęły Stany Zjednoczone, Francja, Szwajcaria, Włochy, Szwecja i Norwegia. Tak więc EkoFundusz zarządza środkami finansowymi pochodzącymi z ekokonwersji łącznie ponad 571 mln USD do wydatkowania w latach 1992 - 2010. EkoFundusz jest niezależną fundacją działającą według prawa polskiego, a w szczególności wg Ustawy z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach (Dz.U. Nr21 poz. 97, tekst jednolity) a także Statutu. Obecnie Fundatorem jest Minister Skarbu Państwa. W Statucie EkoFunduszu pięć sektorów ochrony środowiska uznanych zostało za dziedziny priorytetowe. Są nimi:

- § ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz eliminacja niskich źródeł ich emisji (ochrona powietrza),
 - § ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do Bałtyku oraz ochrona zasobów wody pitnej (ochrona wód),
 - § ograniczenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi (ochrona klimatu),
 - § ochrona różnorodności biologicznej,
 - § **gospodarka odpadami** i rekultywacja gleb zanieczyszczonych.
- § W zakresie gospodarki odpadami priorytetami EkoFunduszu są:
- § tworzenie kompleksowych systemów selektywnej zbiórki, recyklingu i unieszkodliwiania odpadów komunalnych i niebezpiecznych,
 - § przedsięwzięcia związane z: eliminacją powstawania odpadów niebezpiecznych w procesach przemysłowych (promocja "czystszych technologii") i likwidacją składowisk odpadów tego rodzaju,
 - § rekultywacja gleb zanieczyszczonych odpadami niebezpiecznymi stanowiącymi zagrożenie dla zdrowia ludzi lub świata przyrody.

We wszystkich pięciu sektorach pomoc finansową EkoFunduszu uzyskać mogą tylko te projekty, które wykazują się wysoką efektywnością, tj.: korzystnym stosunkiem efektów ekologicznych do kosztów. Poza tym zalecane jest, aby projekty spełniały przynajmniej jeden z następujących warunków:

- § wprowadzanie na polski rynek nowych technologii z krajów-donatorów,
- § uruchomienie krajowej produkcji urządzeń dla ochrony środowiska,
- § szczególne znaczenie dla ochrony zdrowia.

EkoFundusz udziela wsparcia finansowego w formie bezzwrotnych dotacji, a także preferencyjnych pożyczek. Dotacje uzyskać mogą jedynie projekty dotyczące inwestycji związanych bezpośrednio z ochroną środowiska (w ich fazie implementacyjnej), a w dziedzinie przyrody również projekty nie inwestycyjne. EkoFundusz nie dofinansowuje badań naukowych, akcji pomiarowych, a także studiów i opracowań oraz tworzenia wszelkiego rodzaju dokumentacji projektowej. Z reguły wysokość dotacji dla przedsięwzięć inwestycyjnych obliczana jest ze wskaźników NPV oraz IRR. Jeżeli wniosek o dofinansowanie składa jednostka gospodarcza, dotacja EkoFunduszu z reguły nie przekracza 20% kosztów projektu, a jedynie w szczególnie uzasadnionych przypadkach może dochodzić do 30%.

Gdy inwestorem są władze samorządowe, dotacja może pokryć do 30% kosztów (w przypadkach szczególnych do 50%), a dla jednostek budżetowych, podejmujących inwestycje proekologiczne wykraczające poza ich zadania statutowe, dofinansowanie EkoFunduszu może pokryć do 50% kosztów. W odniesieniu do projektów, prowadzonych przez pozarządowe organizacje społeczne (przyrodnicze, charytatywne) nie nastawione na generowanie zysków, dotacja EkoFunduszu może pokryć do 80% kosztów w projekcie z dziedziny ochrony przyrody i do 50% w inwestycjach związanych z ochroną środowiska. EkoFundusz może wspierać zarówno projekty dopiero rozpoczynane, jak i będące w fazie realizacji, jeżeli ich rzeczowe zaawansowanie nie przekracza 60%. Racjonalna gospodarka odpadami została włączona do sektorów priorytetowych EkoFunduszu dopiero w 1998 r.

Inne fundacje: Agencja Rozwoju Komunalnego w Warszawie, Environmental Know-How Fund w Warszawie, Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej Counterpart Fund w Warszawie, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Polska Agencja Rozwoju Regionalnego, Program Małych Dotacji GEF, Projekt Umbrella.

Banki najbardziej aktywnie wspierające inwestycje ekologiczne: Bank Ochrony Środowiska S.A. - statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska, Bank Gdański S.A., Bank Rozwoju Eksportu S.A., Polski Bank Rozwoju S.A., Bank Światowy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju.

Instytucje leasingowe finansujące gospodarkę odpadami: Towarzystwo Inwestycyjno - Leasingowe EKOLEASING S.A., BEL Leasing Sp. z o.o., BISE Leasing S.A., Centralne Towarzystwo Leasingowe S.A., Europejski Fundusz Leasingowy Sp. z o.o.

Fundusze Strukturalne, Fundusz Spójności oraz Programy operacyjne:

Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej istnieje możliwość finansowania inwestycji w ochronie środowiska z Funduszy Strukturalnych oraz Funduszu Spójności, a także możliwość finansowania inwestycji z regionalnych programów operacyjnych na lata 2007 - 2013.

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)

Konsekwencją członkostwa Polski w Unii Europejskiej było przystąpienie do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG). Na mocy *Umowy o rozszerzeniu EOG* z 14 października 2003 r. ustanowiona została pomoc finansowa krajów Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), tworzących EOG – a tym samym korzystających z możliwości, jakie oferuje rynek wewnętrzny UE – dla najmniej zamożnych państw UE. W październiku 2004 r. polski rząd podpisał dwie umowy, które umożliwiają korzystanie z dodatkowych, obok funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności Unii Europejskiej, źródeł bezzwrotnej pomocy zagranicznej wdrażania Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz wdrażania Norweskiego Mechanizmu Finansowego.

Darczyńcami są trzy kraje EFTA: Norwegia, Islandia i Lichtenstein.

Pomoc zostanie udzielona w ramach dwóch instrumentów finansowych:

- Norweskiego Mechanizmu Finansowego,
- Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG).

Przyznana Polsce kwota w wysokości 533,51 mln euro będzie wykorzystywana w latach 2004-2009, przy czym ostatni nabór wniosków aplikacyjnych zostanie ogłoszony w 2008 roku. Oba Mechanizmy zostały objęte jednolitymi zasadami i procedurami oraz podlegają jednemu systemowi zarządzania i wdrażania w Polsce. Funkcję koordynacyjną w tym względzie pełni Ministerstwo Gospodarki i Pracy. Wdrażanie Mechanizmów Finansowych w Polsce będzie odbywać się na podstawie Programu Operacyjnego, przy uwzględnieniu wytycznych przygotowanych przez państwa-darczyńców. Nabór wniosków o dofinansowanie z funduszy Mechanizmów Finansowych EOG będzie ogłaszany, co najmniej raz w roku dla alokacji z danego roku oraz niewykorzystanych alokacji z lat poprzednich.

Przedmiot udzielania dofinansowania

Środki finansowe w ramach **Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego** będą dostępne na realizację projektów w następujących sześciu obszarach priorytetowych:

- § Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, poprzez m.in. redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii,
- § Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie zasobami,
- § Badania naukowe.

Środki finansowe z **Norweskiego Mechanizmu Finansowego** mogą wspierać działania podejmowane w ramach wszystkich sześciu priorytetów Mechanizmu Finansowego EOG oraz – na zasadach pierwszeństwa – w zakresie następujących dodatkowych czterech obszarów priorytetowych:

- § Wdrażanie przepisów z Schengen, wsparcie Narodowych Planów Działania z Schengen oraz wzmacnianie sądownictwa,
- § Ochrona środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wzmocnienia zdolności administracyjnych do wprowadzania w życie odpowiednich przepisów istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych,
- § Polityka regionalna i działania transgraniczne,
- § Pomoc techniczna przy wdrażaniu *acquis communautaire*.
- § Wnioskodawcami ubiegającymi się o dofinansowanie projektów ze środków Mechanizmów Finansowych mogą być:
 - § wszystkie instytucje sektora publicznego i prywatnego,
 - § organizacje pozarządowe utworzone w prawny sposób w Polsce i działające w interesie publicznym.

W szczególności wnioskodawcami mogą być:

- § organy administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli,
- § instytucje naukowe i badawcze,
- § instytucje branżowe i środowiskowe,
- § organizacje społeczne,
- § podmioty partnerstwa publiczno-prywatnego.

Wysokość udzielanego dofinansowania:

- § 60 % całkowitych kosztów kwalifikowalnych zadania.

Wyjątki stanowią:

← Sformatowane: Punktory i numeracja

- § 85% dofinansowania; w przypadku, gdy 15% lub więcej całkowitych kosztów kwalifikowalnych projektu będzie współfinansowane z budżetu państwa lub budżetu jednostek samorządu terytorialnego Mechanizmy Finansowe mogą zapewnić finansowe wsparcie dla reszty kosztów kwalifikowalnych projektu;
- § wielkości dofinansowania 85% i więcej; w celu dofinansowania działań w ramach projektów organizacji pozarządowych (w tym partnerów społecznych) lub projektów w ramach Funduszu Kapitału Początkowego oraz funduszu stypendialnego i szkoleniowego, Mechanizm Finansowy EOG i Norweski Mechanizm Finansowy mogą zostać łączone w celu otrzymania dofinansowania wyższego niż opisane powyżej, ale generalnie nie większego niż 90%.

Pomoc finansowa będzie wypłacana w formie refundacji poniesionych udokumentowanych kosztów, zgodnie z ustalonym harmonogramem wydatkowania. W niektórych i uzasadnionych przypadkach dofinansowywany projekt może uzyskać zaliczkę.

Wykorzystanie środków w ramach Mechanizmów Finansowych będzie odbywać się zgodnie z wytycznymi, przygotowanymi przez państwa-darczyńców, dostępne na stronie internetowej www.eog.gov.pl. Lata 2005-2009, przy czym ostatni nabór wniosków aplikacyjnych zostanie ogłoszony w 2008 roku.

MOŻLIWOŚCI POZYSKANIA ŚRODKÓW FINANSOWYCH NA DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z USUWANIEM AZBESTU

Regionalny Program Operacyjny Województwa Wielkopolskiego 2007-2013 (RPO)

RPO będzie współfinansowany z Funduszy Strukturalnych Unii Europejskiej. Uzupełnieniem tych środków będzie wkład krajowy – publiczny oraz prywatny. Rodzaje potencjalnych beneficjentów, m.in. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia; jednostki organizacyjne jst.

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2013

Podstawą realizacji założeń strategicznych programu, opisanych w Krajowym Planie Strategicznym Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, będą działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich w ramach czterech osi priorytetowych. Wszystkie te działania będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz ze środków krajowych przeznaczonych na ten cel w ustawie budżetowej. Przewiduje się, iż środki na usuwanie azbestu można będzie pozyskać w ramach działania osi 3 pn. „Odnowa i rozwój wsi”. Beneficjentami mogą być, m.in.: gminy, instytucje kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego, kościół lub związek wyznaniowy, organizacja pozarządowa. Pomoc ma formę zwrotu części kosztów kwalifikowanych projektu. Maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej miejscowości wynosi 500 tys. zł. w okresie realizacji Programu. Poziom pomocy wynosi maksymalnie 75% kosztów kwalifikowalnych projektu.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej /WFOŚiGW/ można uzyskać pożyczki, dotacje i dopłaty do oprocentowania preferencyjnych kredytów. Pożyczka udzielona przez WFOŚiGW może być częściowo umorzona. Z WFOŚiGW może być przyznana również dotacja na usuwanie azbestu jeżeli zadanie jest realizowane przez: samorządy terytorialne, celowe związki oraz stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego, komunalne jednostki organizacyjne, podmioty mające status organizacji pożytku publicznego.

Powiatowy i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska powinny corocznie zabezpieczać określoną pulę pieniężną w celu przeznaczenia na dotację inwestycji związanych z usuwaniem azbestu. Ta forma pomocy powinna być przeznaczona dla najuboższych właścicieli budynków, którzy nie mają możliwości pozyskania funduszy z innych źródeł.

W Powiatowym Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej zabezpieczana będzie kwota z przeznaczeniem na dotacje inwestycji związanych z usuwaniem płyt azbestowo-cementowych. Kwota będzie ustalana na dany rok, w zależności od wysokości środków PFOŚiGW i możliwości przeznaczenia środków na ww. cel. Ta forma pomocy przeznaczona będzie dla osób fizycznych zamieszkałych w powiecie, gdyż osoby fizyczne nie mają możliwości pozyskania funduszy z innych źródeł. Wielkość dotacji zależna będzie od funduszy przyznanych na dany rok i będzie stanowiła określony % kosztów rzeczywistych zadania. Podstawą uzyskania dotacji będzie wniosek wraz z oceną stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (**załącznik nr 1** do niniejszego opracowania). Termin składania wniosków oraz warunki przyznawania dotacji - podane zostaną do publicznej wiadomości.

11 WYTYCZNE DOTYCZĄCE PRZEPISÓW BHP W ZAKRESIE BEZPIECZNEGO USUWANIA WYROBÓW AZBESTOWYCH

Właściciel (zarządca) obiektów i urządzeń budowlanych z zabudowanymi wyrobami zawierającymi azbest powinien dokonać ich przeglądu technicznego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71 poz. 649) oraz Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192 poz. 1876). Wszelkie prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest należy dokonywać zgodnie z przepisami Ustawy z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane, rozdz. 4 "Postępowanie poprzedzające rozpoczęcie robót budowlanych", rozdz. 5 "Budowa i oddawanie do użytku obiektów budowlanych". W przypadku konieczności usunięcia elementów zawierających azbest z obiektów budowlanych, inwestor musi przestrzegać przepisów Prawa Budowlanego oraz przepisów specjalnych dotyczących azbestu. Inwestor jest zobowiązany do zorganizowania procesu budowy, z uwzględnieniem zawartych w przepisach zasad bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, a w szczególności zapewnienie:

- § opracowania projektu budowlanego i, stosownie do potrzeb, innych projektów
- § objęcia kierownictwa budowy przez kierownika budowy
- § opracowania planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia
- § wykonania i odbioru robót budowlanych przez osoby o odpowiednich kwalifikacjach zawodowych – art. 18 ust. 1 Ustawy z dnia 27 lipca 2001 r o zmianie ustawy – Prawo budowlane

Jeżeli przy usuwaniu, demontażu i rozbiórce elementów azbestowych lub materiałów zawierających azbest nie wystąpi naruszenie ani wymiana fragmentów konstrukcji budynku oraz gdy nie ulegnie zmianie wygląd elewacji, to pozwolenie na budowę, będące jednocześnie pozwoleniem na rozbiórkę, nie jest wymagane. W przeciwnym wypadku uzyskanie takiego pozwolenia jest konieczne.

Prace mające na celu usunięcie azbestu z obiektu budowlanego, powinny być poprzedzone zgłoszeniem tego faktu właściwemu organowi administracji architektoniczno-budowlanej na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem robót. Tylko przedsiębiorcy posiadający odpowiednią decyzję sankcjonującą wytwarzanie odpadów niebezpiecznych mogą wykonywać prace związane z usuwaniem azbestu. Wykonanie prac przez inwestora we własnym zakresie także wymaga uzyskania takiej decyzji. Wykonawca prac zobowiązany jest sporządzić szczegółowy plan prac, który zawiera przede wszystkim:

- § ilość wytworzonych odpadów
- § identyfikację rodzaju azbestu
- § klasyfikację wytworzonego odpadu
- § warunki ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracy

W celu zapewnienia warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania, wykonawca prac obowiązany jest do:

- 1) izolowania od otoczenia obszaru prac przez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska;
- 2) ogrodzenia terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla osób pieszych, nie mniejszej niż 1 m, przy zastosowaniu osłon zabezpieczających przed przenikaniem azbestu do środowiska;
- 3) umieszczenia w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych o następującej treści: "Uwaga! Zagrożenie azbestem"; w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit treść tablic informacyjnych powinna być następująca: "Uwaga! Zagrożenie azbestem - krokidolitem";
- 4) zastosowania odpowiednich środków technicznych ograniczających do minimum emisję azbestu do środowiska;
- 5) zastosowania w obiekcie, gdzie prowadzone są prace, odpowiednich zabezpieczeń przed pyleniem i narażeniem na azbest, w tym uszczelnienia otworów okiennych i drzwiowych, a także innych zabezpieczeń przewidzianych w planie bezpieczeństwa i ochrony zdrowia;
- 6) codziennego usuwania pozostałości pyłu azbestowego ze strefy prac przy zastosowaniu podciśnieniowego sprzętu odkurzającego lub metodą czyszczenia na mokro;
- 7) izolowania pomieszczeń, w których zostały przekroczone dopuszczalne wartości stężeń pyłu azbestowego dla obszaru prac, w szczególności izolowania pomieszczeń w przypadku prowadzenia prac z wyrobami zawierającymi krokidolit;

8) stosowania zespołu szczelnych pomieszczeń, w których następuje oczyszczenie pracowników z azbestu (komora dekontaminacyjna), przy usuwaniu pyłu azbestowego przekraczającego dopuszczalne wartości stężeń;

9) zapoznania pracowników bezpośrednio zatrudnionych przy pracach z wyrobami zawierającymi azbest lub ich przedstawicieli z planem prac, a w szczególności z wymogami dotyczącymi bezpieczeństwa i higieny pracy w czasie wykonywania prac.

Prace związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest prowadzi się w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska oraz powodujący zminimalizowanie pylenia poprzez:

§ nawilżanie wodą wyrobów zawierających azbest przed ich usuwaniem lub demontażem i utrzymywanie w stanie wilgotnym przez cały czas pracy;

§ demontaż całych wyrobów (płyt, rur, kształtek) bez jakiegokolwiek uszkodzenia, tam gdzie jest to technicznie możliwe;

§ odpajanie materiałów trwale związanych z podłożem przy stosowaniu wyłącznie narzędzi ręcznych lub wolnoobrotowych, wyposażonych w miejscowe instalacje odciągające powietrze;

§ prowadzenie kontrolnego monitoringu powietrza w przypadku stwierdzenia występowania przekroczeń najwyższych dopuszczalnych stężeń pyłu azbestu w środowisku pracy, w miejscach prowadzonych prac, w tym również z wyrobami zawierającymi krokidolit;

§ codzienne zabezpieczanie zdemontowanych wyrobów i odpadów zawierających azbest oraz ich magazynowanie na wyznaczonym i zabezpieczonym miejscu. Wykonawca usuwający azbest zobowiązany jest złożyć pisemne oświadczenie o prawidłowości wykonanych prac i oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego. Oświadczenie to przechowuje się przez okres co najmniej 5 lat. Ponadto wykonawca pakuje i przygotowuje odpady azbestowe do transportu. Transport wyrobów i odpadów zawierających azbest, należy wykonać w sposób uniemożliwiający emisję azbestu do środowiska, w szczególności przez:

1) szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm wyrobów i odpadów o gęstości objętościowej równej lub większej niż 1.000 kg/m³;

2) zestalenie przy użyciu cementu, a następnie po utwardzeniu szczelne opakowanie w folię polietylenową o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm odpadów zawierających azbest o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³;

3) szczelne opakowanie odpadów pozostających w kontakcie z azbestem i zakwalifikowanych jako odpady o gęstości objętościowej mniejszej niż 1.000 kg/m³ w worki z folii polietylenowej o grubości nie mniejszej niż 0,2 mm, a następnie umieszczenie w opakowaniu zbiorczym z folii polietylenowej i szczelne zamknięcie;

4) utrzymywanie w stanie wilgotnym odpadów w trakcie ich przygotowywania do transportu;

5) oznakowanie opakowań;

6) magazynowanie przygotowanych do transportu opakowań w osobnych miejscach zabezpieczonych przed dostępem osób niepowołanych.

Odpady można przekazać tylko podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów. Prawidłowość wykonywanych działań w tym zakresie powinna być potwierdzona kartami ewidencji i przekazania odpadów.

12 WYTYCZNE DLA JEDNOSTEK SAMORZĄDU, WŁAŚCICIELI, ZARZĄDCÓW NIERUCHOMOŚCI I WYKONAWCÓW PRAC POLEGAJĄCYCH NA ZABEZPIECZENIU I USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Wytyczne dla jednostek samorządu, właścicieli, zarządców nieruchomości i wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

§ **Informowanie mieszkańców powiatu o skutkach narażenia na azbest i obowiązku sukcesywnego usuwania go przez właścicieli nieruchomości** - Starostwo i Gminy w pierwszej kolejności powinny skupić się na działaniach edukacyjno - informacyjnych skierowanych do mieszkańców. Na gminy i powiaty nałożony został obowiązek informowania mieszkańców na temat negatywnych skutków oddziaływania azbestu na stan zdrowia mieszkańców oraz o możliwości usunięcia wyrobów zawierających azbest, co ma na celu skłonienie właścicieli nieruchomości do wypełnienia nałożonego na nich ustawowo obowiązku usunięcia wyrobów zawierających azbest do 2032 r. Gminy i powiat powinny więc zadbać, aby formularze, na podstawie

których dokonywana ma być ocena stanu nieruchomości pod kątem obecności azbestu i stopnia jego zużycia, były dostępne w urzędzie oraz - o ile istnieje taka możliwość - również na stronie internetowej powiatu i gmin. Starostwo Powiatowe i Gminy mają także służyć pomocą swoim mieszkańcom na temat wymaganych procedur usuwania, zabezpieczania, wywożenia i składowania azbestu. Informacje te powinny znaleźć się na stronie internetowej urzędów gmin i powiatu, na tablicach informacyjnych w budynku urzędu, ulotkach i plakatach, a także być przekazywane podczas spotkań z mieszkańcami. Gminy i Starostwo powinny szukać sojuszników swoich działań wśród lokalnych organizacji pozarządowych, dziennikarzy starając się zainteresować ich tematyką azbestu, szczególnie w skali regionu, oraz służyć informacjami na temat jego usuwania tak, aby wzmacniać prowadzone przez siebie działania informacyjno-edukacyjne.

§ Inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest w gminach z terenu powiatu

Informacje podawane przez właścicieli nieruchomości zbierane są w postaci wypełnionych arkuszy „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (**załącznik 1**). Na ich podstawie jest sporządzony zbiorczy wykaz obiektów zawierających azbest, wg trzech grup pilności, w zależności od stopnia zagrożenia. Oprócz zbierania informacji od prywatnych właścicieli nieruchomości, gmina, powiat dokonuje oceny stanu nieruchomości, których sam jest właścicielem. Uczciwa i rzetelna ocena oraz inwentaryzacja są jedynym sposobem na uzyskanie wsparcia finansowego na cele związane z usuwaniem azbestu. O tym także mieszkańcy powinni zostać poinformowani przez Gminy i Starostwo.

§ Opracowanie sprawozdania dotyczącego stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest

Informacje zebrane na podstawie arkuszy ocen powinny być przekazywane raz w roku do właściwego urzędu nadzoru budowlanego w powiecie. Sprawozdania mają być sporządzone - podobnie do zbiorczego wykazu obiektów zawierających azbest - według trzech grup pilności.

§ Aktualizacja Powiatowego Planu gospodarki odpadami (w tym niebezpiecznymi zawierającymi azbest)

Nowelizacja przepisów w 2005 – 2007 r. w zakresie gospodarki odpadami i ochrony środowiska (w tym rozporządzenia dotyczącego sporządzania Planów), ponadto raportowanie Planu wg wytycznych MŚ (**do 31 marca 2007 r.**) oraz konieczność uwzględnienia komunalnych odpadów zawierających azbest, jakie powstaną po demontażu wyrobów azbestowych na terenie powiatu - **powoduje konieczność aktualizacji Powiatowego Planu Gospodarki Odpadami**. Przy opracowaniu Planu powinny zostać wykorzystane dane z inwentaryzacji wyrobów azbestowych, z zebranych od właścicieli nieruchomości sprawozdań dotyczących: oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest (**załącznik 1**); informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystania (**załącznik 2**); informacji o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zostało zakończone (**załącznik 3**). **Plan jest warunkiem ubiegania się o środki pomocowe (zadania i inwestycje ujęte w Planie - art. 16 ustawy o odpadach).**

§ Pozyskiwanie środków finansowych

Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie w przypadku elementów budowlanych jest kosztowne i wymaga znacznych nakładów finansowych. Istnieje jednak możliwość uzyskania wsparcia ze strony krajowych lub zagranicznych funduszy na ochronę środowiska (z uwzględnieniem wymogu art. 16 ustawy o odpadach). Pieniądze te przeznaczone są na realizację dużych projektów, dlatego właściciele powinni łączyć się w większe grupy i aplikować o pieniądze wspólnie. Takie postępowanie wymaga ustanowienia przedstawiciela mogącego występować i działać w ich imieniu. Może nim być m.in. **Starostwo Powiatowe**, związek gmin.

Inicjująca rola Starostwa Powiatowego w tych działaniach jest bardzo ważna, bowiem wielu mieszkańców nie będzie stać na pokrycie kosztów usunięcia azbestu samodzielnie, a w konsekwencji będzie on nadal stanowił zagrożenie.

Obowiązki właścicieli, zarządców lub użytkowników nieruchomości:

- § kontrola wyrobów zawierających azbest znajdujących się w obiektach, urządzeniach budowlanych, urządzeniach przemysłowych lub innych miejscach zawierających azbest,
- § sporządzenie i przedłożenie organowi nadzoru budowlanego oceny stanu i dokumentacji miejsca zawierającego azbest,
- § usuwanie wyrobów zawierających azbest zakwalifikowanych zgodnie z oceną do wymiany na skutek nadmiernego zużycia wyrobu lub jego uszkodzenia,

- § sporządzenie (corocznie) planu kontroli jakości powietrza obejmującej pomiar stężenia azbestu, dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest,
- § przegląd i oznakowanie, w sposób przewidziany przez prawo, miejsc, w których był lub jest wykorzystywany azbest lub wyroby zawierające azbest,
- § sporządzenie inwentaryzacji zastosowanych wyrobów zawierających azbest poprzez sporządzenie spisu z natury,
- § sporządzenie i przedłożenie odpowiednim organom (Wójtowi, Burmistrzowi – w przypadku osób fizycznych niebędących przedsiębiorcami) i coroczna aktualizacja informacji o:
 - wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania (załącznik 2),
 - wyrobach zawierających azbest, których wykorzystanie zastało zakończone (załącznik 3),
- § zgłoszenie właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu prac polegających na zabezpieczeniu lub usuwaniu wyrobów zawierających azbest zgodnie z przepisami budowlanymi.

← Sformatowane: Punktory i numeracja

Obowiązki wykonawców prac polegających na zabezpieczeniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest:

- § uzyskanie pozwolenia, decyzji zatwierdzającej program gospodarowania odpadami niebezpiecznymi albo złożenie organowi informacji o wytwarzanych odpadach oraz o sposobie gospodarowania odpadami niebezpiecznymi (zależnie od ilości wytwarzanych odpadów),
- § przeszkolenie przez uprawnioną instytucję zatrudnianych pracowników i osób kierujących lub nadzorujących, w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczeniu i usuwaniu tych wyrobów oraz w zakresie przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest,
- § opracowanie przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, obejmującego w szczególności:
 - identyfikację azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach, na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium,
 - informacje o metodach wykonywania planowanych prac,
 - zakres niezbędnych zabezpieczeń pracowników oraz środowiska przed narażeniem na szkodliwość emisji azbestu, w tym problematykę określoną przepisami dotyczącymi planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia,
 - ustalenie niezbędnego dla rodzaju wykonywanych prac monitoringu powietrza;
 - posiadanie niezbędnego wyposażenia technicznego i socjalnego zapewniającego prowadzenie określonych planem prac oraz zabezpieczeń pracowników i środowiska przed narażeniem na działanie azbestu,
 - zgłoszenie prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy.
- § zapewnienie warunków bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest z miejsca ich występowania w sposób określony w § 8 rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest,
- § złożenie właścicielowi, użytkownikowi wieczystemu lub zarządcy nieruchomości, urządzenia budowlanego, instalacji przemysłowej lub innego miejsca zawierającego azbest, pisemnego oświadczenia o prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego, z zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

ZALECENIA I WYTTCZNE – POSTĘPOWANIE Z AZBESTEM I WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

- Chorobotwórcze działanie azbestu powstaje w wyniku wdychania włókien zawieszonych w powietrzu w trakcie niewłaściwego demontażu azbestu i jego wyrobów,
- Każdy mieszkaniec – osoba fizyczna nie będąca przedsiębiorcą zobowiązany jest gminie, na terenie, której był lub jest wykorzystywany azbest przedłożyć informacje o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania (**załącznik nr 2** niniejszego opracowania), o wyrobach zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone (**załącznik nr 3** niniejszego opracowania).
- Informacje powyższe powinny być sporządzone w dwóch egzemplarzach, (jeden przekazywany Wójtowi/Burmistrzowi, drugi przechowywany przez okres jednego roku, do czasu sporządzenia następnej informacji).

- Usuwanie azbestu i wyrobów zawierających azbest stanowiących wg obowiązujących przepisów odpady niebezpieczne wymaga uzyskania zgody udzielonej przez Starostę, specjalistycznej firmie posiadającej odpowiednie zaplecze techniczne i przeszkolony w zakresie bhp przy postępowaniu z azbestem personel.
- Starosta posiada wykaz specjalistycznych firm posiadających zatwierdzone programy gospodarki odpadami niebezpiecznymi – azbestem wytwarzanymi na terenie **powiatu (załącznik 7** niniejszego opracowania).
- Unieszkodliwianie azbestu i jego wyrobów następuje poprzez składowanie na składowisku odpadów niebezpiecznych.
- Usuwanie wyrobów zawierających azbest, szczególnie w przypadku elementów budowlanych jest kosztowne, istnieje możliwość uzyskania wsparcia ze strony krajowych lub zagranicznych funduszy na ochronę środowiska. Ze względu na to, że finanse przeznaczone są na realizację dużych projektów, właściciele powinny łączyć się w większe grupy i aplikować o pieniądze wspólnie ustanawiając przedstawiciela np. Starostwo Powiatowe.

Załącznik 2 i 3 niniejszego opracowania - wg załącznika do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest / Dz.U. Nr. 192 poz. 1876/.

**ZAŁĄCZNIK 1 OCENA STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA
WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST (Dz.U.04.71.649) -
WZÓR**

WZÓR

OCENA

**stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest
(Dz.U. 04.71.649)**

Miejsce/ obiekt/ urządzenie budowlane /instalacja przemysłowa:

.....

Adres miejsca/ obiektu/ urządzenia budowlanego/ instalacji
przemysłowej:

.....

Pomieszczenie:

Rodzaj/nazwa wyrobu ¹⁾

Ilość wyrobów (m², tony) ²⁾

Grupa/Nr	Wyrób – rodzaj	Ocena	Przyjęta punktacja
I	Sposób zastosowania azbestu		
1.	Powierzchnia pokryta masą natryskową z azbestem (torkret)		30
2.	Tynk zawierający azbest		30
3.	Lekkie płyty izolacyjne z azbestem (ciężar obj. < 1000 kg/m ³)		25
4.	Pozostałe wyroby z azbestem		10
II.	Rodzaj azbestu		
5.	Azbest chryzotylowy		5
6.	Inny azbest (np. krokidolit)		15
III.	Struktura powierzchni wyrobu z azbestem		
7.	Rozluźniona (naruszona) struktura włókien		30
8.	Mocna struktura włókien, lecz bez albo z niewystarczającą powłoką farby zewnętrznej		10
9.	Pomalowana i nieuszkodzona powłoka zewnętrzna		0
IV.	Stan zewnętrzny wyrobu z azbestem		
10.	Duże uszkodzenia		30
11.	Małe uszkodzenia		10
12.	Brak		0
V.	Możliwość uszkodzenia powierzchni wyrobu z azbestem		
13.	Wyrób jest przedmiotem jakichś prac		15
14.	Wyrób przez bezpośrednią dostępność narażony na uszkodzenia (do wysokości 2 m)		10
15.	Wyrób narażony na uszkodzenia mechaniczne		10
16.	Wyrób narażony na wstrząsy i drgania		10
17.	Wyrób narażony na działanie czynników atmosferycznych (na zewnątrz obiektu)		10
18.	Wyrób znajduje się w zasięgu silnych ruchów powietrza		10
19.	Wyrób nie jest narażony na wpływy zewnętrzne		0
VI.	Wykorzystanie pomieszczenia		
20.	Regularnie przez dzieci, młodzież lub sportowców		35
21.	Trwałe lub częste przebywanie w pomieszczeniach innych osób		30
22.	Czasowo wykorzystywane pomieszczenie		20
23.	Rzadko wykorzystywane pomieszczenie		10
VII.	Usytuowanie wyrobu		
24.	Bezpośrednio w pomieszczeniu		30
25.	Za zawieszonym, nieszczelnym sufitem lub innym pokryciem		25
26.	W systemie wentylacji pomieszczenia (kanały wentylacyjne)		25
27.	Za zawieszonym szczelnym sufitem lub innym pokryciem, ponad pyłoszczelną powierzchnią lub poza szczelnym kanałem wentylacyjnym		10

Suma punktów oceny

Stopień pilności I

(wymiana lub naprawa wymagana 65 i więcej punktów bezzwłocznie)

Stopień pilności II

(ponowna ocena wymagana w czasie powyżej 35 do 60 do 1 roku) punktów

Stopień pilności III

(ponowna ocena w terminie do 5 lat) do 35 punktów

UWAGA: podkreślić należy tylko jedną pozycję w grupie, jeśli wystąpi więcej niż jedna, podkreślić należy najwyższą punktację. Zsumować ilość punktów, ustalić ocenę końcową i stopień pilności.

.....
Oceniający nazwisko i imię Właściciel / Zarządca

Adres

data

- 1) Według klasyfikacji wyrobów przyjętych w sprawozdaniu rocznym - załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz. U. Nr 192, poz. 1876).
- 2) Zgodnie z inwentaryzacją i sprawozdaniem rocznym - § 7 wymienionego w odnośniku 1 rozporządzenia.
- 3) Duże uszkodzenia - widoczne pęknięcia lub ubytki na powierzchni równej lub większej niż 3 % powierzchni wyrobu.
- 4) Małe uszkodzenia - brak widocznych pęknięć, a ubytki na powierzchni mniejszej niż 3 % powierzchni wyrobu.

**ZAŁĄCZNIK 2 INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST I MIEJSCU
ICH WYKORZYSTYWANIA (Dz.U.03.192.1876) - WZÓR**

**WZÓR - INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾ I MIEJSCU ICH
WYKORZYSTYWANIA (Dz.U.03.192.1876)**

1. Miejsce, adres
 2. Właściciel/zarządca/użytkownik*):
 - a) osoba prawna - nazwa, adres
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
 3. Tytuł własności
 4. Nazwa, rodzaj wyrobu²⁾
 5. Ilość (m², tony)³⁾
 6. Przydatność do dalszej eksploatacji⁴⁾
 7. Przewidywany termin usunięcia wyrobu:
 - a) okresowej wymiany z tytułu zużycia wyrobu⁵⁾
 - b) całkowitego usunięcia niebezpiecznych materiałów i substancji
 8. Inne istotne informacje o wyrobach⁶⁾
- (podpis) _____ Data

Objaśnienia:

*) Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natraskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione, w tym papier i tektura.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, pomiar z natury).

⁴⁾ Według "Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest" - załącznik nr 1 do rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz

warunków usuwania wyrobów zawierających azbest.

⁵⁾ Na podstawie corocznego rozporządzenia ministra właściwego do spraw gospodarki w sprawie dopuszczenia

wyrobów zawierających azbest do produkcji lub do wprowadzenia na polski obszar celny.

⁶⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym terenu instalacji lub urządzenia zawierającego azbest.

**ZAŁĄCZNIK 3 INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST, KTÓRYCH
WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE - WZÓR**

**WZÓR - INFORMACJA O WYROBACH ZAWIERAJĄCYCH AZBEST¹⁾, KTÓRYCH
WYKORZYSTYWANIE ZOSTAŁO ZAKOŃCZONE (Dz.U.03.192.1876)**

1. Miejsce, adres
2. Właściciel/zarządca*):
 - a) osoba prawna - nazwa, adres,
 - b) osoba fizyczna - imię, nazwisko i adres
3. Tytuł własności
4. Nazwa, rodzaj wyrobu ²⁾
5. Ilość (m², tony)³⁾
6. Rok zaprzestania wykorzystywania wyrobów
7. Planowane usunięcia wyrobów:
- a) sposób
- b) przez kogo
- c) termin
8. Inne istotne informacje⁴⁾
- (podpis) Data

Objaśnienia:

*) Niepotrzebne skreślić.

¹⁾ Za wyrób zawierający azbest uważa się każdy wyrób o stężeniu równym lub wyższym od 0,1 % azbestu.

²⁾ Przy określaniu rodzaju wyrobu zawierającego azbest należy stosować następującą klasyfikację:

- płyty azbestowo-cementowe płaskie stosowane w budownictwie,
- płyty faliaste azbestowo-cementowe dla budownictwa,
- rury i złącza azbestowo-cementowe,
- izolacje natryskowe środkami zawierającymi w swoim składzie azbest,
- wyroby cierne azbestowo-kauczukowe,
- przędza specjalna, w tym włókna azbestowe obrobione,
- szczeliwa azbestowe,
- taśmy tkane i plecione, sznury i sznurki,
- wyroby azbestowo-kauczukowe, z wyjątkiem wyrobów ciernych,
- papier, tektura,
- inne wyroby zawierające azbest, oddzielnie niewymienione.

³⁾ Podać podstawę zapisu (np. dokumentacja techniczna, spis z natury).

⁴⁾ Np. informacja o oznaczeniu na planie sytuacyjnym.

**Załącznik 4 Wniosek o dofinansowanie odebrania i
unieszkodliwiania odpadów zawierających azbest
– (przykładowe wnioski)**

W N I O S E K

o dofinansowanie odbioru odpadów zawierających azbest

1. Wnioskodawca:

(imię i nazwisko właściciela nieruchomości)

adres do korespondencji:

(kod pocztowy, nazwa miejscowości, ulica, nr. domu, nr. lokalu)

telefon: tytuł prawny do nieruchomości:

(własność, współwłasność, najem, użyczenie, inny)

2. Miejsce wytworzenia i zdeponowania odpadów zawierających azbest:

..... nr ewidencyjny działki

(ulica i nr domu/nr nieruchomości gdzie został przeprowadzony

demontaż pokrycia dachowego / elewacji)

3. Rodzaj odpadów:.....

(płyty eternitowe płaskie / faliste, inny odpad)

4. Ilość szacunkowa odpadów:.....

5. Oświadczam, że wszystkie dane zawarte w powyższym wniosku wypełniłem(am)

zgodnie z prawdą.

.....
(data i podpis wnioskodawcy)

6. Adnotacje urzędowe:

.....

.....

Uwagi:

.....

Załącznik nr ... do Regulaminu

Starostwo Powiatowe / Urząd Gminy

.....
ul.
.....

**WNIOSEK O UDZIELENIE DOTACJI ZE ŚRODKÓW
POWIATOWEGO / GMINNEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ
NA UNIESZKODLIWIANIE ODPADÓW AZBESTOWYCH PRZY WYMIANIE LUB
LIKWIDACJI POKRYĆ DACHOWYCH I ELEWACJI ZAWIERAJĄCYCH AZBEST W
BUDYNKACH MIESZKALNYCH**

1. Dane o wnioskodawcy

- 1.1 Imię i nazwisko.....
1.2 Data urodzenia.....
1.3 Ulica..... nr domu..... nr lokalu
Kod pocztowy..... Miejscowość..... Województwo.....
1.4 Telefon:.....
1.5 NIP.....
1.6 Nazwa i adres urzędu skarbowego.....
1.7 Nazwa banku i numer rachunku:.....

2. Załączniki:

- 2.1 Kserokopia aktu własności budynku lub oświadczenie o dysponowaniu nieruchomością.
2.2 Kserokopia zgłoszenia robót właściwemu organowi architektoniczno-budowlanemu lub
pozwolenia na budowę (potwierdzona za zgodność z oryginałem).
2.3 Kopie faktur/y VAT lub kopie rachunku/ów wystawionych za przeprowadzone usunięcie
azbestu (potwierdzone za zgodność z oryginałem).
2.4 Kopia oświadczenia przedsiębiorcy usuwającego wyroby zawierające azbest o
prawidłowości wykonania prac oraz o oczyszczeniu terenu z pyłu azbestowego z
zachowaniem właściwych przepisów technicznych i sanitarnych.

Oświadczam, że świadomy odpowiedzialności karnej przewidzianej w art. 233 § 1 i 2 ustawy z
dnia 06.06.1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. nr 88 poz. 553) powyższe dane i złożone
dokumenty są prawdziwe.

m., dnia.....

.....
Podpis Wnioskodawcy

* niepotrzebne skreślić

Załącznik 5 KARTA PRZEKAZANIA ODPADU - ODPADÓW AZBESTOWYCH

KARTA PRZEKAZANIA ODPADU	Nr karty ^a	Rok kalendarzowy
Posiadacz odpadów, który przekazuje odpad ^{b,c}	Prowadzący działalność w zakresie transportu odpadu ^{b,d}	Posiadacz odpadu, który przejmuje odpad ^b
Adres ^e	Adres ^{d,e}	Adres ^e
Telefon / fax	Telefon / fax ^d	Telefon / fax
Nr REGON	Nr REGON ^d	Nr REGON
Miejsce przeznaczenia odpadów		
Kod odpadu:	Rodzaj odpadu:	
Data	Masa przekazanych odpadów [Mg] ^h	Nr rejestracyjny pojazdu, przyczepy lub naczepy ^{d,i}
Potwierdzenie przekazania odpadu	Potwierdzam wykonanie usługi transportu odpadu ^a	Potwierdzam przejęcie odpadu
Data, pieczęć i podpis	Data, pieczęć i podpis	Data, pieczęć i podpis

Uwaga: Karta przekazania odpadu sporządzana w trzech egzemplarzach: jeden dla odbierającego odpady, drugi dla właściciela odpadu, trzeci dla Starostwa/Gminy

^a Numer nadawany jest przez posiadacza odpadów, który przekazuje odpad.

^b Imię i nazwisko lub nazwa podmiotu.

^c W przypadku odpadów komunalnych kartę wypełnia przedsiębiorca, który uzyskał zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie odbierania odpadów od właścicieli nieruchomości, o którym mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2005 r. Nr 236, poz. 2008), lub gminna jednostka organizacyjna, o której mowa w ustawie z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach.

^d W przypadku gdy odpad jest transportowany kolejno przez dwóch lub więcej prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów, w oznaczonych rubrykach należy podać wymagane dane i podpisy wszystkich prowadzących działalność w zakresie transportu odpadów z zachowaniem kolejności transportowania odpadu.

^e Adres zamieszkania lub siedziby podmiotu.

^f Adres miejsca odbioru odpadu, pod który należy dostarczyć odpad, wskazany przez posiadacza odpadu prowadzącemu działalność w zakresie transportu odpadów.

^g W przypadku odpadów niebezpiecznych podać datę przekazania odpadu. Karta może być stosowana jako jednorazowa karta przekazania odpadu lub jako zbiorcza karta przekazania odpadu, obejmująca odpad danego rodzaju przekazywany łącznie w czasie jednego miesiąca kalendarzowego, za pośrednictwem tego samego prowadzącego działalność w zakresie transportu odpadów temu samemu posiadaczowi odpadów.

^h Podać masę odpadów z dokładnością co najmniej do pierwszego miejsca po przecinku dla odpadów innych niż niebezpieczne; co najmniej do trzeciego miejsca po przecinku dla odpadów niebezpiecznych.

ⁱ Dotyczy odpadów niebezpiecznych.

ZAŁĄCZNIK 6 STAN PRAWNY – REGULACJE USTAWOWE DOTYCZĄCE UŻYTKOWANIA I USUWANIA WYROBÓW I ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Akty prawne regulujące użytkowanie, usuwanie wyrobów i odpadów zawierających azbest:

- Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. z 2004r. Nr 3 poz. 20 z późn. zmian.).
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (tekst jednolity: Dz.U. z 2007r. Nr 39 poz. 251)
- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz.U. Nr 129 poz. 902 z 2006r.).
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994r. Prawo budowlane (jednolity tekst Dz.U. Nr 156 poz. 1118 z 2006 r. z późn. zmian.).
- Ustawa z dnia 28 października 2002r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 199 poz. 1671 z późn. zmian.).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U. Nr 216 poz. 1824).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71 poz. 649).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest /Dz.U. Nr 192 poz. 1876).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. Nr 217 poz. 1833).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 1 grudnia 2004r. w sprawie substancji, preparatów, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy (Dz.U. Nr 280 poz. 2771).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. Nr 175 poz. 1439).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. Nr 30 poz. 213).
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. Nr 12 poz. 1206)

Ustawa z dnia 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 101, poz. 628 z 1998 r. z późn. zm.) – zakazuje wprowadzania na polski obszar celny azbestu, wyrobów zawierających azbest, produkcji wyrobów zawierających azbest oraz obrotu azbestem i wyrobami zawierającymi azbest. Zgodnie z ustawą produkcja płyt azbestowo-cementowych została zakończona we wszystkich zakładach w 1998 r., a od 1999 r. nastąpił zakaz obrotu tymi płytami. Ustawa ta praktycznie zamknęła okres stosowania wyrobów zawierających azbest w Polsce. Pozostaje natomiast problem sukcesywnego usuwania zużytych wyrobów w sposób niezagrażający zdrowiu ludzi i zanieczyszczeniu środowiska.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jednolity: Dz.U. z 2007 r. Nr 39 poz. 251) – określa zasady postępowania z odpadami w sposób zapewniający ochronę życia i zdrowia ludzi oraz ochronę środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady zapobiegania powstawaniu odpadów i ich negatywnego oddziaływania na środowisko, a także odzysku lub unieszkodliwiania odpadów. W ustawie określone są obowiązki wytwórców i posiadaczy odpadów, w tym odpadów niebezpiecznych. Ustawa reguluje całokształt spraw administracyjnych związanych z postępowaniem przy zbieraniu, transporcie, odzysku, unieszkodliwianiu, w tym składowaniu odpadów,

a także wymagań technicznych i organizacyjnych dotyczących składowisk odpadów. Ustawa wprowadziła obowiązek opracowywania Planów gospodarki odpadami na szczeblu: krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (tekst jednolity Dz.U. z 2003 r. Nr 80, poz. 718). Zawiera zapis mający zastosowanie w przypadkach występowania azbestu. Art. 30 ust. 3 stanowi: właściwy organ może nałożyć w drodze decyzji obowiązek uzyskania pozwolenia na wykonanie określonego obiektu lub robót budowlanych, objętych obowiązkiem zgłoszenia, o którym mowa w ust. 1 tego art. jeżeli ich realizacja może naruszyć ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego lub spowodować: zagrożenie bezpieczeństwa ludzi lub mienia, pogorszenie stanu środowiska lub stanu zachowania zabytków, pogorszenie warunków zdrowotno-sanitarnych, wprowadzenie, utrwalenie, bądź zwiększenie ograniczeń lub uciążliwości dla terenów sąsiednich.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz.U. z 2006 r. Nr 129 poz. 902) – określa zasady ochrony środowiska i warunki korzystania z jego zasobów z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Zawiera postanowienia dotyczące m.in.:

- państwowego monitoringu środowiska, jako systemów pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku,
- opracowania prognoz oddziaływania na środowisko, w tym gospodarki odpadami, a także programów wojewódzkich mierzących do przestrzegania standardów jakości środowiska,
- ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, sposobu postępowania z substancjami stwarzającymi szczególne zagrożenie dla środowiska
- kar i odpowiedzialności za nieprzestrzeganie zasad i przepisów dotyczących ochrony środowiska,
- konieczności oznaczenia instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest oraz miejsc, w których się on znajduje.

Ustawa z 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.) – reguluje tryb postępowania oraz obowiązki podmiotów określonych ustawą. W art. 54 odnosi się do odpowiednich zapisów ustawy z 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest. Ustawa udziela delegacji ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, do określenia w drodze rozporządzenia w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw: wewnętrznych, transportu i środowiska – sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest.

Ustawa z dnia 11 stycznia 2001 r. o substancjach i preparatach chemicznych (Dz.U. Nr 11, poz. 84 z późn. zm.) – reguluje problematykę dotyczącą substancji i preparatów chemicznych w tym niebezpiecznych. Określa warunki, zakazy lub ograniczenia produkcji, wprowadzania do obrotu lub stosowania substancji i preparatów chemicznych w celu ochrony przed szkodliwym wpływem tych substancji i preparatów na zdrowie człowieka lub na środowisko.

Ustawa z dnia 28 października 2002 r. o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 199, poz. 1671) – określa zasady przewozu drogowego towarów niebezpiecznych, wymagania w stosunku do kierowców i innych osób wykonujących czynności związane z tym przewozem oraz organy właściwe do sprawowania nadzoru i kontroli w tych sprawach. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych (ADR) – jednolity tekst umowy ADR (Dz.U. Nr 30, poz. 287 z 1999 r.). Przepisy umowy ADR oraz ustawy określają warunki załadunku i wyładunku oraz przewozu odpadów niebezpiecznych na składowisko. Pojazdy powinny być zaopatrzone w świadectwo dopuszczenia pojazdu do przewozów materiałów niebezpiecznych wydane przez upoważnioną stację kontroli pojazdów, zaś kierowcy pojazdów winni być przeszkoleni w zakresie przewozu towarów niebezpiecznych.

Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (MP Nr 19, poz. 231) – określa jako niedopuszczalny dodatek azbestu w materiałach budowlanych z terminem obowiązywania od dnia 1 stycznia 1997 r.

Rozporządzenia Ministra Gospodarki w sprawie dopuszczenia wyrobów zawierających azbest do produkcji lub wprowadzania na polski obszar celny (z 1998 r. Dz.U. Nr 44, poz. 268, z 1999 r. Nr 25, poz. 222, z 2000 r. Nr 15, poz. 188, z 2001 r. Nr 10, poz. 77, z 2002 r. Nr 1, poz. 11, z 2003 r. Nr 5, poz. 50). Zgodnie z ustawą z 19 czerwca 1997 r. o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, Minister właściwy do spraw gospodarki w porozumieniu z Ministrem właściwym do spraw ochrony środowiska, określa corocznie w drodze rozporządzenia, na wniosek producenta lub innego podmiotu wprowadzającego na polski obszar celny wyroby zawierające azbest wykaz wyrobów dopuszczonych

do produkcji lub wprowadzenia na polski obszar celny spośród wyrobów określonych w załączniku nr 1 do ustawy. W załączniku tym znajdują się:

- płyty uszczelniające azbestowo-kauczukowe,
- uszczelki z tych płyt,
- azbest włóknisty.

Są to wyroby, które ze względów technicznych i technologicznych nie można jeszcze w wielu przypadkach zastąpić wyrobami bezazbestowymi. Dotyczy to przede wszystkim wyrobów o specjalnym przeznaczeniu dla potrzeb, m.in. przemysłu chemicznego, rafineryjnego i energetyki.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów (Dz.U. Nr 112, poz. 1206) – zamieszcza rodzaje odpadów zawierających azbest na liście odpadów niebezpiecznych w nw. grupach i podgrupach z przypisanym kodem klasyfikacyjnym:

06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy

06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu

10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła)

10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych

15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy, wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi,

16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest,

16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest,

17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest,

17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest,

(* - oznacza odpady niebezpieczne).

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 lutego 2006 r. w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz.U. Nr 30, poz. 213) – określa wzory dokumentów stosowanych do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów celem zapewnienia kontroli ich przemieszczania. Do prowadzenia ewidencji odpadów obowiązani są posiadacze odpadów, w tym także wytwórcy odpadów. Ewidencję odpadów prowadzi się za pomocą dwóch dokumentów: karty ewidencji odpadów oraz karty przekazania odpadów. Karta przekazania odpadu wypełniana jest w dwóch egzemplarzach – przez posiadacza przekazującego odpady na rzecz innego posiadacza odpadów. Posiadacz odpadów, który odpady przejmuje (np. zarządzający składowiskiem odpadów) zobowiązany jest do potwierdzenia na karcie przekazania odpadu faktu przyjęcia odpadu. Karty informacyjne służą do naliczania opłat za umieszczenie w danym roku odpadów na składowisku wnoszonych na rachunek dystrybucyjny urzędu marszałkowskiego właściwego ze względu na miejsce składowania odpadów.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 11 grudnia 2001 r. w sprawie zakresu informacji oraz wzorów formularzy służących do sporządzania i przekazywania zbiorczych zestawień danych (Dz.U. Nr 152, poz. 1737) – określa wzory formularzy do sporządzania i przekazywania zbiorczego zestawienia odpowiednich danych.

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 29 listopada 2002 r. w sprawie najwyższych dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy (Dz.U. Nr 217, poz. 1833) – określa najwyższe dopuszczalne stężenia w środowisku pracy – pyłów zawierających azbest:

- pyły zawierające azbest chryzotyl – 1,0 mg/m³,
- włókna respirabilne – 0,2 włókien w cm³,
- pyły zawierające azbest krokidolit – 0,5 mg/m³,
- włókna respirabilne – 0,2 włókien w cm³.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu i sposobu stosowania przepisów o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 236, poz. 1986 z późn. zm.). Przepisy o przewozie drogowym materiałów niebezpiecznych stosuje się odpowiednio do transportu odpadów niebezpiecznych spełniających określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne dla zaliczenia ich do jednej z klas towarów niebezpiecznych. Przy przewozach materiałów niebezpiecznych w kraju obowiązują przepisy zawarte w załącznikach A i B do Umowy europejskiej dotyczącej międzynarodowego przewozu drogowego towarów niebezpiecznych ADR – jednolity tekst umowy ADR (Dz.U. Nr 30, poz. 287, z 1999 r.). Odpady zawierające azbest pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz odpady izolacyjne zawierające azbest zgodnie z ADR zaliczone zostały do klasy 9 – różne materiały i przedmioty niebezpieczne, z czego wynikają określone wymagania przy ich transporcie. Posiadacz odpadów zawierających azbest, który prowadzi działalność w zakresie zbierania lub transportu odpadów, obowiązany jest do uzyskania zezwolenia na prowadzenie tej działalności. Zgodnie z ustawą o odpadach zezwolenie wydaje, w drodze decyzji

starosta, właściwy ze względu na miejsce siedziby lub zamieszkania posiadacza odpadów. Transportujący odpady niebezpieczne obowiązany jest do posiadania karty ewidencji odpadu, dokumentu obrotu odpadami niebezpiecznymi i dokumentu przewozowego materiałów niebezpiecznych wg wymagań ADR.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 20 grudnia 2002 r. w sprawie kursów dokształcających dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne (Dz.U. Nr 236, poz. 1987 z późn. zm.). Określa szczegółowe wymagania w stosunku do podmiotów prowadzących kursy dokształcające oraz wzory zezwoleń na ich powadzenie. Kierowca wyznaczony do przewozu odpadów zawierających azbest obowiązany jest posiadać świadectwo ukończenia kursu dokształcającego kierowców pojazdów przewożących materiały niebezpieczne, wydane przez jednostkę upoważnioną przez marszałka województwa.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu niektórych towarów niebezpiecznych (Dz.U. Nr 237, poz. 2011) – określa szczegółowe warunki i tryb wydawania świadectwa dopuszczenia pojazdów do przewozu towarów niebezpiecznych, jego wzór i sposób wypełnienia.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2002 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz.U. Nr 161, poz. 1335) – zmienia w istotny sposób (obniża) stawki opłaty za umieszczenie odpadów zawierających azbest na składowisku. Od 1 stycznia 2003 r. są to następujące opłaty:

06 07 01* - odpady azbestowe z elektrolizy – 40,70 zł/t

06 13 04* - odpady z przetwarzania azbestu – 40,70 zł/t

10 11 81* - odpady zawierające azbest (z hutnictwa szkła) – 40,70 zł/t

10 13 09* - odpady zawierające azbest z produkcji elementów cementowo-azbestowych – 40,70 zł/t

15 01 11* - opakowania z metali zawierające niebezpieczne, porowate elementy, wzmocnienia konstrukcyjnego (np. azbest) włącznie z pustymi pojemnikami ciśnieniowymi – 40,70 zł/t

16 01 11* - okładziny hamulcowe zawierające azbest – 40,70 zł/t

16 02 12* - zużyte urządzenia zawierające azbest – 40,70 zł/t

17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest – 16,01 zł/t

17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest 16,01 zł/t.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2002 r. w sprawie sposobu przedkładania wojewodzie informacji o rodzaju, ilości i miejscach występowania substancji stwarzających szczególne zagrożenie dla środowiska (Dz.U. Nr 175, poz. 1439) – określa terminy, sposoby przedkładania wojewodzie przez organa władz samorządowych informacji o rodzaju, ilości i miejscu występowania azbestu oraz wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia (Dz.U. Nr 120, poz. 1126) – określa zakres i formę informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia, planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz szczegółowy zakres rodzajów robót budowlanych stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi (wyroby zawierające azbest).

Rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 października 2003 r. w sprawie wymagań w zakresie wykorzystywania i przemieszczania azbestu oraz wykorzystywania i oczyszczania instalacji lub urządzeń, w których był lub jest wykorzystywany azbest (Dz.U. Nr 192, poz. 1876).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2004 r. w sprawie określenia rodzajów przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz szczegółowych uwarunkowań związanych z kwalifikowaniem przedsięwzięcia do sporządzenia raportu o oddziaływaniu na środowisko (Dz.U. 2004 r. Nr 257, poz. 2573 z późn. zm.). Sporządzenia raportu o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wymaga transport lub unieszkodliwianie azbestu lub produktów zawierających azbest w ilości nie niższej 200 ton rocznie.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 5 grudnia 2002 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U z 2003 r. Nr 1, poz. 12). Wartość odniesienia dla azbestu (włókna na m³) wynosi uśredniona 2350 µg/m³ w ciągu godziny i 250 µg/m³ dla roku kalendarzowego.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 grudnia 2002 r. w sprawie zakresu, czasu i sposobu oraz warunków prowadzenia monitoringu składowisk odpadów (Dz.U. Nr 220, poz. 1858). Przepisy rozporządzenia nie stosuje się do składowiska odpadów materiałów izolacyjnych oraz konstrukcyjnych zawierających azbest oraz składowiska odpadów obojętnych.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 30 października 2002 r. w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz.U. Nr 191, poz. 1595). W sposób

nieselektywny mogą być składowane odpady: 17 06 01* - materiały izolacyjne zawierające azbest, 17 06 05* - materiały konstrukcyjne zawierające azbest. Oznacza to, że odpady obu rodzajów mogą być składowane wspólnie, na tym samym składowisku odpadów niebezpiecznych zawierających azbest. Natomiast nie wolno tych odpadów mieszać i składować z innymi odpadami niebezpiecznymi.

Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 marca 2003 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących lokalizacji, budowy, eksploatacji i zamknięcia, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów (Dz. U. Nr 61, poz. 549). Określa m.in. wymagania dotyczące składowania dla odpadów zawierających azbest, wymienionych w katalogu odpadów oznaczonych kodami: 17 06 01* i 17 06 05*.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004 r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2004 Nr 71, poz. 649). Określa obowiązki wykonawcy prac polegających na bezpiecznym użytkowaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest sposoby i warunki bezpiecznego użytkowania oraz usuwania wyrobów zawierających azbest; warunki przygotowania do transportu i transportu wyrobów i odpadów zawierających azbest do miejsca ich składowania; wymagania, jakim powinno odpowiadać oznakowanie wyrobów i odpadów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. z 2005 r. Nr 216, poz. 1824) Określa obowiązki pracodawcy zatrudniającego pracowników przy usuwaniu wyrobów zawierających azbest.

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 stycznia 2005 r. w sprawie wzoru książeczki badań profilaktycznych dla osoby, która była lub jest zatrudniona w warunkach narażenia zawodowego w zakładach stosujących azbest w procesach technologicznych, sposobu jej wypełnienia i aktualizacji (Dz. U. z 2005 r. Nr 13, poz. 109). Pracodawca, który zatrudnia lub zatrudniał osobę w warunkach narażenia zawodowego na działanie pyłów zawierających włókna azbestu, wpisuje i aktualizuje w książeczce badań profilaktycznych tej osoby dane osobowe wraz z danymi dotyczącymi okresu zatrudnienia w warunkach narażenia na pył azbestu oraz szczegółowe parametry tego narażenia.

Zarządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 12 marca 1996 r. w sprawie dopuszczalnych stężeń i natężeń czynników szkodliwych dla zdrowia, wydzielonych przez materiały budowlane, urządzenia i elementy wyposażenia w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi (M.P. Nr 19, poz. 23).

Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski – przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 14 maja 2002 r. Określa główne kierunki działania w okresie 30-tu lat, potrzebne środki na realizację "Programu...", a także podaje szacunkowe ilości wyrobów zawierających azbest w całym kraju oraz poszczególnych województwach.

Obowiązki właścicieli i zarządzających obiektami i instalacjami lub urządzeniami zawierającymi azbest lub wyrobami zawierającymi azbest

nw. obowiązki i sposób postępowania określają:

- Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz.U. .Nr 216 poz. 1824).
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 2 kwietnia 2004r. w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz.U. Nr 71 poz.649).

OBOWIĄZKI I POSTĘPOWANIE WŁAŚCICIELI I ZARZĄDCÓW PRZY UŻYTKOWANIU OBIEKTÓW I TERENÓW Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST

1.PRZEPROWADZENIE INWENTARYZACJI WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST POPRZEC WYKONANIE SPISU Z NATURY

Inwentaryzację należało sporządzić do dnia 28 maja 2004r. Sposób przedstawienia wyników inwentaryzacji dotyczących:

- wyrobów zawierających azbest i miejsca ich wykorzystywania
 - wyrobów zawierających azbest, których wykorzystywanie zostało zakończone
- określają **załącznik nr 2 i 3** do niniejszego opracowania.

Informację o wyniku inwentaryzacji właściciel, zarządca lub użytkownik sporządza w dwóch egzemplarzach (jeden egzemplarz przedkłada w formie pisemnej wojewodzie). Osoby fizyczne niebędące przedsiębiorcami przedkładają informację odpowiednio: wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

Drugi egzemplarz przechowuje przez okres jednego roku, do czasu sporządzania następnej informacji. Informację przedkłada się corocznie, celem wykazania ewentualnych zmian w ilości posiadanych wyrobów zawierających azbest – co pozwoli na ocenę zagrożenia dla ludzi i środowiska w danym rejonie.

2. SPORZĄDZENIE "OCENY STANU I MOŻLIWOŚCI BEZPIECZNEGO UŻYTKOWANIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST"

Właściciel lub zarządca budynku, budowli, instalacji lub urządzenia technicznego oraz terenu, gdzie znajdują się wyroby zawierające azbest, ma obowiązek sporządzenia - w 2 egzemplarzach „Oceny stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest” (**załącznik nr 1** niniejszego opracowania). Właściciele lub zarządcy, którzy spełnili ten obowiązek wcześniej – sporządzają następne „Oceny...” w terminach wynikających z warunków poprzedniej „Oceny...” tzn.:

- po 5-u latach, jeżeli wyroby zawierające azbest są w dobrym stanie technicznym i nieuszkodzone,
- po roku, jeżeli przy poprzedniej „Ocenie...” ujawnione zostały drobne (do 3% powierzchni wyrobów) uszkodzenia.

Wyroby, które posiadały lub posiadają duże i widoczne uszkodzenia – powinny zostać bezzwłocznie usunięte.

Jeden egzemplarz „Oceny...” właściciel lub zarządca zobowiązany jest złożyć właściwemu organowi nadzoru budowlanego w terminie do 30-u dni od dnia jej sporządzenia. Drugi egzemplarz zachowuje przy dokumentacji budynku, budowli, instalacji lub urządzenia przemysłowego oraz terenu – do czasu sporządzenia następnej „Oceny...”.

3. OZNAKOWANIE POMIESZCZEŃ, GDZIE ZNAJDUJĄ SIĘ URZĄDZENIA LUB INSTALACJE Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST – ODPWIEDNIM ZNAKIEM OSTRZEGAWCZYM DLA AZBESTU,

4. OPRACOWANIE I WYWIESZENIE NA WIDOCZNYM MIEJSCU INSTRUKCJI BEZPIECZNEGO POSTĘPOWANIA I UŻYTKOWANIA POMIESZCZENIA Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST,

5. ZAZNACZENIE NA PLANIE SYTUACYJNYM TERENU MIEJSC Z WYROBAMI ZAWIERAJĄCYMI AZBEST.

6. OPRACOWANIE COROCZNEGO PLANU KONTROLI JAKOŚCI POWIETRZA DLA POMIESZCZEŃ ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Dla każdego pomieszczenia, w którym znajdują się instalacje lub urządzenia zawierające azbest lub wyroby zawierające azbest, właściciel, zarządca lub użytkownik sporządza corocznie plan kontroli jakości powietrza obejmujący pomiary stężenia azbestu. W przypadku przekroczenia najwyższego dopuszczalnego stężenia pyłów zawierających azbest w środowisku pracy, stwierdzonego w wyniku realizacji planu kontroli, dalsze wykorzystywanie instalacji lub urządzenia jest niedopuszczalne i konieczne jest jej oczyszczanie poprzez usunięcie wyrobów zawierających azbest lub ich wymianę.

OBOWIĄZKI I POSTĘPOWANIE WŁAŚCICIELI I ZARZĄDCÓW, PRZY USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST Z OBIEKTÓW LUB TERENÓW.

1. IDENTYFIKACJA AZBESTU W WYROBACH PRZEZNACZONYCH DO USUNIĘCIA PRZEZ UPRAWNIŁONE LABORATORIUM

Do identyfikacji azbestu w przewidzianych do usunięcia materiałach jest zobowiązany wykonawca prac polegających na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest na podstawie udokumentowanej informacji od właściciela lub zarządcy obiektu albo też na podstawie badań przeprowadzonych przez akredytowane laboratorium.

2. ZGŁOSZENIE PRAC POLEGAJĄCYCH NA ZABEZPIECZANIU LUB USUWANIU WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST DO WŁAŚCIWEGO ORGANU ADMINISTRACJI ARCHITEKTONICZNO-BUDOWLANEJ.

3. UZYSKANIE OD WYKONAWCY PRAC, PISEMNEGO OŚWIADCZENIA O PRAWIDŁOWOŚCI WYKONANIA ROBÓT I OCZYSZCZENIA Z AZBESTU, A NASTĘPNIE PRZECHOWYWAĆ JE PRZEZ OKRES CO NAJMNIEJ 5-LAT, WRAZ Z INNĄ DOKUMENTACJĄ BUDYNKU, BUDOWLI, INSTALACJI LUB URZĄDZENIA ORAZ TERENU.

OBOWIAZKI WYKONAWCY PRAC ZWIĄZANYCH Z USUNIĘCIEM AZBESTU ORAZ POSTĘPOWANIE PRZY PRACACH PRZYGOTOWAWCZYCH DO USUNIĘCIA WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST.

1. Wykonawcy prac polegających na demontażu elementów azbestowych jako wytwórcy odpadów niebezpiecznych (zgodnie z ww. ustawą o odpadach), przed przystąpieniem do wykonywania prac, zobowiązani są do:

- uzyskania, od organu ochrony środowiska – wojewoda / starosta - decyzji zatwierdzającej program gospodarki odpadami niebezpiecznymi, jeżeli ilość odpadów przekracza 0,1 Mg rocznie (jeżeli ilość wytworzonych odpadów niebezpiecznych nie przekracza 0,1 Mg rocznie należy przedłożyć informację o sposobie gospodarowania wytwarzanymi odpadami),
- przeszkolenia przez uprawnioną instytucję zatrudnionych pracowników, osób kierujących lub nadzorujących prace polegające na zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu tych wyrobów oraz przestrzegania procedur dotyczących bezpiecznego postępowania, (pracownicy zatrudnieni w narażeniu na azbest powinni być wyposażeni w odpowiednie do warunków pracy środki ochrony indywidualnej oraz odzież i obuwie ochronne),
- opracowania przed rozpoczęciem prac szczegółowego planu prac usuwania wyrobów zawierających azbest, (plan prac zawiera informacje określone w obowiązujących przepisach),
- przed przystąpieniem do prac, wykonawca jest zobowiązany do zgłoszenia tego faktu właściwemu organowi nadzoru budowlanego oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy, (zgłoszenie zawiera informacje określone w obowiązujących przepisach).

Informacje, które powinien zawierać szczegółowy plan prac usuwania wyrobów azbestowych oraz zgłoszenie organowi nadzoru budowlanego i inspektorowi pracy określa w/w rozporządzenie (Dz.U. Nr 71 poz. 649).

Przed przystąpieniem do prac polegających na demontażu elementów zawierających azbest wykonawca jest zobowiązany odpowiednio przygotować miejsce prowadzenia prac m.in. poprzez:

- odizolowanie obszaru prac od otoczenia poprzez stosowanie osłon zabezpieczających przenikanie azbestu do środowiska,
- ogrodzenie terenu prac z zachowaniem bezpiecznej odległości od traktów komunikacyjnych dla pieszych, przy zastosowaniu odpowiednich osłon,
- umieszczenie w strefie prac w widocznym miejscu tablic informacyjnych "Uwaga! Zagrożenie azbestem" bądź "Uwaga! Zagrożenie azbestem – krokidolitem"
- przy pracach elewacyjnych powinny być stosowane odpowiednie kurtyny zasłaniające fasadę obiektu, aż do gruntu, a teren wokół objęty kurtyną, powinien być wyłożony grubą folią, dla łatwego oczyszczania po każdej zmianie roboczej.

TRANSPORT ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Przedsiębiorca, który prowadzi działalność w zakresie transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności. Zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów wydaje starosta. Transport odpadów niebezpiecznych zawierających azbest, należy prowadzić z zachowaniem przepisów dotyczących transportu towarów niebezpiecznych spełniając określone w tych przepisach kryteria klasyfikacyjne. Do przedsiębiorcy prowadzącego działalność wyłącznie w zakresie ich transportu na składowisko należy:

- posiadanie karty przekazania odpadu z potwierdzeniem przejęcia odpadu,
- posiadanie dokumentu przewozowego z opisem towarów (odpadów) niebezpiecznych,
- posiadanie świadectwa dopuszczenia pojazdu do przewozu odpadów niebezpiecznych,
- posiadanie przez kierowcę zaświadczenia ADR o ukończeniu kursu doszkalcającego dla kierowców pojazdów przewożących towary niebezpieczne,
- oznakowanie pojazdu odblaskowymi tablicami ostrzegawczymi,
- utrzymanie czystości skrzyni ładunkowej pojazdu,
- sprawdzenie stanu opakowań i ich oznakowanie literą „a”,
- sprawdzenie umocowania sztuk przesyłki z odpadami w pojeździe.

Odpady niebezpieczne zawierające azbest transportowane są na składowisko przeznaczone do składowania tego typu odpadów. Tam następuje ich przekazanie następnemu posiadaczowi odpadów – zarządzającemu składowiskiem i potwierdzenie tego faktu na karcie przekazania odpadu.

SKŁADOWANIE ODPADÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST

Odpady zawierające azbest, pochodzące z budowy, remontu i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej, oznaczone w katalogu odpadów kodami 17 06 01* i 17 06 05* mogą być

składowane na składowiskach odpadów niebezpiecznych lub na wydzielonych częściach składowisk odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, przeznaczonych do wyłącznego składowania tych odpadów. Zarządzający składowiskiem przejmuje odpady potwierdzając ten fakt na karcie przekazania odpadu.

Prace związane z deponowaniem odpadów zawierających azbest należy prowadzić w sposób zabezpieczający przed emisją pyłu azbestowego do powietrza, a podstawowym zadaniem jest niedopuszczenie do rozszczelnienia opakowań. Warstwa zdeponowanych odpadów powinna być zabezpieczona przed uszkodzeniem opakowań przez przykrycie folią lub warstwą gruntu o grubości 5 cm. Niedopuszczalne jest kompaktowanie odpadów zawierających azbest, ani poruszanie się pojazdów mechanicznych po powierzchni składowanych odpadów.

Zarządzający składowiskiem zobowiązany jest do prowadzenia ilościowej i jakościowej ewidencji odpadów zgodnie z katalogiem odpadów przy wykorzystaniu karty ewidencji odpadu oraz karty przekazania odpadów.

**ZAŁĄCZNIK 7 WYKAZ FIRM POSIADAJĄCYCH ZATWIERDZONE PROGRAMY
GOSPODARKI ODPADAMI NIEBEZPIECZNYMI UPRAWNIAJĄCE JE
DO WYTWARZANIA ODPADÓW AZBESTOWYCH NA TERENIE
POWIATU GOSTYŃSKIEGO**

Lp.	Nazwa i adres firmy*	Nr decyzji i data ważności	Kody odpadów zawierających azbest
1	Przedsiębiorstwo Robót Termoizolacyjnych i Antykorozyjnych TERMOEXPORT ul. Żurawia 24/7 00-515 Warszawa tel. (0-22) 821-34-67, 621 21 97, tel/fax. (0-22) 621 40 64	OR.AS.7644- 13/03 30 maja 2013r.	[17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
2	Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo - Usługowe ABBA- EKOMED Sp. z o.o. ul. Poznańska 152, 87-100 Toruń	OR.AS.7644- 23/03 01 stycznia 2010r.	[17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
3	„DEMO-BUD” Katarzyna Napierała, ul. Poznańska 13a 62-080 Swadzim Tel. (061) 8437849, 693 816 421	OR.AS.7644-26 /03 31 lipca 2013r.	[17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
4	KASTOR Tomasz Janiszewski ul. Kolonia 19B/2 67-321 Leszno Górne Tel/fax. (68) 376-65-93 Tel. 607-285-900 e-mail: kastor.tj@wp.pl www.kastor.tj.prov.pl	OR.AS.7644- 28/03 17 września 2013r.	[15 02 02] Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nie ujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB) [16 02 12] Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
5	Przedsiębiorstwo Budowlano- Usługowe „GOSBUD” Sp. z o.o., ul. Graniczna 1, 63-800 Gostyń tel. (0-65) 572-12-31 fax. (0-65) 572-58-05	OR.AB.7644- 12/02 30.11.2012r.	[06 07 01] – Odpady azbestowe z elektrolizy [10 11 81] – Odpady z hutnictwa szkła zawierające azbest [16 02 12] – Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest [17 06 01] – Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
6	Centrum Gospodarki Odpadami, Azbestu i Recyklingu „CARO” ul. Zamoyskiego 51, 22-400 Zamość Tel./fax (84) 627-30-13, 0608435133, www.azbest-caro.pl e-mail: caro@zamość.home.pl	OR.AS.7644- 41/03 30 listopada 2013r.	[17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
7	Przedsiębiorstwo Budownictwa Łądowego MJ Spółka z o.o. Reguły ul. Graniczna 6, 05-816 Michałowice	OR.AS.7644- 11/04 31 grudzień 2010r.	[17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest [15 02 02] Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmatki, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi np. (PCB)
8	Blacharstwo-Dekarstwo, Prace Remontowo-Budowlane-Ogólne Stefan Rzepka ul. Boszkowska 7, Bucz, 64-234 Przemęt NIP 698-000-19-44	OR.AS.7644- 35/04 31 października 2014r.	[17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
9	Spe-Bau Sp. z o.o. ul. Mielecka 21/1, 53-401 Wrocław tel./fax: (71)362 44 79	OR.AS.7644- 01/05 31 stycznia	[17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

		2015r.	
10	AM Trans Progres Sp. z o.o. ul. Sarmacka 7, 61-616 Poznań tel. (61) 656 97 37, fax (61) 656 95 50	OR.AS.7644-02/05 31 stycznia 2015r.	[13 01 01] Oleje hydrauliczne zawierające PCB [13 03 01] Oleje i ciecze stosowane jako elektroizolatory oraz nośniki ciepła zawierające PCB [15 02 02] Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ściěrki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi [16 01 09] Elementy zawierające PCB [16 02 09] Transformatory i kondensatory zawierające PCB [16 02 10] Zużyte urządzenia zawierające PCB albo nimi zanieczyszczone inne niż wymienione w 16 02 09 [16 02 12] zużyte urządzenia zawierające azbest [17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 05 03] Gleba i ziemia, w tym kamienie, zawierające substancje niebezpieczne [17 05 05] Urobek z pogłębienia zawierający lub zanieczyszczony substancjami niebezpiecznymi [17 06 01] Minerale izolacyjne zawierające azbest [17 06 03] Inne materiały izolacyjne zawierające substancje niebezpieczne [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest [17 09 02] Odpady z budowy, remontów i demontażu zawierające PCB
11	P.P.H.U. „EKO-MIX” ul. Grabiszyńska 163, 50-950 Wrocław tel. (71) 332 41 61, 361 30 41 fax: (71) 332 45 00	OR.AS.7644-12/05 31 marca 2015r.	[16 07 08] Odpady zawierające ropę naftową lub jej produkty [16 07 09] Odpady zawierające inne substancje niebezpieczne [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
12	Zakład Remontowo-Budowlany "AMBROŻY" Spółka Jawna Wiesława Śliwińska, Kazimierz Ambroży ul. Meissnera 1/3 lok.222, 03-982 Warszawa Biuro: ul. Piekarska 20, 00-264 Poznań tel/fax: (22) 831 07 64	OR.AS.7644-16/05 30 kwietnia 2015r.	17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
13	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe „TRANS-KOM” Barbara Rajewska ul. Poznańska 163, 63-800 Gostyń tel. (65)572 37 75, 0602454409 [Program zawiera elementy przewidziane dla zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów]	OR.AS.7644-19/05 30 kwietnia 2015r.	17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest Odpady przewidziane do transportu: [17 03 80] Odpadowa papa [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
14	Dekarstwo Murarstwo Inne Usługi Budowlane Roman Hajdysz Wyszki 87, 63-220 Kotlin, tel. (62) 7401734	OR.AS.7644-27/05 31 maja 2015r.	17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
15	ALBEKO Siegier Sp. J. 87-510 Kotowy, gm. Skrwilno tel. (54) 280 02 87 fax: 280 02 88	OR.AS.7644-31/05 01 stycznia 2015r.	[17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

16	Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowo-Handlowe „ANFRA” Franciszek Antczak ul. Dożynkowa 34, 63-400 Ostrów Wlkp., tel./fax: (62)735 84 53	OR.AS.7644-33/05 31 lipca 2015r.	17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
17	Transport - Metalurgia Sp. z o.o., ul. Reymonta 62, 97-500 Radomsko tel. (44) 685 41 35 fax. 685 42 90	OR.AS.7644-35/05 31 lipca 2015r.	17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
18	Prywatne Przedsiębiorstwo Przygotowania i Realizacji Budownictwa KONTRAKT Kubiacyk Pawlak Wosiek Spółka Jawna, Wilkowiec, ul. Mórkowska 38, 64-115 Świeciechowa	OR.AS.7644-36/05 31 lipca 2015r.	17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
19	ALGADER HOFMAN Sp. z o.o. ul. Wólczyńska 133 lok.11B, 01-919 Warszawa tel. (22) 864 94 97, 864 94 99, 834 73 53	OR.AS.7644-38/05 31 sierpnia 2015r.	[15 02 02] Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieuwjęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi (np. PCB) [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
20	DACH-POL Maciej Lipski, Polesie 7A, 63-020 Zaniemyśl tel. 606130 736, 602 631 412	OR.AS.7644-39/05 31 sierpnia 2015r.	[17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
21	GAJAWI P.P.H.U. Gabriel Rogut ul. Odyńca 24, 93-150 Łódź tel. 501 028 153 fax. (42) 688 43 70	OR.AS.7644-39/05 31 sierpnia 2015r.	17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
22	Buhck Recycling Sp. z o.o. ul. Romana Maya 1, 61-371 Poznań tel. (61) 650 23 01 fax (61) 650 23 19 buhck@buhck.pl	OR.AS.7644-41/05 30 września 2015r	16 02 12] Zużyte urządzenia zawierające wolny azbest [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 03] Inne materiały izolacyjne zawierające substancje niebezpieczne [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
23	Zakład Usług Wielobranżowych „ATM” Jarosław Szaroleta, ul. 17 Września 5, 63-000 Środa Wlkp	OR.AS.7644-45/05 30 września 2015r	[17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
24	Firma Remontowo-Budowlana „UTIL” Stanisław Załona Ryczówek, ul. Dolna 8, 320310 Klucze; tel./fax: (32) 642 03 11,	OR.AS.7644-49/05 31 października 2015r.	[17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
25	EKOLOG Systems Sp. z o.o., ul. Książęca 1, 61-361 Poznań tel.: (61) 879 31 05 fax 879 33 73	OR.AS.7644-54/05 30 listopada 2015r.	[17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
26	JAN-AZ Joanna Misiak Bielawy Pogorzelskie 1/1, 63-860 Pogorzela	OR.AS.7644-01/06 31 stycznia	17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest

	(Program zawiera elementy przewidziane dla zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie transportu odpadów)	2016r.	
27	Przedsiębiorstwo Handlowo-Usługowe JUKO Jerzy Szczukocki, ul. 1-go Maja25, 97-300 Piotrków Trybunalski tel. (44) 732-69-63, 732-69-64 fax.(44) 649-94-23	OR.AS.7644-07/06 28 lutego 2016r.	[17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
28	Hydrogeotechnika Sp. z o.o., ul. Ściegiennego 262A, 25-116 Kielce tel. (41) 348-06-60 fax (41) 361-01-59	OR.AS.7644-06/06 28 lutego 2016r.	15 02 02] Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
29	Blacharstwo-Dekarstwo Prace Remontowo-Ogólnobudowlane Marcin Murek; ul. Fabiańczyka 11a, 64-000 Kościan, tel.0608681037	OR.AS.7644-08/06 31.03.2016r.	17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
30	Zakład Ogólnobudowlany Jan Musielak; ul. Zamenhofska 52/8, 64-100 Leszno; tel. (65) 526-65-35	OR.AS.7644-17/06 30.04.2016r.	17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
31	Przedsiębiorstwo Budownictwa Ogólnego Piotr Nowak ul. A. Krzyckiego 11A, 64-100 Leszno	OR.AS.7644-22/06 30.04.2016r.	[17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne w ilości [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
32	„KWIECIŃSCY” Usługi Dekarsko-Blacharskie Dawid Kwieciński Skoraszewice 30, 63-830 Pępowo tel./fax: (65) 573-76-41	OR.AS.7644-23/06 31.05.2016r.	[17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
33	P.P.U. „TEMIPOL” Sp. z o.o. ul. Konduktorska42, 40-155 Katowice, tel. (32) 258-90-049 fax: (32) 258-77-53	OR.AS.7644-24/06 31.05.2016r.	17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
34	Zakład Usług Technicznych „ZAK” Wacław Zakęś; ul. Kutrzeby 1/35, 66-400 Gorzów Wlkp. tel. (095) 7383606	OR.76443-07/06 31.08.2016r.	[15 02 02] Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi [17 06 01] Materiały izolacyjne zawierające azbest [17 06 05] Materiały konstrukcyjne zawierające azbest
35	„P.W. TAKO” SP. z o.o. ul. Batalionów Chłopskich 2, 42-680 Tarnowskie Góry tel. (032) 381 82 42 fax : (032) 381 82 49	OR.76443-08/06 30.09.2016r.	15 02 02] Sorbenty, materiały filtracyjne (w tym filtry olejowe nieujęte w innych grupach), tkaniny do wycierania (np. szmaty, ścierki) i ubrania ochronne zanieczyszczone substancjami niebezpiecznymi [16 07 08] Odpady zawierające ropę naftową lub jej produkty [17 01 06] Zmieszane lub wysegregowane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia zawierające substancje niebezpieczne [17 05 03] Gleba i ziemia, w tym kamienie, zawierające substancje niebezpieczne

Źródło: Dane ze Starostwa Powiatowego w Gostyniu

* firmy posiadające decyzje zatwierdzające program gospodarki odpadami niebezpiecznymi zawierającymi azbest – upoważniające do prowadzenia prac remontowo-budowlanych związanych z usuwaniem wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu; przy firmach prowadzących jednocześnie działalność w zakresie transportu dokonano odpowiedniej adnotacji.

**ZAŁĄCZNIK 8 BILANS WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST - POWIAT
GOSTYŃSKI**

Płyty azbestowo – cementowe						
L.p.	Gmina	J.m.	Ogółem	Stopnie pilności		
				I	II	III
1	Gostyń	m ²	184981,0	130167,3	54813,7	0,0
2	Piaski	m ²	146227,0	31585,0	88759,8	25882,2
3	Pogorzela	m ²	204250,0	0,0	0,0	204250,0
4	Krobia	m ²	179508,0	63725,3	63366,3	52416,4
5	Borek Wielkopolski	m ²	288077,0	28807,7	201653,9	57615,4
6	Pępowo	m ²	167704,0	0,0	0,0	167704,0
7	Poniec	m ²	167358,0	16735,8	117150,6	33471,6
Razem Powiat Gostyński		m ²	1338105	271021,1	525744,3	541339,6

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego

Płyty azbestowo – cementowe						
L.p.	Gmina	J.m.	Ogółem	Stopnie pilności		
				I	II	III
1	Gostyń	Mg	2589,7	1822,3	767,4	0,0
2	Piaski	Mg	2047,1	442,2	1242,6	362,3
3	Pogorzela	Mg	2859,5	0,0	0,0	2859,5
4	Krobia	Mg	2513,1	893,4	886,7	733,0
5	Borek Wielkopolski	Mg	3168,9	316,9	2218,2	633,8
6	Pępowo	Mg	2347,9	0,0	0,0	2347,9
7	Poniec	Mg	2343,0	234,3	1640,1	468,6
Razem Powiat Gostyński		Mg	17869,2	3709,1	6755	7405,1

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego

Rury azbestowo – cementowe			
L.p.	Gmina	Ogółem km	Ogółem Mg
1	Gostyń	0	0,0
2	Piaski	20,5	347,9
3	Pogorzela	0,52	7,8

4	Krobia	5,1	93,0
5	Borek Wielkopolski	0	0,0
6	Pępowo	7,9	119,0
7	Poniec	0	0,0
Razem Powiat Gostyński		34,02	567,7

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego

Płyty i rury azbestowo – cementowe				
L.p.	Gmina	Ogółem Mg	Płyty a-c Mg	Rury a-c Mg
1	Gostyń	2589,7	2589,7	0,0
2	Piaski	2395,0	2047,1	347,9
3	Pogorzela	2867,3	2859,5	7,8
4	Krobia	2606,1	2513,1	93,0
5	Borek Wielkopolski	3168,9	3168,9	0,0
6	Pępowo	2466,9	2347,9	119,0
7	Poniec	2343,0	2343,0	0,0
Razem Powiat Gostyński		18436,9	17869,2	567,7

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędów Gmin i Starostwa Powiatowego

1. Gostyń

Płyty azbestowo – cementowe

Lp.	Gmina Gostyń Miejscowość	Stopień pilności			Łącznie (m ²)	Łącznie (Mg)
		I (m ²)	II (m ²)	III (m ²)		
1.	Miasto Gostyń	17 578,96	5 793,27	-	23 372,23	327,2
2.	Brzezie	8 030	4 007	-	12 037	168,5
3.	Czachorowo	4 703,6	2 322,1	-	7 025,7	98,4
4.	Czajkowo	2 894	1 549,95	-	4 443,95	62,2
5.	Dalabuszki	2 961,7	3 920,13	-	6 881,83	96,4
6.	Daleszyn	5 228,5	1 499	-	6 727,5	94,2
7.	Malewo	1 319	184	-	1 503	21,0
8.	Dusina	321,5	1 823,62	-	2 145,12	30,0
9.	Gola	5 672,76	1 721,08	-	7 393,84	103,5
10.	Otówko	120	-	-	120	1,7
11.	Witoldowo	390	150	-	540	7,6
12.	Kosowo	5 699,44	2 759,4	-	8 458,84	118,4
13.	Krajewice, Leciejewo	6 126,5	1 260	-	7 386,5	103,4

14.	Kunowo	10 250,88	4 874,36	-	15 125,24	211,8
15.	Osowo	3 0984	2 122	-	5 206	72,9
16.	Ostrowo	8 662	440	-	9 102	127,4
17.	Siemowo	9 114,5	2 953	-	12 067,5	168,9
18.	Sikorzyn, Pijanowice Huby	12 278	3 421,76	-	15 699,76	219,8
19.	Stankowo	5 302	2 069	-	7 371	103,2
20.	Stary Gostyń	3 801	2 318	-	6 119	85,7
21.	Stężycza	1 430	1 860	-	3 290	46,1
22.	Szczodrochowo	4 371,5	422	-	4 793,5	67,1
23.	Tworzymirki , Gaj	6 455	2 339	-	8 794	123,1
24.	Ziółkowo	4 372	5 005	-	9 377,5	131,2
Gmina Gostyń ogółem:		130 167,34	54 813,67	-	184 981,01	2589,7

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Stopień pilności usuwania wyrobów azbestowych – pokrycia dachowe

Gmina Gostyń / Stopień pilności	Masa (Mg)	Udział (%)
I stopień pilności > 65 punktów	1822,3	70,4
II stopień pilności 40-60 punktów	767,4	29,6
III stopień pilności < 35 punktów	0,0	0
Razem	2589,7	100

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Rury azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Gostyń	Rury azbestowo-cementowe wodociągowe	
		m	Mg
1.	Gmina ogółem:	-	-

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Bilans wyrobów zawierających azbest

Lp.	Gmina	Ogółem (Mg)	Płyty a-c (Mg)	Rury a-c (Mg)
1.	Gmina Gostyń	2589,7	2589,7	-

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

2. Piaski

Płyty azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Piaski Sołectwo	Pokrycia dachowe (eternit)					
		Ogółem		Budynki mieszkalne		Pozostałe budynki	
		m ²	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg
1.	Bodzewko	11931	167,0	301	4,2	11630	162,8
2.	Bodzewo	4411	61,8	1673	23,4	2738	38,3
3.	Drzęczewo II	2290	32,1	410	5,7	1880	26,3
4.	Drzęczewo I	5310	74,3	240	3,4	5070	71,0
5.	Godurowo	1239	17,3	528	7,4	711	10,0
6.	Grabonóg	13967	195,5	3040	42,6	10927	153,0
7.	Lipie	13404	187,7	542	7,6	12862	180,1
8.	Michałow	10667	149,3	638	8,9	10029	140,4
9.	Piaski	11902	166,6	4817	67,4	7085	99,2
10.	Podrzecze	8914	124,8	891	12,5	8023	112,3
11.	Rębowo	13958	195,4	670	9,4	13288	186,0
12.	Smogorzewo	13267	185,7	1773	24,8	11494	160,9
13.	Strzelce Małe	10807	151,3	730	10,2	10077	141,1
14.	Strzelce Wielkie	12523	175,3	595	8,3	11928	167,0
15.	Szelejewo II	475	6,7	223	3,1	252	3,5
16.	Szelejewo I	11162	156,3	1110	15,5	10052	140,7

Gmina Piaski ogółem:	146227	2047,1	18181	254,4	128046	1792,6
-----------------------------	--------	--------	-------	-------	--------	--------

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Stopień pilności usuwania wyrobów azbestowych – pokrycia dachowe

Gmina Piaski / Stopień pilności	Masa (Mg)	Udział (%)
I stopień pilności > 65 punktów	442,2	21,6
II stopień pilności 40-60 punktów	1242,6	60,7
III stopień pilności < 35 punktów	362,3	17,7
Razem	2047,1	100

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Rury azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Piaski	Rury azbestowo-cementowe wodociągowe (średnice: 90-160)	
		m	Mg
1.	Gmina ogółem:	20500	347,9

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Bilans wyrobów zawierających azbest

Lp.	Gmina	Ogółem (Mg)	Płyty a-c (Mg)	Rury a-c (Mg)
1.	Gmina Piaski	2395,0	2047,1	347,9

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

3. Pogorzela

Płyty azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Pogorzela Miejscowość/Sołectwo	Pokrycia dachowe (eternit)					
		Ogółem		Budynki mieszkalne		Pozostałe budynki	
		m ²	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg
1.	Pogorzela miasto	36475	510,65	5781	80,93	30694	429,72
2.	Bułaków	32535	455,49	3792	53,09	28743	402,40
3.	Elżbietków	21492	300,89	1032	14,45	20460	286,44
4.	Głuchów	26038	364,53	1927	26,98	24111	337,55
5.	Gumienice	16776	234,86	1513	21,18	15263	213,68
6.	Kaczogórka	10967	153,54	120	1,68	10847	151,86
7.	Kromolice	23723	332,12	2095	29,33	21628	302,79
8.	Łukaszew	1056	14,78	460	6,44	596	8,34
9.	Małgów	8081	113,13	388	5,43	7693	107,70
10.	Ochla	8152	114,13	362	5,07	7790	109,06
11.	Paradów	6346	88,84	0	0	6346	88,84
12.	Wziąchów	12609	176,54	108	1,51	12501	175,03
Gmina Pogorzela ogółem:		204250	2859,5	17578	246,09	186672	2613,41

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Stopień pilności usuwania wyrobów azbestowych – pokrycia dachowe

Gmina Pogorzela / Stopień pilności	Masa (Mg)	Udział (%)
I stopień pilności > 65 punktów	-	-
II stopień pilności 40-60 punktów	-	-
III stopień pilności < 35 punktów	2859,5	100
Razem	2859,5	100

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Rury azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Pogorzela / miejscowość	Rury azbestowo-cementowe wodociągowe (D100)	
		m	Mg
1.	Małgów	520	7,8
	Gmina ogółem:	520	7,8

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Bilans wyrobów zawierających azbest

Lp.	Gmina	Ogółem (Mg)	Płyty a-c (Mg)	Rury a-c (Mg)
1.	Gmina Pogorzela	2867,3	2859,5	7,8

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

4. Krobia

Płyty azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Krobia Miejscowość/Sołectwo	Pokrycia dachowe (eternit)					
		Ogółem		Budynki mieszkalne		Pozostałe budynki	
		m ²	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg
1.	Bukownica	7622	106,7	794	11,1	6828	95,6
2.	Chumietki	1740	24,4	0	0	1740	24,4
3.	Ciołkowo	4934	69,1	0	0	4934	69,1
4.	Chwałkowo	12793	179,1	1115	15,6	11678	163,5
5.	Domachowo	20522	287,3	1195	16,7	19328	270,6
6.	Grabianowo	2220	31,1	0	0	2220	31,1
7.	Gogolewo	13290	186,1	756	10,6	12534	175,5
8.	Karzec	3847	53,9	1315	18,4	2532	35,4
9.	Kuczyna	17955	251,4	2872	40,2	15083	211,2
10.	Niepart	6177	86,5	463	6,5	5714	80,0
11.	Posadowo	8241	115,4	379	5,3	7862	110,1
12.	Potarzyca	11503	161,0	993	13,9	10510	147,1
13.	Przyborowo	4694	65,6	570	8,0	4124	57,7
14.	Pudliszki	7163	100,2	1576	22,1	5587	78,1
15.	Rogowo	4275	59,8	503	7,1	3771	52,7
16.	Stara Krobia	3954	55,4	0	0	3954	55,4
17.	Sułkowice	27420	383,9	1157	16,2	26263	367,7
18.	Wymysłowo	2936	41,1	0	0	2936	41,1
19.	Ziemlin	7267	101,7	1155	16,1	6112	85,6
20.	Żychlewo	7706	107,9	406	5,7	7300	102,2
21.	Krobia	3249	45,5	815	11,4	2434	34,1
	Gmina Krobia ogółem:	179508	2513,1	16064	224,9	163444	2288,2

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Stopień pilności usuwania wyrobów azbestowych – pokrycia dachowe

Gmina Krobia / Stopień pilności	Masa (Mg)	Udział (%)
I stopień pilności > 65 punktów	893,4	35,5
II stopień pilności 40-60 punktów	886,7	35,3
III stopień pilności < 35 punktów	733,0	29,2
Razem	2513,1	100

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Rury azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Krobia / miejscowość	Rury azbestowo-cementowe wodociągowe (D100, D150)	
		m	Mg
1.	Chwałkowo	1200	22,6
2.	Karzec	800	12,2

3.	Potarzyca	2300	46,0
4.	Wymysłowo	300	4,6
5.	Żychlewo	500	7,6
	Gmina ogółem:	5100	93

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Bilans wyrobów zawierających azbest

Lp.	Gmina	Ogółem (Mg)	Płyty a-c (Mg)	Rury a-c (Mg)
1.	Gmina Krobia	2606,1	2513,1	93

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

5. Borek Wielkopolski

Płyty azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Borek Wielkopolski Sołectwo	Budynki mieszkalne		Budynki inwentarskie i gospodarcze		Luzem		Razem	
		m ²	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg
1	Bolesławów	1022	11,25	18373	202,10	282	3,10	19677	216,45
2	Bruczków	1860	20,46	12774	140,51	0	0,00	14634	160,97
3	Celestynów	842	9,27	10144	111,59	0	0,00	10987	120,85
4	Dąbrówka	0	0,00	3587	39,45	0	0,00	3587	39,45
5	Głoginin	1990	21,89	15057	165,62	42	0,46	17088	187,97
6	Grodnicza	228	2,51	5040	55,44	0	0,00	5268	57,95
7	Jawory	2380	26,18	19018	209,19	5	0,05	21403	235,43
8	Jeżewo	443	4,87	6860	75,46	0	0,00	7303	80,34
9	Karolew	576	6,34	17642	194,07	0	0,00	18218	200,40
10	Koszkowo	0	0,00	4661	51,28	48	0,53	4709	51,80
11	Leonów	726	7,99	6149	67,64	0	0,00	6875	75,63
12	Maksymilianów	282	3,10	2555	28,11	2	0,02	2839	31,23
13	Siedmiorogów I	1055	11,60	9104	100,15	0	0,00	10159	111,75
14	Siedmiorogów II	2604	28,64	10882	119,70	18	0,20	13504	148,55
15	Skoków	725	7,97	18189	200,08	0	0,00	18914	208,05
16	Skokówko	988	10,86	6808	74,88	17	0,18	7812	85,93
17	Strumiany	36	0,40	7247	79,72	120	1,32	7403	81,44
18	Studzianna	2004	22,04	5939	65,33	2	0,03	7945	87,40
19	Trzecianów	624	6,86	10160	111,76	79	0,87	10864	119,50
20	Wycisłowo	1111	12,22	15652	172,17	72	0,79	16835	185,19
21	Zalesie	1379	15,17	23461	258,07	0	0,00	24839	273,23
22	Zimnowoda	931	10,24	4900	53,90	0	0,00	5831	64,14
23	Borek Wlkp.	9696	106,65	21577	237,34	110	1,21	31383	345,21
Gmina Borek Wlkp.:		31502	346,51	255779	2813,56	797	8,76	288077	3168,86

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Stopień pilności usuwania wyrobów azbestowych – pokrycia dachowe

Gmina Borek Wielkopolski / Stopień pilności	Masa (Mg)	Udział (%)
I stopień pilności > 65 punktów	316,9	10
II stopień pilności 40-60 punktów	2218,2	70
III stopień pilności < 35 punktów	633,8	20
Razem	3168,9	100

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Rury azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Borek Wielkopolski	Rury azbestowo-cementowe wodociągowe	
		m	Mg
1.	Gmina ogółem:	-	-

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Bilans wyrobów zawierających azbest

Lp.	Gmina	Ogółem (Mg)	Płyty a-c (Mg)	Rury a-c (Mg)
1.	Gmina Borek Wielkopolski	3168,9	3168,9	-

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

6. Pępowo

Płyty azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Pępowo Miejscowość/Sołectwo	Pokrycia dachowe (eternit)					
		Ogółem		Budynki mieszkalne		Pozostałe budynki	
		m ²	Mg	m ²	Mg	m ²	Mg
1.	Babkowice	8975	125,65	700	9,80	8275	115,85
2.	Czeluścin	12649	177,09	655	9,17	11994	167,92
3.	Gębice	8665	121,31	2025	28,35	6640	92,96
4.	Kościuszkowo	11273	157,82	190	2,66	11083	155,16
5.	Krzekotowice	7847	109,86	1000	14,00	6847	95,86
6.	Krzyżanki	7391	103,47	270	3,78	7121	99,69
7.	Ludwinowo	18609	260,53	1512	21,17	17097	239,36
8.	Magdalenki	13283	185,96	714	10,00	12569	175,97
9.	Pasierby	11790	165,06	1280	17,92	10510	147,14
10.	Pępowo	17857	250,00	6475	90,65	11382	159,35
11.	Siedlec	20930	293,02	1280	17,92	19650	275,10
12.	Skoraszewice	13313	186,38	1635	22,89	11678	163,49
13.	Wilkonice	15122	211,71	2612	36,56	12510	175,13
	Gmina Pępowo ogółem:	167704	2347,86	20348	284,87	147356	2062,98

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Stopień pilności usuwania wyrobów azbestowych – pokrycia dachowe

Gmina Pępowo / Stopień pilności	Masa (Mg)	Udział (%)
I stopień pilności > 65 punktów	-	-
II stopień pilności 40-60 punktów	-	-
III stopień pilności < 35 punktów	2347,86	100
Razem	2347,86	100

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Rury azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Pępowo / miejscowość	Rury azbestowo-cementowe wodociągowe	
		m	Mg
1.	Krzyżanki	3500	53
2.	Pępowo	2000	30
3.	Skoraszewice	800	12
4.	Wilkonice	1600	24
	Gmina ogółem:	7900	119

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Bilans wyrobów zawierających azbest

Lp.	Gmina	Ogółem (Mg)	Płyty a-c (Mg)	Rury a-c (Mg)
1.	Gmina Pępowo	2466,9	2347,86	119

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gmin

7. Poniec

Płyty azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Poniec Sołectwo	Pokrycia dachowe (eternit)	
		Ogółem	
		m ²	Mg
1.	Bączylas	5460	76,4
2.	Bogdanki	17867	250,1
3.	Czarkowo	5463	76,5
4.	Franciszkowo	2730	38,2
5.	Drzewce	8729	122,2
6.	Dzięczyna	7188	100,6
7.	Dzięczynka	954	13,4
8.	Grodzisko	4129	57,8
9.	Maciejewo	50	0,7
10.	Łęka Mała	6391	89,5
11.	Kopanie	210	2,9
12.	Łęka Wielka	12906	180,7
13.	Janiszewo	1534	21,5
14.	Miechcin	5421	75,9
15.	Rokosowo	7536	105,5
16.	Sarbinowo	11436	160,1
17.	Szurkowo	23271	325,8
18.	Śmiłowo	8059	112,8
19.	Teodozowo	10790	151,1
20.	Waszkowo	2061	28,9
21.	Zawada	605	8,5
22.	Wydawy	270	3,8
23.	Żytowiecko	11837	165,7
24.	Poniec	12461	174,4
Gmina Poniec ogółem:		167358	2343

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Stopień pilności usuwania wyrobów azbestowych – pokrycia dachowe

Gmina Poniec / Stopień pilności	Masa (Mg)	Udział (%)
I stopień pilności > 65 punktów	234,3	10
II stopień pilności 40-60 punktów	1640,1	70
III stopień pilności < 35 punktów	468,6	20
Razem	2343	100

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Rury azbestowo-cementowe

Lp.	Gmina Poniec / miejscowość	Rury azbestowo-cementowe wodociągowe (średnice:)	
		m	Mg
1.	Gmina ogółem:	-	-

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

Bilans wyrobów zawierających azbest

Lp.	Gmina	Ogółem (Mg)	Płyty a-c (Mg)	Rury a-c (Mg)
1.	Gmina Poniec	2343	2343	-

Źródło: Oprac. na podst. danych z Urzędu Gminy

**ZAŁĄCZNIK 9 WYKAZ MIEJSC W KTÓRYCH BYŁ LUB JEST WYKORZYSTYWANY
AZBEST LUB WYROBY ZAWIERAJĄCE AZBEST NA TERENIE
POWIATU GOSTYŃSKIEGO**

Lp.	Nazwa wyrobu zawierającego azbest	Użytkownik Miejsce występowania	J.m.	Ilość	Uwagi
1	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Spółdzielnia Mieszkaniowa „KAROLEW” w Karolewie 63-810 Borek Wilk.	m ²	15639,2	
2	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Spółdzielnia Kółek Rolniczych ul. Polna 41a 63-800 Gostyń, Bogusławki	m ²	4499,0	
3	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Zakład Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Gostyniu ul. Nad Kanią 77 63-800 Gostyń	mb	25707	
4	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Przedsiębiorstwo Handlowe „DAVI” Sp. z o.o. Czachorowo 46 63-800 Gostyń	m ²	460,2	
5	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Mieszka I-go 2 63-800 Gostyń	m ²	45,0	
6	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Urząd Miejski w Gostyniu a) Kunowo ul. Gostyńska 24 b) Tworzymirki 39 c) Brzezie d) Gola e) Sikorzyn f) Ziółkowo	m ²	a) 110,0 b) 40,0 c) 260,0 d) 435,5 e) 450,0 f) 190,0	
7	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Pracowniczy Ogród Działkowy „Kolejarz” 63-800 Gostyń (świątelnia „Dom Działkowca”)	m ²	150,0	
8	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II, Siemowo 63-800 Gostyń	m ²	750,0	
9	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Szkoła Podstawowa nr 2 im. gen. Tadeusza Kutrzeby ul. Wrocławska 264 63-800 Gostyń	m ²	80,0	
10	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Gimnazjum nr 2 Im. Marii Skłodowskiej-Curie ul. Hutnika 3 63-800 Gostyń	m ²	150,0	przewidywany termin usunięcia wyrobu - 2007r.
11	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Zakład Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej ul. Fabryczna 1 63-800 Gostyń ul. Gola 59 Nad Kanią 107 ul. Poznańska 13	m ²	a) 506,5 b) 640,0 c) 86,0	
12	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	„TERIEL” Spółka z o.o. ul. Lipowa 2A 63-800 Gostyń	m ²	384,0	przewidywany termin usunięcia wyrobu - 2010r.
13	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Spółdzielnia Mleczarska ul. Wielkopolska 1 63-800 Gostyń	m ²	4738,0	przewidywany termin usunięcia wyrobu -

					2015 r.
14	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Przedsiębiorstwo Melioracyjne S.A. Grabonóg 70 63-800 Gostyń	m ²	920,0	
15	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Miejski Zakład Oczyszczania Sp. z o. o. ul. Nad Kanią 107 63-800 Gostyń	m ²	288,0	
16	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Zakład Przetwórstwa Mięsnego Marian Nowak ul. Wrocławska 160 63-800 Gostyń	m ²	583,0	
17	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	„Woja Auto Salon” ul. Poznańska 68 63-800 Gostyń	m ²	372,0	
18	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Lakiernictwo Pojazdowe ul. Poznańska 101 63-800 Gostyń	m ²	260,0	
19	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Ośrodek Sportu i Rekreacji w Gostyniu ul Sportowa 1 63-800 Gostyń	m ²	76,0	likwidacja do 2005 r., brak późniejszych danych
20	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	PPHU „KONSTA” Sp. z o.o. Kosowo 63-800 Gostyń	m ²	7914,0	
21	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Szkoła Podstawowa im. Gen. E. Bojanowskiego w Kunowie 63-800 Gostyń	m ²	270,0	
22	Płyty azbestowo – cementowe faliste i płaskie dla budownictwa	Powiatowy Zarząd Dróg w Gostyniu Obwód Drogowy w Krobi, ul. Powstańców Wlkp. 95 63-840 Gostyń	m ²	365,0	
23	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Szkoła Podstawowa Pudliszki, ul. Poniecka 63-840 Krobia	m ²	296,5	
24	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Spółdzielnia Mieszkaniowa w Pudliszkach 63-842 Pudliszki ul. Poniecka ul. Fabryczna Potarzyca 12 Chwałkowo Rogowo Ciołkowo Kuczyna Ziemiń Korzec Przyborowo Sarbinowo Dzieżycyna Drzewce Rokosowo	m ²	a) 929,0 b) 1132,0 c) 511,0 d) 1438,0 e) 215,0 f) 2736,5 g) 1896,0 h) 1203,0 i) 1076,0 j) 1271,0 k) 2039,0 l) 1574,0 k) 2182,0 n) 2416,0	
25	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Przedsiębiorstwo Produkcyjno Usługowo Handlowe „ADACH”- Halina Olejniczak ul. Fabryczna 55 63-842 Pudliszki	m ²	876,5	
26	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	PPH SORELPOŁ Sp. z o.o. Zakład Produkcyjny Włostowo Chwałkowo 50 63-840 Krobia	m ²	1197,0	
27	Płyty faliste azbestowo –	Gospodarstwo Rolne Korzec	m ²	8500,0	

	cementowe dla budownictwa	Wiesław Jankowski Korzec 34 B 63-840 Krobia			
28	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Agencja Nieruchomości Rolnych ul. Fredry 12, Poznań Czarnecki Mikołaj Chwałkowo 75 63-840 Krobia	m ²	1900,0	
29	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Gmina Krobia 63-840 Krobia ul Rynek 1 ul. Poniecka Przyborowo Pudliszki Chwałkowo	m ²	a) 175,0 b) 250,3 c) 242,0 d) 464,8	
30	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Urząd Miejski w Pogorzeli a) ul. Glinki 3a b) ul. Rynek 19 c) ul. Gostyńska 12 d) ul. Błonie 6	m ²	a) 567,0 a) 384,0 b) 161,0 c) 253,0 d) 108,0	przewidyw any termin usunięcia wyrobu- 2010 i 2012 r. przewidyw any termin usunięcia wyrobu- 2015 r.
31	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	ŁAGROM Sp. z o.o. ul. Krotoszyńska 67 63-860 Pogorzela	m ²	190,0	
32	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Kupno – Sprzedaż - Naprawa MASZYN ROLNICZE Michał Kaniewski ul. Armii Poznań 28 63-860 Pogorzela	m ²	313,0	
33	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna im. XX-lecia Polski Ludowej Kromolice 49A 63-860 Pogorzela	m ²	5000,0	
34	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	GMINNA SPÓŁDZIELNIA „Samopomoc Chłopska” ul. Gostyńska 14 a 63-860 Pogorzela	m ²	750,0	
35	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Urząd Miejski w Pogorzeli, Dom Wiejski w Małgowie	m ²	512,0	przewidyw any termin usunięcia wyrobu- 2015 r.
36	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Wspólnota Mieszkaniowa CZARKOWO Czarkowo 22a/4 64-125 Poniec	m ²	200,0	
37	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	GMINNA SPÓŁDZIELNIA „SCH” ul. Szkolna 5 64-125 Poniec	m ²	396,0	
38	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	KÓŁKO ROLNICZE SZURKOWO Szurkowo 13 64-125 Poniec	m ²	640,0	
39	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Przedsiębiorstwo Handlowe REMEX Emil Mikołajczyk ul. Rynek 26 64-125 Poniec	m ²	230,0	
40	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Gmina Piaski ul. 6-go Stycznia 1 63-820 Piaski	m ²		

		ul Strzelecka 2 Szelejewo Pierwsze 87 Szelejewo Małe 87 Bodzewo 66a Strzelce Wielkie Rębowo 19 Drzeczewo Pierwsze Godurowo		a) 450,0 b) 246,0 c) 72,0 d) 468,0 e) 330,0 f) 35,0 g) 270,0 h) 240,0	
41	Rury i złącza azbestowo-cementowe	Gmina Piaski ul. 6-go Stycznia 1 63-820 Piaski	mb	20 425	
42	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	GMINNA SPÓŁDZIELNIA „Samopomoc Chłopska” ul. Gostyńska 11 63-820 Piaski	m ²	545,0	przewidyw any termin usunięcia wyrobu - 2007 r.
43	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	HODOWLA ROŚLIN Szelejewo Spółka z o.o. 63-820 Piaski a) Bielewy Szelejewskie b) Szelejewo II c) Stefanowo d) Anteczków	m ²	a) 3360,0 b) 10621,0 c) 810,0 d) 1944,0	przewidyw any termin usunięcia wyrobu - 2009 r.
44	Rury i złącza azbestowo-cementowe	HODOWLA ROŚLIN Szelejewo Spółka z o.o. 63-820 Piaski Szelejewo II	mb	870	przewidyw any termin usunięcia wyrobu - 2009 r.
45	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	NADLEŚNICTWO PIASKI ul. Drzeczewska 1 63-820 Piaski: a) Leśniczówka Siedlec, 63-830 Pępowa, Siedlec 100 b) Piaski - ul. Poznańska - ul. Drzeczewska - ul. Sosnowa 7 c) Miranowo 63-140 Dolsk d) L. Dobrapomoc 63-860 Pogorzela e) Osada CZERWONA RÓŻA 63-830 Pępowa f) L. Korzec 63-840 Krobica g) L. Stawiszyn, 63-810 Borek h) L. Bułaków, i) L. Międzyborze, 63-860 Pogorzela	m ²	a) 204,0 b) -188,9 -427,8 -30,5 c) 463,0 d) 44,0 e) 36,0 f) 516,0 g) 430,0 h) 150,0 i) 790,0	
46	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Spółdzielnia Kółek Rolniczych Pępowa ul. Kobylińska 1 63-830 Pępowa	m ²	260,0	przewidyw any termin usunięcia wyrobu - 2006 r. - brak późniejszy ch danych
47	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Urząd Gminy Pępowa ul. St. Nadstawek 6 63-830 Pępowa a) ul. St. Nadstawek 1 b) Krzyżanki 6, 41 c) Czełuscin 35 d) Skoraszewice 21, 40	m ²	a) 76,0 b) 87,0 c) 80,0 d) 103,5	
48	Płyty faliste azbestowo – cementowe dla budownictwa	Spółdzielnia Mieszkaniowa a) ul. Powstańców Wlkp. 40		a) 950,0	

		63-830 Pępowo b) ul. 1-go Maja Gogolewo 63-840 Krobia c) Osiedle Niepart	m ²	b) 1380,0 c) 1420,0	
--	--	---	----------------	------------------------	--

Źródło: Dane z Urzędu Wojewódzkiego Woj. Wielkopolskiego, 2007r.

MAPA NR 1
NAGROMADZENIE WYROBÓW ZAWIERAJĄCYCH AZBEST
NA TERENIE POWIATU GOSTYŃSKIEGO

SKŁADOWISKA ODPADÓW AZBESTOWYCH
KIERUNKI TRANSPORTU ODPADÓW AZBESTOWYCH

